

บทที่ 4

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

ผลการศึกษาได้แบ่งออกเป็น 5 ส่วน ได้แก่ 1) ลักษณะพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจบางประการของผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์ 2) สภาพการเลี้ยงผึ้งพันธุ์ของผู้เลี้ยงผึ้ง 3) แรงจูงใจในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์ของผู้เลี้ยงผึ้ง 4) การเปรียบเทียบแรงจูงใจในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์ของผู้เลี้ยงผึ้งที่มีลักษณะพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมแตกต่างกัน และ 5) ผลการทดสอบสมมติฐาน ซึ่งรายละเอียดผลการวิจัยในแต่ละส่วน มีดังต่อไปนี้

4.1 สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจบางประการของผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์

4.1.1 ลักษณะพื้นฐานบางประการทางด้านสังคมของผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์

ลักษณะพื้นฐานบางประการด้านสังคม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพการสมรส จำนวนสมาชิกในครอบครัว และระยะเวลาในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์ ผลการศึกษาสามารถแยกอธิบายแต่ละประเด็นได้ดังนี้ (ตารางที่ 4.1)

1) เพศ พบว่า สมาชิกที่เป็นกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 96.6 เป็นชาย โดยมีผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์ที่เป็นหญิงร้อยละ 3.4

2) อายุ พบว่า สมาชิกที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวนร้อยละ 25.4 มีอายุมากกว่า 50 ปี รองลงมาร้อยละ 24.6 มีอายุระหว่าง 35 – 40 ปี ที่เหลือร้อยละ 17.8 16.9 และ 15.3 มีอายุระหว่าง 41 – 45 ปี 46 – 50 ปี และมีอายุไม่เกิน 34 ปีตามลำดับ โดยมีอายุเฉลี่ย 44.6 ปี อายุน้อยที่สุด 24 ปี และมีอายุมากที่สุด 72 ปี

3) การศึกษา พบว่า สมาชิกที่เป็นกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 41.5 จบการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า รองลงมาร้อยละ 23.7 จบระดับมัธยมศึกษา ที่เหลือร้อยละ 22.9 และ 11.9 จบการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาที่ 4 – 7 และอาชีวศึกษา ตามลำดับ

4) สถานภาพการสมรส พบว่า สมาชิกที่เป็นกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 82.2 แต่งงานแล้วอยู่ด้วยกัน รองลงมาร้อยละ 10.2 เป็นโสด ที่เหลือร้อยละ 5.9 และ 1.7 แต่งงานแล้วแยกกันอยู่และหย่าร้าง ตามลำดับ

5) **จำนวนสมาชิกในครอบครัว** พบว่า สมาชิกที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวนร้อยละ 50.8 มีจำนวนสมาชิก 4-5 คน รองลงมาร้อยละ 21.2 มีจำนวนสมาชิกไม่เกิน 3 คน ที่เหลือร้อยละ 19.5 และ 8.5 มีจำนวนสมาชิก 6-7 คน และมากกว่า 7 คน ตามลำดับ โดยที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.7 น้อยที่สุด 1 คน และมากที่สุด 9 คน

6) **ระยะเวลาในการเลี้ยงฝังพันธุ์** พบว่า สมาชิกที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวนร้อยละ 44.1 เลี้ยงฝังไม่เกิน 3 ปี รองลงมาร้อยละ 35.6 เลี้ยงฝัง 4-5 ปี และที่เหลือร้อยละ 20.3 เลี้ยงฝังมากกว่า 5 ปี โดยที่มีระยะเวลาในการเลี้ยงฝังเฉลี่ย 4.6 ปี น้อยที่สุด 2 ปี และมากที่สุด 14 ปี

ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของผู้เลี้ยงฝังพันธุ์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำแนกตามลักษณะพื้นฐานบางประการด้านสังคม

ลักษณะพื้นฐาน	จำนวน (n = 118)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	114	96.6
หญิง	4	3.4
อายุ		
ไม่เกิน 34 ปี	18	15.3
35 - 40 ปี	29	24.6
41 - 45 ปี	21	17.8
46 - 50 ปี	20	16.9
มากกว่า 50 ปี	30	25.4
ต่ำสุด 24 ปี สูงสุด 72 ปี เฉลี่ย 44.6 ปี		
ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษาปีที่ 4 - 7	27	22.9
มัธยมศึกษา	28	23.7
อาชีวศึกษา	19	11.9
ปริญญาตรี หรือสูงกว่า	49	41.5

ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำแนกตาม
ลักษณะพื้นฐานบางประการด้านสังคม (ต่อ)

ลักษณะพื้นฐาน	จำนวน (n = 118)	ร้อยละ
สถานภาพการสมรส		
โสด	12	10.2
แต่งงานแล้วอยู่ด้วยกัน	97	82.2
แต่งงานแล้วแยกกันอยู่	7	5.7
อย่าร้าง	2	1.7
จำนวนสมาชิกในครอบครัว		
ไม่เกิน 3 คน	25	21.2
4 - 5 คน	60	50.8
6 - 7 คน	23	19.5
มากกว่า 7 คน	10	8.5
ค่าสุด 1 คน สูงสุด 9 คน เฉลี่ย 4.7 คน		
ระยะเวลาในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์		
ไม่เกิน 3 ปี	52	44.1
4 - 5 ปี	42	36.6
มากกว่า 5 ปี	24	20.3
ค่าสุด 2 ปี สูงสุด 14 ปี เฉลี่ย 4.6 ปี		

4.1.2 ลักษณะพื้นฐานบางประการด้านเศรษฐกิจของผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์

ลักษณะพื้นฐานบางประการด้านเศรษฐกิจได้แก่ อาชีพหลัก อาชีพรอง จำนวนแรงงานในครอบครัวที่ใช้เลี้ยงผึ้ง การจ้างแรงงานในการเลี้ยงผึ้ง รายได้รวมทั้งหมดต่อปี รายได้จากผลผลิตทางการเกษตรต่อปี รายได้นอกภาคการเกษตรต่อปี รายได้จากการเลี้ยงผึ้งพันธุ์ต่อปี รายได้จากการเลี้ยงผึ้งพันธุ์ต่อรังต่อปี ราคาน้ำผึ้งต่อกิโลกรัม ค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงผึ้งต่อรังต่อปี จำนวนผึ้งที่เลี้ยง ผลผลิตน้ำผึ้งในปีที่ผ่านมา ผลผลิตน้ำผึ้งต่อรังต่อปี แหล่งเงินทุนในการเลี้ยงผึ้ง และจำนวนเงินกู้ในการเลี้ยงผึ้ง ผลการศึกษาสามารถแยกอธิบายแต่ละประเด็นได้ดังนี้ (ตารางที่ 4.2)

1) **อาชีพหลัก** พบว่า สมาชิกที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวนร้อยละ 49.2 มีอาชีพรับราชการ รองลงมาร้อยละ 27.1 มีอาชีพทำการเกษตร และที่เหลือร้อยละ 23.7 มีอาชีพรับจ้าง

2) **อาชีพรอง** พบว่า สมาชิกที่เป็นกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 81.4 มีอาชีพรองเลี้ยงผึ้งพันธุ์ที่เหลือร้อยละ 14.4 มีอาชีพรองรับจ้าง และร้อยละ 4.2 มีอาชีพรองทำการเกษตร

3) **จำนวนแรงงานในครอบครัวที่ใช้เลี้ยงผึ้ง** พบว่า สมาชิกที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวนร้อยละ 54.3 มีจำนวนแรงงานในครอบครัวที่ใช้เลี้ยงผึ้ง 1 คน รองลงมาร้อยละ 34.7 มีจำนวนแรงงาน 2 คน และที่เหลือร้อยละ 11.0 มีจำนวนแรงงานมากกว่า 2 คน โดยมีจำนวนแรงงานเฉลี่ย 1.6 คน ต่ำที่สุด 1 คน สูงที่สุด 5 คน จะเห็นได้ว่า ลักษณะการใช้แรงงานในการเลี้ยงผึ้งส่วนใหญ่จะใช้แรงงานในครัวเรือนตนเองเป็นหลัก ทั้งนี้เนื่องจากจำนวนรังผึ้งที่เลี้ยงมีจำนวนไม่มาก ไม่จำเป็นต้องใช้แรงงานมาก แต่ในบางครั้งผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์เองก็มีการใช้แรงงานเพิ่มขึ้นในบางช่วงของการเลี้ยง เช่น การขนย้ายผึ้งไปเก็บน้ำหวาน และการเก็บน้ำผึ้งในถาดดอกไม้บาน เป็นต้น ซึ่งก็เป็นการจ้างแรงงานเพียงชั่วคราวครั้งชั่วคราวเท่านั้น อีกทั้งค่าจ้างแรงงานค่อนข้างสูงและหายาก

4) **การจ้างแรงงานในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์** พบว่า สมาชิกที่เป็นกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 89.0 ไม่ได้จ้างแรงงานในการเลี้ยงผึ้ง และที่เหลือคือร้อยละ 11.0 จ้างแรงงานในการเลี้ยงผึ้งจำนวน 1-3 คน ทั้งนี้เนื่องจากผู้ที่จ้างแรงงานในการเลี้ยงผึ้งเพราะมีจำนวนผึ้งที่เลี้ยงมาก จำเป็นต้องจ้างแรงงานในช่วงย้ายผึ้งไปเก็บน้ำหวาน และช่วงเก็บน้ำผึ้งในถาดดอกไม้บาน

5) **จำนวนรังผึ้งที่เลี้ยง** พบว่า สมาชิกที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวนร้อยละ 52.5 เลี้ยงผึ้งไม่เกิน 10 รัง รองลงมาร้อยละ 29.7 เลี้ยงผึ้งมากกว่า 20 รัง และที่เหลือร้อยละ 17.8 เลี้ยงผึ้งระหว่าง 11 - 20 รัง ตามลำดับ โดยผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์เลี้ยงผึ้งเฉลี่ย 20.85 รัง ต่ำสุด 3 รังและสูงสุด 200 รัง

6) **ผลผลิตน้ำผึ้งในปีที่ผ่านมา** พบว่า สมาชิกที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวนร้อยละ 35.6 ได้ผลผลิตน้ำผึ้งไม่เกิน 100 กิโลกรัม รองลงมาร้อยละ 32.2 ได้ผลผลิตน้ำผึ้งระหว่าง 101 - 300 กิโลกรัม และมากกว่า 300 กิโลกรัม ในสัดส่วนที่เท่ากัน โดยผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์ได้ผลผลิตเฉลี่ย 465.26 กิโลกรัม ต่ำสุด 9 กิโลกรัม และสูงสุด 8,000 กิโลกรัม

7) **ผลผลิตน้ำผึ้งต่อรังต่อปี** พบว่า สมาชิกกลุ่มตัวอย่างจำนวนร้อยละ 41.5 ได้ผลผลิตน้ำผึ้งต่อรังระหว่าง 11 - 20 กิโลกรัม รองลงมาร้อยละ 29.7 ได้ผลผลิตน้ำผึ้งมากกว่า 20 กิโลกรัม และที่เหลือร้อยละ 28.8 ได้ผลผลิตไม่เกิน 10 กิโลกรัม โดยผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์ได้ผลผลิตต่อรังเฉลี่ย 19.30 กิโลกรัม ต่ำสุด 3 กิโลกรัม และสูงสุด 60 กิโลกรัม

8) **รายได้รวมทั้งหมดต่อปี** พบว่า สมาชิกที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวนร้อยละ 31.4 มีรายได้มากกว่า 250,000 บาท รองลงมาร้อยละ 29.7 มีรายได้ระหว่าง 150,001 – 250,000 บาท ที่เหลือร้อยละ 20.3 และร้อยละ 17.6 มีรายได้ไม่เกิน 75,000 บาท และมีรายได้ระหว่าง 75,001 – 150,000 บาท ตามลำดับ โดยผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์มีรายได้เฉลี่ย 204,123.52 บาท ต่ำสุด 12,200 บาท และสูงสุด 815,000 บาท

9) **รายได้จากผลผลิตทางการเกษตรต่อปี** พบว่า สมาชิกที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวนร้อยละ 40.7 ไม่มีรายได้จากผลผลิตทางการเกษตร และยังพบว่า ผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์ร้อยละ 32.2 และ 27.1 มีรายได้มากกว่า 25,000 บาท และมีรายได้ระหว่าง 3,000 – 25,000 บาท ตามลำดับ โดยผู้เลี้ยงผึ้งมีรายได้เฉลี่ย 30,389.80 บาท ต่ำสุดไม่มีรายได้ และสูงสุด 460,000 บาท จะเห็นได้ว่าลักษณะการประกอบอาชีพหลักของผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับราชการ จึงทำให้บางรายไม่มีรายได้จากผลผลิตทางการเกษตร

10) **รายได้นอกภาคการเกษตรต่อปี** พบว่า สมาชิกที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวนร้อยละ 41.5 มีรายได้ระหว่าง 100,001 – 200,000 บาท รองลงมาร้อยละ 28.0 มีรายได้ระหว่าง 5,000 – 100,000 บาท ที่เหลือร้อยละ 16.9 และ 13.6 มีรายได้มากกว่า 200,000 บาท และไม่มีรายได้นอกภาคการเกษตรตามลำดับ โดยผู้เลี้ยงผึ้งมีรายได้เฉลี่ย 126,027.33 บาท ต่ำสุดไม่มีรายได้ และสูงสุด 360,000 บาท

11) **รายได้จากการเลี้ยงผึ้งพันธุ์ต่อปี** พบว่า สมาชิกที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน ร้อยละ 56.4 มีรายได้ไม่เกิน 10,000 บาท รองลงมาร้อยละ 28.0 มีรายได้มากกว่า 30,000 บาท ที่เหลือร้อยละ 22.0 และ 13.6 มีรายได้ระหว่าง 10,001 – 25,000 บาท และมีรายได้ระหว่าง 25,001 – 30,000 บาท ตามลำดับ โดยผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์มีรายได้เฉลี่ย 41,496.02 บาท ต่ำสุด 1,200 บาท และสูงสุด 600,000 บาท

12) **รายได้จากการเลี้ยงผึ้งต่อรังต่อปี** พบว่า สมาชิกที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวนร้อยละ 39.8 มีรายได้ระหว่าง 1,501 – 2,000 บาท รองลงมาร้อยละ 39.0 มีรายได้ไม่เกิน 1,500 บาท และที่เหลือร้อยละ 21.2 มีรายได้มากกว่า 2,000 บาท ตามลำดับ โดยผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์มีรายได้เฉลี่ยต่อรัง 1,943.86 บาท ต่ำสุด 300 บาท และสูงสุด 5,000 บาท

13) **ราคาน้ำผึ้งที่ขายได้ต่อกิโลกรัม** พบว่า สมาชิกที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน ร้อยละ 39.8 ขายน้ำผึ้งได้ไม่เกิน 100 บาท รองลงมาร้อยละ 37.3 ขายน้ำผึ้งได้ระหว่าง 101 – 120 บาท และที่เหลือร้อยละ 23.7 ขายน้ำผึ้งได้มากกว่า 120 บาท ตามลำดับ โดยผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์ขายน้ำผึ้งได้เฉลี่ย 116.36 บาท ต่ำสุด 60 บาท และสูงสุด 200 บาท

14) **ค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงฝังพันธุ์ต่อปี** พบว่า สมาชิกที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวนร้อยละ 40.7 เสียค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงฝังต่อปีไม่เกิน 5,000 บาท รองลงมาร้อยละ 35.6 เสียค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงฝังต่อปีระหว่าง 5,001 – 20,000 บาท และที่เหลือร้อยละ 23.7 เสียค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงฝังต่อปีมากกว่า 20,000 บาท ตามลำดับ โดยผู้เลี้ยงฝังพันธุ์เสียค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงฝังต่อปีเฉลี่ย 16,540.25 บาท ต่ำสุด 300 บาท และสูงสุด 150,000 บาท

15) **ค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงฝังพันธุ์ต่อรังต่อปี** พบว่า สมาชิกที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวนร้อยละ 45.8 เสียค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงฝังต่อรังระหว่าง 501 – 1,000 บาท รองลงมาร้อยละ 39.0 เสียค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงฝังต่อรังไม่เกิน 500 บาท และที่เหลือร้อยละ 15.2 เสียค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงฝังต่อรังมากกว่า 1,000 บาท ตามลำดับ โดยผู้เลี้ยงฝังพันธุ์เสียค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงฝังพันธุ์ต่อรังเฉลี่ย 732.02 บาท ต่ำสุด 100 บาท และสูงสุด 2,500 บาท

16) **แหล่งเงินทุนในการเลี้ยงฝังพันธุ์** พบว่า สมาชิกที่เป็นกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 78.0 ไม่ได้กู้ยืมเงิน รองลงมาร้อยละ 11.0 กู้ยืมเงินจากสหกรณ์ครู ที่เหลือร้อยละ 9.3 และ 1.7 กู้ยืมเงินจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ และจากญาติพี่น้องตามลำดับ จะเห็นได้ว่าผู้เลี้ยงฝังพันธุ์กู้ยืมเงินเป็นส่วนน้อย เนื่องจากผู้เลี้ยงฝังพันธุ์ส่วนมากมีอาชีพรับราชการ มีผู้เลี้ยงส่วนน้อยกู้เงินจากสหกรณ์ครู เพราะเป็นข้าราชการครู ส่วนธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์นั้น ผู้เลี้ยงฝังพันธุ์ที่มีอาชีพทำการเกษตรและเป็นสมาชิกลักษณะการกู้จะเป็นเงินสดและแหล่งเงินกู้ที่สำคัญอีกแหล่งหนึ่งที่ผู้เลี้ยงฝังพันธุ์พา คือ ญาติพี่น้อง ทั้งนี้เพราะสะดวกและรวดเร็ว

17) **จำนวนเงินกู้ในการเลี้ยงฝังพันธุ์** พบว่า สมาชิกที่เป็นกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 78.0 ไม่ได้กู้เงินในการเลี้ยงฝัง รองลงมาร้อยละ 12.7 กู้เงินในการเลี้ยงฝังไม่เกิน 15,000 บาท และที่เหลือร้อยละ 9.3 กู้เงินในการเลี้ยงฝังมากกว่า 15,000 บาท

ตารางที่ 4.2 จำนวนและร้อยละของผู้เลี้ยงฝังพันธุ์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำแนกตามลักษณะพื้นฐานบางประการด้านเศรษฐกิจ

ลักษณะพื้นฐาน	จำนวน (n = 118)	ร้อยละ
อาชีพหลัก		
รับราชการ	58	49.2
รับจ้าง	32	27.1
ทำการเกษตร	28	23.7

ตารางที่ 4.2 จำนวนและร้อยละของผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำแนกตาม
ลักษณะพื้นฐานบางประการด้านเศรษฐกิจ (ต่อ)

ลักษณะพื้นฐาน	จำนวน (n = 118)	ร้อยละ
อาชีพครอง		
เลี้ยงผึ้งพันธุ์	96	81.4
รับจ้าง	17	14.4
ทำการเกษตร	5	4.2
แรงงานในครัวเรือนที่ใช้เลี้ยงผึ้งพันธุ์		
1 คน	64	54.3
2 คน	41	34.7
มากกว่า 2 คน	13	11.0
ต่ำสุด 1 คน สูงสุด 5 คน เฉลี่ย 1.6 คน		
การจ้างแรงงานในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์		
ไม่ได้จ้างแรงงาน	105	89.0
จ้างแรงงาน	13	11.0
จำนวนผึ้งที่เลี้ยง		
ไม่เกิน 10 รัง	62	52.5
11 – 20 รัง	21	17.8
มากกว่า 20 รัง	35	29.7
ต่ำสุด 3 รัง สูงสุด 200 รัง เฉลี่ย 20.90 รัง		
ผลผลิตน้ำผึ้งในปีที่ผ่านมา		
ไม่เกิน 100 กิโลกรัม	42	35.6
101 – 300 กิโลกรัม	38	32.2
มากกว่า 300 กิโลกรัม	38	32.2
ต่ำสุด 9 กิโลกรัม สูงสุด 8,000 กิโลกรัม เฉลี่ย 465.30 กิโลกรัม		

ตารางที่ 4.2 จำนวนและร้อยละของผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำแนกตาม
ลักษณะพื้นฐานบางประการด้านเศรษฐกิจ (ต่อ)

ลักษณะพื้นฐาน	จำนวน (n = 118)	ร้อยละ
ผลผลิตน้ำผึ้งต่อรัง		
ไม่เกิน 10 กิโลกรัม	34	28.8
11 – 20 กิโลกรัม	39	41.5
มากกว่า 20 กิโลกรัม	35	29.7
ต่ำสุด 3 กิโลกรัม สูงสุด 60 กิโลกรัม เฉลี่ย 19.30 กิโลกรัม		
รายได้รวมทั้งหมดต่อปี		
ไม่เกิน 75,000 บาท	24	20.3
75,001 – 150,000 บาท	22	18.6
150,001 – 250,000 บาท	35	29.7
มากกว่า 250,000 บาท	37	31.4
ต่ำสุด 12,200 บาท สูงสุด 815,000 บาท เฉลี่ย 204,123.50 บาท		
รายได้จากผลผลิตทางการเกษตร		
ต่ำกว่า 3,000 บาท	48	40.7
3,000 – 25,000 บาท	32	27.1
มากกว่า 25,000 บาท	38	32.2
ต่ำสุด ไม่มีรายได้ สูงสุด 460,000 บาท เฉลี่ย 30,389.80 บาท		
รายได้นอกภาคเกษตร		
ต่ำกว่า 5,000 บาท	16	13.6
5,000 – 100,000 บาท	33	28.0
100,001 – 200,000 บาท	49	41.5
มากกว่า 200,000 บาท	20	16.9
ต่ำสุด ไม่มีรายได้ สูงสุด 360,000 บาท เฉลี่ย 126,027.30 บาท		

ตารางที่ 4.2 จำนวนและร้อยละของผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำแนกตาม
ลักษณะพื้นฐานบางประการด้านเศรษฐกิจ (ต่อ)

ลักษณะพื้นฐาน	จำนวน (n = 118)	ร้อยละ
รายได้จากการเลี้ยงผึ้งทั้งหมดต่อปี		
มีรายได้ไม่เกิน 10,000 บาท	43	36.4
10,001 – 25,000 บาท	26	22.0
25,001 – 30,000 บาท	16	13.6
มากกว่า 30,000 บาท	33	28.0
ต่ำสุด 1,200 บาท สูงสุด 600,000 บาท เฉลี่ย 41,496.00 บาท		
รายได้จากการเลี้ยงผึ้งต่อรัง		
ไม่เกิน 1,500 บาท	46	39.0
1,501 – 2,000 บาท	47	39.8
มากกว่า 2,000 บาท	25	21.2
ต่ำสุด 300 บาท สูงสุด 5,000 บาท เฉลี่ย 1,943.90 บาท		
ราคาน้ำผึ้งที่ขายได้ (กิโลกรัม/บาท)		
ไม่เกิน 100 บาท	47	39.8
101 – 120 บาท	44	37.3
มากกว่า 120 บาท	27	22.9
ต่ำสุด 60 บาท สูงสุด 200 บาท เฉลี่ย 116.40 บาท		
ค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงผึ้งต่อปี		
ไม่เกิน 5,000 บาท	48	40.7
5,001 – 20,000 บาท	42	35.6
มากกว่า 20,000 บาท	28	23.7
ต่ำสุด 300 บาท สูงสุด 150,000 บาท เฉลี่ย 1,650.25 บาท		

ตารางที่ 4.2 จำนวนและร้อยละของผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำแนกตาม
ลักษณะพื้นฐานบางประการด้านเศรษฐกิจ (ต่อ)

ลักษณะพื้นฐาน	จำนวน (n = 118)	ร้อยละ
ค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงผึ้งต่อรัง		
ไม่เกิน 500 บาท	46	39.0
501 – 1,000 บาท	54	45.8
มากกว่า 1,000 บาท	18	15.2
ต่ำสุด 100 บาท สูงสุด 2,500 บาท เฉลี่ย 732.00 บาท		
แหล่งเงินทุนในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์		
ชกส.	11	9.3
ญาติพี่น้อง	2	1.7
สหกรณ์เคอู	13	11.0
ใช้ทุนตัวเอง	92	78.0
จำนวนเงินกู้ในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์		
ไม่ได้กู้	92	78.0
กู้ไม่เกิน 15,000 บาท	15	12.7
กู้มากกว่า 15,000 บาท	11	9.3
ต่ำสุดไม่ได้กู้ สูงสุด 95,000 บาท เฉลี่ย 5,002.50 บาท		

4.2 สภาพการเลี้ยงผึ้งของผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

การศึกษาในส่วนนี้ได้แบ่งประเด็นออกเป็น 4 ส่วน ได้แก่ 1) ความรู้ในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์ 2) การใช้เทคโนโลยีและการจัดการในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์ 3) ปัญหาในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์ 4) การแก้ปัญหาในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์ของผู้เลี้ยงผึ้ง ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

4.2.1 ความรู้ในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์

ความรู้ในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์ ได้แก่ การผ่านการฝึกอบรม บุคคลที่ให้ความรู้ในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์ หน่วยงานที่ทำการส่งเสริมการเลี้ยงผึ้งพันธุ์ และสื่อที่ให้ความรู้ในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์ ผลการวิจัยสามารถแยกอธิบายแต่ละประเด็นได้ดังนี้ (ตารางที่ 4.3)

1) **การฝึกอบรม** พบว่า สมาชิกที่เป็นกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 95.8 ผ่านการฝึกอบรม การเลี้ยงผึ้งพันธุ์ จากศูนย์อนุรักษ์และขยายพันธุ์ผึ้งที่ 3 จังหวัดขอนแก่น และร้อยละ 4.2 ไม่เคยรับการฝึกอบรมทั้งนี้ เนื่องจากผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์บางรายได้รับความรู้การเลี้ยงผึ้งจากญาติพี่น้องที่มีประสบการณ์ในการเลี้ยงผึ้งมาก่อน สอดคล้องกับอวรณ์ แสนศักดิ์ (2529) ซึ่งพบว่าผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์ส่วนใหญ่ร้อยละ 67.9 ผ่านการฝึกอบรม

2) **บุคคลที่ให้ความรู้ในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์** พบว่า สมาชิกที่เป็นกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 87.3 ได้รับความรู้ในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์จากเจ้าหน้าที่ของศูนย์อนุรักษ์และขยายพันธุ์ผึ้งที่ 3 จังหวัดขอนแก่น รองลงมาร้อยละ 6.8 ได้รับความรู้ในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์จากคณะกรรมการชมรมผู้เลี้ยงผึ้งที่เหลือร้อยละ 5.1 และ 0.8 ได้รับความรู้ในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์จากเพื่อนบ้านและเจ้าหน้าที่เกษตรตำบล ทั้งนี้แตกต่างจาก อวรณ์ แสนศักดิ์ (2529) ซึ่งพบว่า ผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์ได้รับความรู้จากเจ้าหน้าที่ของศูนย์อนุรักษ์และขยายพันธุ์ผึ้ง คิดเป็นร้อยละ 33.80 ได้รับความรู้จากเพื่อนบ้านคิดเป็นร้อยละ 23.15 และรับความรู้จากเจ้าหน้าที่เกษตร คิดเป็นร้อยละ 11.57

3) **หน่วยงานที่ส่งเสริมการเลี้ยงผึ้งพันธุ์** พบว่า สมาชิกที่เป็นกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 88.2 ได้รับการส่งเสริมการเลี้ยงผึ้งจากศูนย์อนุรักษ์และขยายพันธุ์ผึ้ง รองลงมาร้อยละ 9.3 ได้รับการส่งเสริมจากชมรมผู้เลี้ยงผึ้งภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่เหลือร้อยละ 2.5 ได้รับการส่งเสริมจากสำนักงานเกษตรอำเภอ

4) **สื่อที่ให้ความรู้ในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์** พบว่า สมาชิกที่เป็นกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 94.2 ได้รับความรู้ในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์จากเอกสารสิ่งพิมพ์ รองลงมาร้อยละ 4.2 ได้รับความรู้จากการติดต่อทางโทรศัพท์กับเจ้าหน้าที่ของศูนย์อนุรักษ์และขยายพันธุ์ผึ้ง ส่วนที่เหลือร้อยละ 0.8 ได้รับความรู้จากวิทยุและโทรทัศน์ในสัดส่วนที่เท่ากัน

ตารางที่ 4.3 จำนวนและร้อยละของผู้เลี้ยงผึ้งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำแนกตามความรู้ในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์

ความรู้ในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์	จำนวน (n = 118)	ร้อยละ
การผ่านการฝึกอบรม		
เคย	113	95.8
ไม่เคย	5	4.2

ตารางที่ 4.3 จำนวนและร้อยละของผู้เลี้ยงผึ้งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำแนกตามความรู้ในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์ (ต่อ)

ความรู้ในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์	จำนวน (n = 118)	ร้อยละ
บุคคลที่ให้ความรู้ในการเลี้ยงผึ้งมากที่สุด		
เจ้าหน้าที่ศูนย์อนุรักษ์และขยายพันธุ์ผึ้ง	103	87.3
คณะกรรมการผู้เลี้ยงผึ้ง	8	6.8
เพื่อนบ้าน	6	5.1
เกษตรตำบล	1	0.8
หน่วยงานที่ทำการส่งเสริมการเลี้ยงผึ้งพันธุ์		
ศูนย์อนุรักษ์และขยายพันธุ์ผึ้ง	104	88.2
ชมรมผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์	11	9.3
สำนักงานเกษตรอำเภอ	3	0.8
สื่อที่ให้ความรู้ในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์มากที่สุด		
เอกสารสิ่งพิมพ์	111	94.2
การติดต่อทางโทรศัพท์	5	4.2
วิทยุกระจายเสียง	1	0.8
โทรทัศน์	1	0.8

4.2.2. การจัดการในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์

การจัดการในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์ ได้แก่ พันธุ์ผึ้งที่เลี้ยง แหล่งจัดหาพันธุ์ผึ้ง แหล่งจัดหาอุปกรณ์ในการเลี้ยงผึ้ง การจัดหาแหล่งอาหารผึ้ง การให้เกสรเทียมแก่ผึ้ง การให้น้ำตาลแก่ผึ้ง การให้น้ำแก่ผึ้ง ความถี่ในการตรวจผึ้งต่อครั้ง การรวมรังผึ้ง การแยกขยายรังผึ้ง น้ำหวานจากพืชที่ผู้เลี้ยงต้องการ ระยะทางจากที่ตั้งรังผึ้งถึงแหล่งอาหารผึ้ง การใส่ชั้นในการเก็บน้ำผึ้ง ระยะทางจากฟาร์มถึงสถานที่เก็บน้ำหวาน แหล่งเก็บน้ำผึ้งในฤดูดอกไม้บาน แหล่งเก็บน้ำหวานจากนุ่น แหล่งเก็บน้ำหวานจากลำไย การจ่ายค่าตอบแทนเจ้าของสวนผลไม้ ขานพาหนะในการขนย้ายผึ้งไปเก็บน้ำหวาน ตลาดจำหน่ายน้ำผึ้ง และการกำหนดราคาน้ำผึ้ง (ตารางที่ 4.4)

1) **พันธุ์ผึ้งที่เลี้ยง** พบว่า สมาชิกที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 94.2 เลี้ยงผึ้งพันธุ์อิตาเลียนสีเหลือง มีเพียงร้อยละ 2.5 เลี้ยงผึ้งพันธุ์คาร์นิโอลานส์และพันธุ์คอเคเซียนในสัดส่วนที่เท่ากัน ที่เหลือร้อยละ 0.8 ไม่ทราบว่าผึ้งที่เลี้ยงเป็นพันธุ์อะไร

2) **แหล่งจัดหาพันธุ์ผึ้ง** พบว่า สมาชิกที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวนร้อยละ 41.6 ซื้อพันธุ์ผึ้งจากศูนย์อนุรักษ์และขยายพันธุ์ผึ้งที่ 3 จังหวัดขอนแก่น รองลงมาร้อยละ 37.3 ซื้อพันธุ์ผึ้งจากชมรมเลี้ยงผึ้งภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่เหลือร้อยละ 16.9 และ 4.2 เพาะเลี้ยงพันธุ์ผึ้งเอง และซื้อจากฟาร์มเอกชนตามลำดับ ศูนย์อนุรักษ์และขยายพันธุ์ผึ้งมีหน้าที่ให้บริการในการจัดหาพันธุ์ผึ้งจำหน่ายให้กับผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์ โดยต้องส่งของล่วงหน้า ซึ่งความต้องการมีปริมาณมาก จึงทำให้พันธุ์ผึ้งไม่เพียงพอกับความต้องการ ผู้เลี้ยงผึ้งบางรายได้ซื้อรังผึ้งจากชมรมผู้เลี้ยงผึ้ง และผู้เลี้ยงผึ้งบางรายที่เลี้ยงผึ้งเป็นจำนวนมากที่มีประสบการณ์ในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์ ทำการเพาะเลี้ยงขยายพันธุ์เลี้ยงเอง

3) **แหล่งจำหน่ายอุปกรณ์ในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์** พบว่า สมาชิกที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวนร้อยละ 48.3 ซื้ออุปกรณ์ในการเลี้ยงผึ้งจากศูนย์อนุรักษ์และขยายพันธุ์ผึ้ง รองลงมาร้อยละ 24.6 ทำอุปกรณ์ในการเลี้ยงผึ้งใช้เอง ที่เหลือร้อยละ 22.0 และ 5.1 ซื้อจากชมรมผู้เลี้ยงผึ้ง และซื้อจากฟาร์มเอกชนตามลำดับ

4) **การจัดการแหล่งอาหารผึ้ง** พบว่า สมาชิกที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวนร้อยละ 55.9 ให้อาหารเสริมแก่ผึ้ง รองลงมาร้อยละ 39.9 นำผึ้งไปเลี้ยงในแหล่งที่มีอาหารผึ้งสมบูรณ์และให้อาหารเสริมแก่ผึ้ง ที่เหลือร้อยละ 3.4 และ 0.8 ปลุกพืชอาหารผึ้งและให้อาหารเสริมแก่ผึ้ง และไม่ได้ให้อาหารแก่ผึ้งตามลำดับ การให้อาหารเสริมแก่ผึ้งสะดวก และง่ายต่อการปฏิบัติ ผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์จึงปฏิบัติกันมาก และบางรายที่สภาพพื้นที่ใกล้เคียงมีอาหารผึ้งสมบูรณ์ จึงย้ายนำผึ้งไปเลี้ยงในแหล่งที่มีอาหารผึ้งสมบูรณ์ เพื่อเป็นการประหยัดงบประมาณในการเลี้ยงผึ้ง

5) **การให้เกสรเทียมแก่ผึ้ง** พบว่า สมาชิกที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวนร้อยละ 50.0 ให้เกสรเทียมแก่ผึ้งแบบผง รองลงมาร้อยละ 43.2 ให้เกสรเทียมแบบขี้ผึ้ง ที่เหลือร้อยละ 6.8 ไม่ได้ให้เกสรเทียมแก่ผึ้ง

6) **การให้น้ำตาลแก่ผึ้ง** พบว่า สมาชิกที่เป็นกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 80.6 ให้น้ำตาลแก่ผึ้งในรูปน้ำเชื่อม รองลงมาร้อยละ 18.6 ให้น้ำตาลแก่ผึ้งแบบผง ที่เหลือร้อยละ 0.8 ไม่ได้ให้น้ำตาลแก่ผึ้ง

7) **การให้น้ำแก่ผึ้ง** พบว่า สมาชิกที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวนร้อยละ 78.8 มีที่ใส่น้ำให้ผึ้งกิน และส่วนที่เหลือร้อยละ 21.2 ไม่ได้จัดหาน้ำให้แก่ผึ้ง เพราะมีน้ำตามธรรมชาติที่เหมาะสมแก่การเลี้ยงผึ้ง

8) **ความถี่ในการตรวจผึ่งต่อครั้ง** พบว่า สมาชิกที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวนร้อยละ 78.0 ตรวจผึ่ง 4 – 7 วันต่อครั้ง รองลงมาร้อยละ 11.0 ตรวจผึ่ง 8 – 10 วันต่อครั้ง ที่เหลือร้อยละ 9.3 และ 1.7 ตรวจผึ่ง 1 – 3 วันต่อครั้ง และไม่ได้กำหนดเวลาในการตรวจผึ่ง การเลียงผึ่งพันธุ์ การตรวจผึ่งเป็นสิ่งที่สำคัญมากในการเลียงผึ่ง เพื่อเป็นการตรวจโรคและศัตรูผึ่ง รวมถึงการป้องกันการสร้างผึ่งแม่ง เพื่อไม่ให้ผึ่งแบกรังหนี

9) **การรวมผึ่งต่างรัง** พบว่า สมาชิกที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวนร้อยละ 70.3 รวมรังผึ่ง โดยอาศัยกระดาษหนังสือพิมพ์ชั้นกลาง รองลงมาจำนวนร้อยละ 17.8 ไม่ได้ปฏิบัติในการรวมรังผึ่ง ที่เหลือร้อยละ 6.8 และ 5.1 รวมรังผึ่งโดยอาศัยน้ำมันระเหย และรวมรังผึ่งโดยอาศัยการเขย่าผึ่งหน้ารัง การรวมผึ่งต่างรังเป็นสิ่งสำคัญในการเลียงผึ่งพันธุ์ เพื่อให้ผึ่งแข็งแรงมีประชากรมากพอในการเก็บน้ำหวานในฤดูดอกไม้บาน และรวมผึ่งหลังจากการเก็บน้ำหวาน

10) **การแยกขยายรังผึ่ง** พบว่า สมาชิกที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวนร้อยละ 36.4 นำหลอดผึ่งแม่งที่มีอายุหลังปิดฝา 6 วัน เลียบในรังผึ่ง รองลงมาจำนวนร้อยละ 31.4 ทิ้งให้ผึ่งขาดนางพญา 24 ชั่วโมง แล้วใส่ผึ่งแม่งลงไป ในรังผึ่ง ที่เหลือ ร้อยละ 18.6 และ 13.6 ไม่ได้ปฏิบัติในการแยกขยายรังผึ่งเอง และเลียบกล่องผึ่งแม่งใหม่ในร่องซิลบรูก

11) **น้ำหวานจากผึ่งที่ผู้เลี้ยงผึ่งต้องการ** พบว่า สมาชิกกลุ่มตัวอย่างจำนวนร้อยละ 56.8 ต้องการน้ำหวานจากลำไย รองลงมาร้อยละ 40.7 ต้องการน้ำหวานจากนุ่น ที่เหลือร้อยละ 1.7 และ 0.8 ต้องการน้ำหวานจากไม้ป่า และลิ้นจี่ตามลำดับ น้ำผึ้งที่ได้จากน้ำหวานลำไย เป็นน้ำผึ้งที่มีคุณภาพดี เป็นที่ต้องการของตลาดจำหน่าย และจำหน่ายได้ในราคาสูง รองลงมาคือน้ำผึ้งที่ได้จากน้ำหวานนุ่น

12) **ระยะทางจากที่ตั้งรังถึงแหล่งอาหารผึ่ง** พบว่า สมาชิกที่เป็นกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 83.1 ตั้งรังผึ่งห่างจากแหล่งอาหารผึ่ง 1 – 3 กิโลเมตร รองลงมาร้อยละ 11.9 ตั้งรังผึ่งห่างจากแหล่งอาหารผึ่ง 4 – 5 กิโลเมตร ที่เหลือร้อยละ 2.5 ตั้งรังผึ่งห่างจากแหล่งอาหารผึ่ง 6 – 7 กิโลเมตร และมากกว่า 7 กิโลเมตร ในสัดส่วนที่เท่ากัน การตั้งรังผึ่งใกล้แหล่งอาหารผึ่ง จะทำให้ผึ่งเก็บน้ำหวานได้มากขึ้น เพราะจำนวนเที่ยวในการหาอาหารต่อวันมากขึ้น

13) **การใส่ชั้นกับน้ำหวาน** พบว่า สมาชิกที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวนร้อยละ 55.9 ใส่ชั้นเก็บน้ำหวาน 1 ชั้น ที่เหลือร้อยละ 41.1 ใส่ชั้นเก็บน้ำหวาน 2 ชั้น เพราะผึ่งที่เลี้ยงมีความแข็งแรง และน้ำหวานในฤดูดอกไม้บานอุดมสมบูรณ์

14) **ระยะทางจากฟาร์มถึงสถานที่เก็บน้ำผึ้งในฤดูดอกไม้บาน** พบว่า สมาชิกที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวนร้อยละ 41.5 มีระยะทางจากฟาร์มถึงสถานที่เก็บน้ำผึ้งในฤดูดอกไม้บานไม่เกิน 25 กิโลเมตร รองลงมาร้อยละ 33.9 มีระยะทางจากฟาร์มถึงสถานที่เก็บน้ำผึ้งในฤดูดอกไม้บาน

ระหว่าง 26 - 100 กิโลเมตร ที่เหลือร้อยละ 24.6 มีระยะทางจากฟาร์มถึงสถานที่เก็บน้ำหวาน ในฤดูดอกไม้บาน มากกว่า 100 กิโลเมตร ระยะทางการเดินทางไปเก็บน้ำผึ้งเฉลี่ย 138.65 กิโลเมตร ระยะทางใกล้สุด 5 กิโลเมตร และไกลสุด 800 กิโลเมตร

15) **แหล่งเก็บน้ำผึ้งในฤดูดอกไม้บาน** พบว่า สมาชิกกลุ่มตัวอย่างจำนวนร้อยละ 46.6 ข้ายผึ้งไปเก็บน้ำหวานที่สวนผลไม้ในต่างจังหวัด รองลงมาร้อยละ 27.1 ข้ายผึ้งไปเก็บน้ำหวานในสวนผลไม้ในจังหวัดที่ตนอยู่ ส่วนที่เหลือร้อยละ 26.3 เก็บน้ำหวานที่ฟาร์มของตนเอง

16) **แหล่งเก็บน้ำหวานจากหุ่น** พบว่า สมาชิกที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวนร้อยละ 41.5 เก็บน้ำหวานหุ่นที่จังหวัดนครราชสีมา รองลงมาร้อยละ 27.1 เก็บน้ำหวานหุ่นที่จังหวัดอุดรธานี ที่เหลือร้อยละ 22.9 และ 8.5 เก็บน้ำหวานหุ่นที่จังหวัดมหาสารคาม และขอนแก่นตามลำดับ

17) **แหล่งเก็บน้ำหวานลำไย** พบว่า สมาชิกที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวนร้อยละ 42.4 ไม่ได้เก็บน้ำหวานจากลำไย รองลงมาร้อยละ 41.5 เก็บน้ำหวานลำไยที่จังหวัดหนองคาย ที่เหลือร้อยละ 12.7 และ 3.4 เก็บน้ำหวานที่จังหวัดลำพูน และเชียงใหม่ตามลำดับ การเก็บน้ำหวานลำไย ส่วนมากจะเก็บที่จังหวัดหนองคาย เพราะมีระยะทางใกล้ ประหยัดค่าใช้จ่ายและเข้าใจง่าย เพราะใช้ภาษาอีสานเหมือนกัน

18) **การจ่ายค่าตอบแทนเจ้าของสวนผลไม้** พบว่า สมาชิกที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวนร้อยละ 43.2 ไม่เสียค่าใช้จ่ายและเสียค่าใช้จ่ายเป็นน้ำผึ้งในสัดส่วนที่เท่ากัน รองลงมาร้อยละ 8.5 เสียค่าใช้จ่ายเป็นเงินสดและน้ำผึ้งที่เหลือร้อยละ 5.1 เสียค่าใช้จ่ายเป็นเงิน การเสียค่าตอบแทนเจ้าของสวนส่วนมากไม่เสียค่าตอบแทน เพราะเจ้าของสวนเข้าใจว่าผึ้งช่วยผสมเกสรดอกไม้ ทำให้ผลไม้ได้ผลผลิตเพิ่มขึ้น

19) **การถัดน้ำผึ้ง** พบว่า สมาชิกที่เป็นกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 87.3 ใช้เครื่องสัดน้ำผึ้ง ที่เหลือร้อยละ 12.7 ใช้มือคั้น ผู้เลี้ยงผึ้งส่วนใหญ่ใช้เครื่องสัดน้ำผึ้ง เพื่อให้ได้น้ำผึ้งที่สะอาด โดยยืมจากศูนย์อนุรักษ์และขยายพันธุ์ผึ้งที่ 3 มีผู้เลี้ยงผึ้งบางรายใช้มือคั้นแล้วใช้ผ้าขาวกรองน้ำผึ้ง เพราะเลี้ยงผึ้งจำนวนน้อยและอยู่ใกล้ศูนย์อนุรักษ์และขยายพันธุ์ผึ้ง ซึ่งไม่คุ้มกับค่าใช้จ่ายในการเดินทาง

20) **ยานพาหนะในการขนย้ายผึ้งไปเก็บน้ำหวาน** พบว่า สมาชิกที่เป็นกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 68.6 ใช้รถยนต์ส่วนตัว รองลงมาร้อยละ 26.3 ไม่ข้ายผึ้งไปเก็บน้ำหวาน ที่เหลือร้อยละ 5.1 ใช้รถรับจ้างทั่วไปในการขนย้ายผึ้งไปเก็บน้ำหวาน

21) **ตลาดจำหน่ายน้ำผึ้ง** พบว่า สมาชิกที่เป็นกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 78.8 จำหน่ายน้ำผึ้งที่ฟาร์ม รองลงมาร้อยละ 12.7 ฝากศูนย์อนุรักษ์และขยายพันธุ์ผึ้งที่ 3 จำหน่ายให้ ที่เหลือร้อยละ 6.8 และ 1.7 ขมรมผู้เลี้ยงผึ้งจำหน่ายให้ และจำหน่ายให้ฟาร์มเอกชน ตามลำดับ

22) การกำหนดราคาน้ำผึ้ง พบว่า สมาชิกที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวนร้อยละ 55.1 กำหนดราคาเอง รองลงมาร้อยละ 28.0 ชมรมผู้เลี้ยงผึ้งกำหนดราคา ที่เหลือร้อยละ 15.2 และ 1.7 ศูนย์อนุรักษ์และขยายพันธุ์ผึ้ง และฟาร์มเอกชนกำหนดราคาให้ ตามลำดับ

ตารางที่ 4.4 จำนวนและร้อยละของผู้เลี้ยงผึ้งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำแนกตาม
การจัดการในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์

การจัดการในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์	จำนวน (n = 118)	ร้อยละ
พันธุ์ผึ้งที่เลี้ยง		
พันธุ์ดราเคียนตีเหลือง	111	94.2
พันธุ์คาร์นิโอลานส์	3	2.5
พันธุ์คอเคเซียน	3	2.5
ไม่ทราบพันธุ์	1	0.8
แหล่งจัดหาพันธุ์ผึ้ง		
ศูนย์อนุรักษ์และขยายพันธุ์ผึ้ง	49	41.6
ชมรมผู้เลี้ยงผึ้ง	44	37.3
เพาะเลี้ยงเอง	20	16.9
ฟาร์มเอกชน	5	4.2
แหล่งจัดหาอุปกรณ์ในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์		
ศูนย์อนุรักษ์และขยายพันธุ์ผึ้ง	57	48.3
ทำวัสดุอุปกรณ์ใช้เอง	29	24.3
ชมรมผู้เลี้ยงผึ้ง	26	22.0
ฟาร์มเอกชน	6	5.1
การจัดหาแหล่งอาหารผึ้ง		
ให้อาหารเสริมอย่างเดียว	66	55.9
นำผึ้งไปเลี้ยงในแหล่งที่มีอาหารสมบูรณ์และให้อาหารเสริม	47	39.9
ปลูกพืชอาหารผึ้งและให้อาหารเสริม	4	3.4
ไม่ได้จัดหา	1	0.8

ตารางที่ 4.4 จำนวนและร้อยละของผู้เลี้ยงผึ้งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำแนกตาม
การจัดการในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์ (ต่อ)

การจัดการในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์	จำนวน (n = 118)	ร้อยละ
การให้ถรเทียมแก่ผึ้ง		
แบบผง	59	50.0
แบบขี้น	51	43.2
ไม่ได้ให้	8	6.8
การให้น้ำตาลแก่ผึ้ง		
แบบน้ำเชื่อม	95	80.6
แบบผง	22	18.6
ไม่ได้ให้	1	0.8
การให้น้ำแก่ผึ้ง		
ใส่ภาชนะและมีที่จับ	93	78.8
ไม่ได้ให้	25	21.2
ความถี่ในการตรวจผึ้งต่อครั้ง		
1 - 3 วัน	11	9.3
4 - 7 วัน	92	78.0
8 - 10 วัน	13	11.0
ไม่ได้กำหนดเวลา	2	1.7
การรวมผึ้งต่างรัง		
รวมโดยอาศัยกระดาศันกลาง	83	70.3
รวมโดยอาศัยน้ำมันระเหย	8	6.8
รวมโดยเข่าผึ้งหน้ารัง	6	5.1
ใช้หลายวิธีในการปฏิบัติ	21	17.8

ตารางที่ 4.4 จำนวนและร้อยละของผู้เลี้ยงผึ้งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำแนกตาม
การจัดการในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์ (ต่อ)

การจัดการในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์	จำนวน (n = 118)	ร้อยละ
การแยกขยายรังผึ้ง		
เลี้ยงหลอดนางพญาที่มีอายุหลังปิดฝา 6 วัน	43	36.4
ทิ้งให้ผึ้งขาดนางพญา 24 ชั่วโมง แล้วจึงใส่นางพญาลงไป	27	31.1
ใช้หลายวิธีในการปฏิบัติ	22	18.6
เลี้ยงกล่องนางพญาตัวใหม่ในร่องซิลบรูด	16	13.6
น้ำหนักจากพืชที่ผู้เลี้ยงผึ้งต้องการเก็บมากที่สุด		
ลำไย	67	56.8
ทุเรียน	48	40.7
ไม้ป่า	2	1.7
ลิ้นจี่	1	0.8
ระยะทางจากที่ตั้งรังผึ้งถึงแหล่งอาหารผึ้ง		
1 - 3 กิโลเมตร	98	83.2
4 - 5 กิโลเมตร	14	11.9
มากกว่า 5 กิโลเมตร	6	5.1
การไถ่ขันในการเก็บน้ำผึ้ง		
1 ขัน	66	55.9
2 ขัน	52	44.1
ระยะทางจากฟาร์มถึงสถานที่เก็บน้ำหวาน		
ไม่เกิน 25 กิโลเมตร	49	41.5
26 - 100 กิโลเมตร	40	33.9
มากกว่า 100 กิโลเมตร	29	24.6
ต่ำสุด 5 กิโลเมตร สูงสุด 800 กิโลเมตร	เฉลี่ย 138.65 กิโลเมตร	

ตารางที่ 4.4 จำนวนและร้อยละของผู้เลี้ยงผึ้งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำแนกตาม
การจัดการในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์ (ต่อ)

การจัดการในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์	จำนวน (n = 118)	ร้อยละ
แหล่งเก็บน้ำผึ้งในฤดูดอกไม้บาน		
ย้ายผึ้งไปเก็บน้ำหวานที่สวนผลไม้ต่างจังหวัด	55	46.6
ย้ายผึ้งไปเก็บน้ำหวานที่สวนผลไม้ในจังหวัด	32	27.1
เก็บน้ำหวานที่ฟาร์มของตนเอง	31	26.3
แหล่งเก็บน้ำหวานจากหุ่น		
นครราชสีมา	49	41.5
อุดรธานี	32	27.1
มหาสารคาม	27	22.9
ขอนแก่น	10	8.5
แหล่งเก็บน้ำหวานจากลำไย		
ไม่ได้เก็บน้ำหวานจากลำไย	50	42.4
หนองคาย	49	41.5
ลำพูน	15	12.7
เชียงใหม่	4	3.4
การจ่ายค่าตอบแทนเจ้าของสวนผลไม้		
ไม่ได้เสียค่าใช้จ่าย	51	43.2
จ่ายเป็นน้ำผึ้ง	51	43.2
จ่ายเป็นเงินและน้ำผึ้ง	10	8.5
จ่ายเป็นเงิน	6	5.1
การผลิตน้ำผึ้ง		
เครื่องสกัดน้ำผึ้ง	102	87.3
มือกั้น	15	12.7

ตารางที่ 4.4 จำนวนและร้อยละของผู้เลี้ยงผึ้งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำแนกตาม
การจัดการในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์ (ต่อ)

การจัดการในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์	จำนวน (n = 118)	ร้อยละ
ยานพาหนะในการขนย้ายผึ้งไปเก็บน้ำหวาน		
รถยนต์ส่วนตัว	81	86.6
รถรับจ้างทั่วไป	6	5.1
ไม่ได้ย้ายผึ้งไปเก็บน้ำหวาน	31	26.3
ตลาดจำหน่ายน้ำผึ้ง		
จำหน่ายเองที่ฟาร์ม	93	78.8
ฝากศูนย์อนุรักษ์และขยายพันธุ์ผึ้งจำหน่ายให้	15	12.7
ฝากชมรมผู้เลี้ยงผึ้งจำหน่ายให้	8	6.8
จำหน่ายให้ฟาร์มเอกชน	2	1.7
การกำหนดราคาน้ำผึ้ง		
กำหนดราคาเอง	65	55.1
ชมรมผู้เลี้ยงผึ้งกำหนดราคาให้	33	28.0
ศูนย์อนุรักษ์และขยายพันธุ์ผึ้งกำหนดราคาให้	18	15.2
ฟาร์มเอกชนกำหนดราคาให้	2	1.7

4.2.3 ปัญหาและอุปสรรคในการเลี้ยงผึ้งของผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์

การศึกษาปัญหาในการเลี้ยงผึ้งของผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์ ได้แบ่งปัญหาออกเป็น 3 ด้าน คือ

1) ปัญหาด้านปัจจัยการผลิต 2) ปัญหาด้านการจัดการในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์ และ 3) ปัญหาด้านผลผลิตและการตลาด (ตารางที่ 4.5)

4.2.3.1 ปัญหาด้านปัจจัยการผลิตในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ปัญหาด้านปัจจัยในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์ ได้แก่ แหล่งพืชอาหารผึ้ง เงินทุน และแหล่งเงินทุน วัสดุอุปกรณ์ในการเลี้ยงผึ้ง ผึ้งแม่รังและพันธุ์ผึ้ง เมื่อพิจารณาภาพรวมของปัญหาทางด้านปัจจัยการผลิตแล้ว พบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X}=2.14$) เมื่อพิจารณาถึง

จัดการหลังฤดูออกไม้บาน ($\bar{X}=1.86$) ฝั้จะอ่อนแอ และมีปริมาณประชากรน้อย มีการอนุบาล การรวมรังฝั้ การป้องกันและกำจัดศัตรูฝั้ เป็นขั้นตอนที่สำคัญที่กำหนดว่าฝั้จะเหลือจำนวนกี่ รัง (3) ปัญหาเกี่ยวกับการจัดการก่อนฤดูออกไม้บาน ($\bar{X}=1.75$) ผู้เลี้ยงฝั้พันธุ์มีการวางแผนใน การดำเนินงานก่อนฤดูออกไม้บาน ซึ่งเป็นการทำให้ฝั้แข็งแรง พร้อมทั้งจะออกเก็บน้ำหวาน จะ ต้องมีการรวมรังฝั้เพื่อให้ฝั้มีจำนวนประชากรมากขึ้น ซึ่งเป็นขั้นตอนที่ย่างยาก ต้องใช้ความรู้ ความสำคัญและประสบการณ์ (4) ปัญหาเกี่ยวกับแรงงานในการเลี้ยงฝั้พันธุ์ ($\bar{X}=1.70$) ทั้งนี้ พบว่า ในช่วงฤดูออกไม้บานจะใช้แรงงานในการขนย้ายรังฝั้ และดูแลรักษารวมถึงการสัด น้ำฝั้ เพราะถ้าไม่มีการเฝ้าฝั้จะถูกขโมย จากคนหรือฝั้ด้วยกัน

3) ไม่มีปัญหา มี 3 ประเด็น โดยเรียงลำดับ ได้แก่ (1) การทำลายของสัตว์ เลื้อยคลาน ($\bar{X}=1.64$) ซึ่งอาจจะเนื่องมาจากผู้เลี้ยงฝั้พันธุ์ส่วนมากมีการจับทำลายสัตว์เลื้อยคลาน ประจำ และมีสัตว์เลื้อยคลานในพื้นที่มีจำนวนน้อย ทำให้ผู้เลี้ยงฝั้ไม่ประสบปัญหาเรื่องนี้ จึง ระบุว่าไม่มีปัญหา (2) การจัดการในฤดูออกไม้บาน ($\bar{X}=1.62$) เป็นการจัดการในช่วงระยะเวลา อันสั้น แต่สำคัญมาก จะได้ผลผลิตมากหรือน้อย ขึ้นอยู่กับการจัดการในช่วงนี้ และจำนวนการ บานของดอกไม้ ซึ่งมีขั้นตอนที่ไม่ยุ่งยาก ทำให้ผู้เลี้ยงฝั้พันธุ์ไม่ประสบกับปัญหาในเรื่องนี้ (3) การทำลายของนกกินฝั้ ($\bar{X}=1.45$) ซึ่งอาจจะเนื่องมาจากช่วงฤดูเก็บน้ำหวานในฤดูออกไม้ บาน อาหารของนกตามธรรมชาติจะอุดมสมบูรณ์ ผู้เลี้ยงฝั้ไม่ประสบปัญหาในเรื่องนี้นัก จึง ระบุว่าไม่มีปัญหา

4.2.3.3 ปัญหาด้านผลผลิตและการตลาดของผู้เลี้ยงฝั้พันธุ์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ปัญหาด้านการผลิตและการตลาดของผู้เลี้ยงฝั้พันธุ์ ได้แก่ ปริมาณผลผลิต คุณภาพของน้ำฝั้ การขนย้ายผลผลิต ราคาผลผลิต และตลาดจำหน่ายผลผลิต จากผลการศึกษา พบว่า ในภาพรวมของปัญหาด้านผลผลิตและตลาดจำหน่ายผลผลิต มีปัญหาในระดับน้อย ($\bar{X}=1.69$) เมื่อพิจารณาประเด็นปัญหาย่อยแล้ว สามารถแยกอธิบายได้ดังนี้

1) ปัญหาที่มีในระดับน้อย มี 3 ประเด็น โดยเรียงลำดับได้ดังนี้ (1) ปัญหา เกี่ยวกับปริมาณผลผลิต ($\bar{X}=1.86$) ปริมาณผลผลิตน้ำฝั้ในแต่ละปีของผู้เลี้ยงฝั้พันธุ์ จะได้ผล ผลิตมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับการจัดการในการเลี้ยงฝั้ จำนวนประชากรฝั้และจำนวนวันที่ดอกไม้ บาน ซึ่งเกี่ยวข้องกับปริมาณน้ำ และอุณหภูมิของอากาศ (2) ปัญหาเกี่ยวกับตลาดจำหน่ายผลผลิต ($\bar{X}=1.75$) เนื่องมาจากตลาดจำหน่ายผลผลิตมีจำกัดโดยจำหน่ายเองที่ฟาร์ม ฝากศูนย์อนุรักษ์และ ขยายพันธุ์ฝั้ที่ 3 และจำหน่ายให้ฟาร์มเอกชนในภาคเหนือ (3) ปัญหาเกี่ยวกับราคาผลผลิต ($\bar{X}=1.70$) เนื่องมาจากผู้เลี้ยงฝั้พันธุ์เห็นว่าราคาน้ำฝั้ขึ้นอยู่กับการผลิต และระยะเวลาที่ จำหน่าย ซึ่งผลผลิตที่จำหน่ายได้ยังคุ้มค่าต่อการลงทุน

2) ไม่มีปัญหา มี 2 ประเด็น โดยเรียงลำดับ ได้แก่ (1) การขนย้ายผลผลิต ($\bar{X}=1.57$) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือส่วนใหญ่ มีรถยนต์ส่วนตัว จึงสะดวกและใช้เวลาในการขนย้ายน้อย จึงไม่มีปัญหาดังกล่าว (2) คุณภาพของน้ำผึ้ง ($\bar{X}=1.54$) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เก็บน้ำผึ้งที่ปิดหลอดรวงแล้ว รวมถึงการใช้เครื่องสกัดน้ำผึ้งทำให้น้ำผึ้งสะอาด และมีการบ่มน้ำผึ้งจึงไม่มีปัญหาในเรื่องคุณภาพผลผลิต

ตารางที่ 4.5 ระดับปัญหาอุปสรรคในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์ จำแนกตามปัญหาแต่ละด้าน

ปัญหาในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์	Mean ($\bar{X}$)	S.D.	ระดับปัญหา
ปัญหาด้านปัจจัยการผลิต	2.14	0.49	น้อย
ผึ้งแม่รังและพันธุ์ผึ้ง	2.27	0.79	น้อย
เงินทุนและแหล่งเงินทุน	2.17	0.81	น้อย
อุปกรณ์ในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์	2.10	0.71	น้อย
แหล่งพืชอาหารผึ้ง	1.98	0.78	น้อย
ปัญหาด้านการจัดการในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์	1.83	0.04	น้อย
การระบาดของโรคผึ้ง	2.36	0.65	มาก
การทำลายของแมลงศัตรูผึ้ง	2.28	0.69	น้อย
การจัดการหลังฤดูออกไม้บาน	1.86	0.82	น้อย
การจัดการก่อนฤดูออกไม้บาน	1.75	0.71	น้อย
แรงงานในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์	1.70	0.77	น้อย
การทำลายของสัตว์เลื้อยคลาน	1.64	0.66	ไม่มีปัญหา
การจัดการในฤดูออกไม้บาน	1.62	0.70	ไม่มีปัญหา
การทำลายของนกกินผึ้ง	1.45	0.71	ไม่มีปัญหา
ปัญหาด้านผลผลิต และการตลาด	1.69	0.51	น้อย
ปริมาณผลผลิต	1.86	0.64	น้อย
ตลาดจำหน่ายผลผลิต	1.75	0.78	น้อย
ราคาผลผลิต	1.70	0.73	น้อย
การขนย้ายผลผลิต	1.57	0.71	ไม่มีปัญหา
คุณภาพของน้ำผึ้ง	1.54	0.62	ไม่มีปัญหา

4.2.4 การแก้ปัญหาในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์

การแก้ปัญหาในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์ของผู้เลี้ยงผึ้งของผู้เลี้ยงผึ้งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ การปรึกษาเมื่อมีปัญหาในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์ แหล่งยาและสารเคมีในการป้องกันรักษาโรคและแมลง การแก้ปัญหาเมื่อเกิดโรคระบาด การแก้ปัญหาเมื่อสัตว์เลื้อยคลานทำลาย และการแก้ปัญหาเมื่อนกเข้าทำลาย

ผลการวิจัยสามารถแยกอธิบาย ในแต่ละประเด็นของการแก้ปัญหาในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์ของผู้เลี้ยงผึ้งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งมีการแก้ปัญหาในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้ (ตารางที่ 4.6)

1) การปรึกษาเมื่อมีปัญหาในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์ พบว่า สมาชิกที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

ร้อยละ 71.2 เมื่อมีปัญหาในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์จะปรึกษาเจ้าหน้าที่ของศูนย์อนุรักษ์และขยายพันธุ์ผึ้งที่ 3 รองลงมาร้อยละ 12.7 ปรึกษาชมรมผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์ที่เหลือร้อยละ 11.0 และ 5.1 ปรึกษาสมาชิกผู้เลี้ยงผึ้งด้วยกัน และปรึกษาเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรประจำตำบล ตามลำดับ

2) แหล่งยาและสารเคมีในการป้องกันกำจัดโรคและศัตรูผึ้ง พบว่า สมาชิกกลุ่มตัวอย่าง

ร้อยละ 77.2 ขอยาและสารเคมีจากศูนย์อนุรักษ์และขยายพันธุ์ผึ้ง ที่เหลือร้อยละ 7.6 ซื้อเองตามร้านขายยา ซื้อจากชมรมผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์ และซื้อจากสมาชิกผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์ ในสัดส่วนที่เท่ากัน

3) การแก้ปัญหาเมื่อเกิดโรคระบาด พบว่า สมาชิกที่เป็นกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 71.2 ใช้

สารเคมีในการป้องกันและกำจัดโรคผึ้ง รองลงมาร้อยละ 21.2 ใช้วิธีการโดยการเผาหรือฝัง ส่วนที่เหลือร้อยละ 7.6 ไม่ได้ปฏิบัติในการรักษาเพราะไม่เกิดโรคระบาด

4) การแก้ปัญหาเมื่อเกิดแมลงศัตรูผึ้งระบาด พบว่า สมาชิกที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน

ร้อยละ 46.6 ใช้สารเคมีในการป้องกันกำจัด รองลงมาร้อยละ 38.6 ใช้วิธีการโดยการจับทำลายที่เหลือร้อยละ 15.3 ไม่ได้ปฏิบัติเพราะไม่เกิดการระบาดของแมลงศัตรูผึ้ง

5) การแก้ปัญหาเมื่อสัตว์เลื้อยคลานทำลายผึ้ง พบว่า สมาชิกที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน

ร้อยละ 63.6 ไม่ได้ปฏิบัติเพราะไม่มีการทำลายของสัตว์เลื้อยคลาน ที่เหลือร้อยละ 36.4 ใช้วิธีการโดยการจับทำลาย

6) การแก้ปัญหาเมื่อนกทำลายผึ้ง พบว่า สมาชิกที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวนร้อยละ

59.3 ไม่ได้ปฏิบัติเพราะไม่มีการเข้าทำลายของนกกินผึ้ง ที่เหลือร้อยละ 40.7 ใช้วิธีการ เช่น การใช้ตาข่ายดัก และการใช้ปืนยิงเพื่อไล่นกกินผึ้ง

ตารางที่ 4.6 จำนวนและร้อยละของผู้เลี้ยงผึ้งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำแนกตามการ
แก้ปัญหาในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์

การแก้ปัญหา	จำนวน (n = 118)	ร้อยละ
การปรึกษาเมื่อมีปัญหาในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์		
เจ้าหน้าที่อนุรักษ์และขยายพันธุ์ผึ้ง	84	71.2
คณะกรรมการชมรมผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์	15	12.7
สมาชิกผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์	13	11.0
เจ้าหน้าที่เกษตรตำบล	6	5.1
แหล่งยาและสารเคมีในการป้องกันรักษาโรคและแมลงศัตรูผึ้ง		
ขอจากศูนย์อนุรักษ์และขยายพันธุ์ผึ้ง	91	77.2
ซื้อเองตามร้านขายยา	9	7.6
ซื้อจากชมรมผู้เลี้ยงผึ้ง	9	7.6
ซื้อจากสมาชิกผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์	9	7.6
การแก้ปัญหาเมื่อเกิดโรคระบาด		
ใช้สารเคมี	84	71.2
ใช้วิธีกล	25	21.2
ไม่ได้ปฏิบัติ	9	7.6
การแก้ปัญหาเมื่อเกิดมีแมลงศัตรูผึ้งระบาด		
ใช้สารเคมี	55	46.6
ใช้วิธีกล	45	38.5
ไม่ได้ปฏิบัติ	18	15.3
การแก้ปัญหาเมื่อสัตว์เลื้อยคลานทำลายผึ้ง		
ไม่ได้ปฏิบัติ	75	63.6
ใช้วิธีกล	43	36.4
การแก้ปัญหาเมื่อนกทำลายผึ้ง		
ไม่ได้ปฏิบัติ	70	59.3
ใช้วิธีกล	48	40.7

4.3 แรงจูงใจในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์ของผู้เลี้ยงผึ้ง

การศึกษาแรงจูงใจในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์ของผู้เลี้ยงผึ้งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้ศึกษาถึงแรงจูงใจในด้านต่าง ๆ โดยแยกเป็น 2 ด้าน คือ 1) แรงจูงใจภายในในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์ และ 2) แรงจูงใจภายนอกในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์ ซึ่งแยกอธิบายได้ ดังนี้

4.3.1 แรงจูงใจภายในในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์

แรงจูงใจภายในในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์ ได้แก่ ความภูมิใจในความสำเร็จในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์และการได้รับการยอมรับนับถือ จากผลการศึกษา พบว่า ในภาพรวมแล้วแรงจูงใจภายในเป็นแรงจูงใจภายในที่อยู่ในระดับน้อย ($\bar{X}=1.94$) ที่สูงใจให้เกษตรกรผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์เลี้ยงผึ้งพันธุ์ และเมื่อพิจารณาในแต่ละประเด็น ปรากฏผลดังต่อไปนี้ (ตารางที่ 4.7)

1) **ความภูมิใจในความสำเร็จในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์** พบว่า ความภูมิใจในความสำเร็จในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์ เป็นแรงจูงใจในระดับน้อย ($\bar{X}=2.10$) ที่สูงใจให้เกษตรกรผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์ แยกพิจารณาตามประเด็นย่อยได้ดังนี้

(1) การได้รับคำชมจากเจ้าหน้าที่และเพื่อนบ้านว่ามีความสามารถในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์ ($\bar{X}=2.23$) เป็นแรงจูงใจในระดับน้อย เนื่องจากผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์ส่วนใหญ่มีอาชีพหลักรับราชการ และผู้เลี้ยงผึ้งห่างไกลกัน

(2) การได้รับการยอมรับจากสังคมหรือชุมชนว่าประสบผลสำเร็จในชีวิต ($\bar{X}=2.04$) ผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์เห็นว่าเป็นแรงจูงใจในระดับน้อย เนื่องจากผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์ส่วนใหญ่มีอาชีพหลักรับราชการ จึงได้รับการยอมรับจากสังคมหรือชุมชนว่าประสบผลสำเร็จมากกว่าการเลี้ยงผึ้งพันธุ์

(3) การได้รับการยอมรับจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องว่าประสบความสำเร็จในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์ ($\bar{X}=2.03$) ผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์เห็นว่าเป็นแรงจูงใจในระดับน้อย เนื่องจากเป็นอาชีพที่มีผู้ทำกันน้อย จึงได้รับการยอมรับจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องน้อยกว่าอาชีพการเกษตรอื่น ๆ

2) **การได้รับการยอมรับนับถือ** พบว่า การได้รับการยอมรับนับถือ เป็นแรงจูงใจในระดับน้อย ($\bar{X}=1.79$) ที่สูงใจให้เกษตรกรผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์ แยกพิจารณาตามประเด็นย่อยได้ดังนี้

(1) การได้รับการยอมรับว่ามีประสบการณ์ในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์ ($\bar{X}=2.16$) ผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์เห็นว่าเป็นแรงจูงใจในระดับน้อย เนื่องจากการเลี้ยงผึ้งพันธุ์ต้องมึประสบการณ์ในการเลี้ยง จึงจะประสบผลสำเร็จ

(2) การได้รับการยอมรับว่าผลผลิตมาตรฐาน ($\bar{X}=2.15$) ผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์เห็นว่าเป็นแรงจูงใจในระดับน้อย เนื่องจากผู้เลี้ยงผึ้งส่วนใหญ่ใช้เครื่องสัดน้ำผึ้ง และมีการบ่มน้ำผึ้ง จึงทำให้น้ำผึ้งมีมาตรฐานและสะอาด

(3) การได้รับความไว้วางใจจากแหล่งเงินทุน ($\bar{X}=1.67$) ผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์เห็นว่าเป็นแรงจูงใจในระดับน้อย เนื่องจากผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์ส่วนใหญ่มีอาชีพหลักกับราช จึงได้รับความไว้วางใจจากแหล่งเงินทุน

(4) ฟาร์มเป็นที่ดูงานของผู้เลี้ยงผึ้งรายอื่น ($\bar{X}=1.60$) ผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์เห็นว่าไม่ใช่แรงจูงใจในการเลี้ยงผึ้ง เนื่องจากมีผู้เลี้ยงผึ้งน้อยที่ได้รับการยอมรับจากหน่วยงานให้เป็นที่ศึกษาดูงานของฟาร์มอื่น

(5) การได้รับการไว้วางใจให้เป็นวิทยากรพิเศษ ของศูนย์อนุรักษ์และขยายพันธุ์ผึ้ง ($\bar{X}=1.49$) ผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์เห็นว่าไม่ใช่แรงจูงใจในการเลี้ยงผึ้ง เนื่องจากผู้ที่จะเป็นวิทยากรพิเศษได้จะต้องมีความรู้ ประสบความสำเร็จในการเลี้ยงผึ้ง และมีความเสถียร

ตารางที่ 4.7 ระดับแรงจูงใจภายในในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์ของผู้เลี้ยงผึ้งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

แรงจูงใจภายใน	Mean ($\bar{X}$)	S.D.	ระดับแรงจูงใจ
ความภูมิใจในความถนัดในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์	2.10	0.71	น้อย
การได้รับคำชมจากเจ้าหน้าที่และเพื่อนบ้านว่ามี	2.23	0.80	น้อย
ความสามารถในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์			
การได้รับการยอมรับจากสังคมหรือชุมชนว่า	2.04	0.81	น้อย
ประสบผลสำเร็จในชีวิต			
การได้รับการยอมรับจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องว่า	2.03	0.74	น้อย
ประสบผลสำเร็จในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์			
การได้รับการยอมรับนับถือ	1.79	0.57	น้อย
การได้รับการยอมรับว่ามีประสบการณ์ในการ	2.16	0.77	น้อย
เลี้ยงผึ้ง			
การได้รับการยอมรับว่าผลผลิตมีมาตรฐาน	2.15	0.89	น้อย
การได้รับความไว้วางใจจากแหล่งเงินทุน	1.67	0.76	น้อย
ฟาร์มเป็นที่ดูงานของผู้เลี้ยงผึ้งรายอื่น	1.60	0.79	ไม่ใช่แรงจูงใจ
การได้รับการไว้วางใจในการเป็นวิทยากรพิเศษ	1.49	0.73	ไม่ใช่แรงจูงใจ
ของศูนย์อนุรักษ์และขยายพันธุ์ผึ้ง			
รวม	1.94	0.55	น้อย

4.3.2 แรงงูใจภายนอกในการเลี้ยงฝัังพันธุ์

แรงงูใจภายนอกในการเลี้ยงฝัังพันธุ์ ได้แก่ รายได้จากการจำหน่ายผลผลิต การติดตามของเจ้าหน้าที่ส่งเสริม การบริการในการจัดหาปัจจัยการผลิตของศูนย์อนุรักษ์และขยายพันธุ์ฝััง สภาพแวดล้อมที่เหมาะสม ความสะดวกในการจัดการเลี้ยงฝัังพันธุ์ และการมีตลาดจำหน่ายผลผลิต จากผลการศึกษา พบว่า ในภาพรวมแล้วแรงงูใจภายนอกเป็นแรงงูใจที่อยู่ในระดับน้อย ($\bar{X}=2.28$) ที่งูใจให้เกษตรกรเลี้ยงฝัังพันธุ์ และเมื่อพิจารณาในแต่ละประเด็นปรากฏผลดังต่อไปนี้ (ตารางที่ 4.8)

1) รายได้จากการจำหน่ายผลผลิต พบว่า รายได้จากการจำหน่ายผลผลิต เป็นแรงงูใจในระดับน้อย ($\bar{X}=2.18$) ที่งูใจให้เกษตรกรเลี้ยงฝัังพันธุ์ แยกพิจารณาตามประเด็นย่อยได้ดังนี้

(1) ความพอใจในรายได้จากการเลี้ยงฝัังพันธุ์ ($\bar{X}=2.31$) ผู้เลี้ยงฝัังพันธุ์เห็นว่าเป็นแรงงูใจในระดับน้อย เนื่องจากผู้เลี้ยงฝัังมีรายได้จากการเลี้ยงฝัังพันธุ์เฉลี่ยต่อปี 41,496.02 บาท และเลี้ยงฝัังเป็นอาชีพรองเพื่อเสริมรายได้

(2) รายได้คุ้มค่าต่อการลงทุน ($\bar{X}=2.31$) ผู้เลี้ยงฝัังพันธุ์เห็นว่าเป็นแรงงูใจในระดับน้อย เนื่องจากผู้เลี้ยงฝัังได้กำไรสุทธิเฉลี่ยต่อปี 24,955.77 บาท จึงทำให้ผู้เลี้ยงฝัังเลี้ยงฝัังพันธุ์

(3) หลังจากเลี้ยงฝัังพันธุ์แล้วมีรายได้สม่ำเสมอ ($\bar{X}=1.96$) ผู้เลี้ยงฝัังพันธุ์เห็นว่าเป็นแรงงูใจในระดับน้อย เนื่องจากผู้เลี้ยงฝัังพันธุ์เลี้ยงฝัังเป็นอาชีพรองเพื่อเสริมรายได้

2) การติดตามของเจ้าหน้าที่ส่งเสริม พบว่า การติดตามของเจ้าหน้าที่ส่งเสริม เป็นแรงงูใจในระดับน้อย ($\bar{X}=2.17$) ที่งูใจให้เกษตรกรเลี้ยงฝัังพันธุ์ แยกพิจารณาตามประเด็นย่อยได้ดังนี้

(1) ความเป็นกันเองของเจ้าหน้าที่ส่งเสริม ($\bar{X}=2.54$) ผู้เลี้ยงฝัังพันธุ์เห็นว่าเป็นแรงงูใจในระดับมาก เนื่องจากผู้เลี้ยงฝัังพันธุ์ส่วนใหญ่ผ่านการฝึกอบรมการเลี้ยงฝัังพันธุ์จากศูนย์อนุรักษ์และขยายพันธุ์ฝััง จึงมีความคุ้นเคยและเป็นกันเองกับเจ้าหน้าที่

(2) การถ่ายทอดความรู้คำแนะนำของเจ้าหน้าที่เหมาะสมกับช่วงเวลา ($\bar{X}=2.27$) ผู้เลี้ยงฝัังพันธุ์เห็นว่าเป็นแรงงูใจในระดับน้อย เนื่องจากการถ่ายทอดความรู้ในการเลี้ยงฝัังพันธุ์เป็นการฝึกอบรมต้องใช้เวลาในการฝึกอบรม 5 วัน จึงจะครบหลักสูตร

(3) การถ่ายทอดความรู้คำแนะนำของเจ้าหน้าที่ตรงกับความต้องการของผู้เลี้ยงฝััง ($\bar{X}=2.20$) ผู้เลี้ยงฝัังพันธุ์เห็นว่าเป็นแรงงูใจในระดับน้อย เนื่องจากการถ่ายทอดความรู้ในการ

เลี้ยงผึ้งพันธุ์เป็นการฝึกอบรมในการฝึกอบรมต้องละเอียดและครบทุกขั้นตอนในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์

(4) เจ้าหน้าที่ออกตรวจเยี่ยมสม่ำเสมอ ($\bar{X}=1.66$) ผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์เห็นว่าไม่ใช่แรงจูงใจในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์ เนื่องจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเลี้ยงผึ้งมีจำกัด และพื้นที่ในการส่งเสริมกว้าง และมีการติดต่อทางโทรศัพท์ในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้ การเยี่ยมของเจ้าหน้าที่จึงไม่ใช่แรงจูงใจในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์

3) การบริการในการจัดหาปัจจัยการผลิตของศูนย์อนุรักษ์และขยายพันธุ์ผึ้ง พบว่าการบริการในการจัดหาปัจจัยการผลิตของศูนย์อนุรักษ์และขยายพันธุ์ผึ้ง เป็นแรงจูงใจในระดับน้อย ($\bar{X}=2.23$) ที่จูงใจให้เกษตรกรเลี้ยงผึ้งพันธุ์ แยกพิจารณาตามประเด็นย่อยได้ดังนี้

(1) การสนับสนุนสารเคมีและยาป้องกันกำจัดศัตรูผึ้ง ($\bar{X}=2.37$) ผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์เห็นว่าเป็นแรงจูงใจในระดับมาก เนื่องจากผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์ได้รับสารเคมีและยาป้องกันกำจัดศัตรูผึ้งแบบให้เปล่าจากศูนย์อนุรักษ์และขยายพันธุ์ผึ้ง และได้รับทันต่อเวลาในการป้องกันกำจัด

(2) เอกสารให้คำแนะนำเกี่ยวกับการเลี้ยงผึ้งพันธุ์ ($\bar{X}=2.36$) ผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์เห็นว่าเป็นแรงจูงใจในระดับมาก เนื่องจากผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์ส่วนใหญ่ผ่านการฝึกอบรมจากศูนย์อนุรักษ์และขยายพันธุ์ผึ้ง จึงได้รับเอกสารให้คำแนะนำในการเลี้ยงผึ้งอย่างเพียงพอ

(3) วัสดุอุปกรณ์หาง่ายและมีคุณภาพ ($\bar{X}=2.20$) ผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์เห็นว่าเป็นแรงจูงใจในระดับน้อย เนื่องจากผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์ต้องซื้อวัสดุอุปกรณ์จากศูนย์อนุรักษ์และขยายพันธุ์ผึ้ง และได้รับวัสดุอุปกรณ์ฟรีในบางโครงการ ซึ่งมีงบประมาณจำกัด

(4) การจัดหาพันธุ์และผึ้งแม่รังที่มีคุณภาพ ($\bar{X}=2.18$) ผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์เห็นว่าเป็นแรงจูงใจในระดับน้อย เนื่องจากผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์ต้องซื้อพันธุ์และผึ้งแม่รังจากศูนย์อนุรักษ์และขยายพันธุ์ผึ้ง และได้รับพันธุ์และผึ้งแม่รังแบบให้เปล่าในบางโครงการ ซึ่งมีงบประมาณจำกัด

(5) เครื่องสไลด์น้ำผึ้งสามารถหาซื้อได้ง่าย ($\bar{X}=2.00$) ผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์เห็นว่าเป็นแรงจูงใจในระดับน้อย เนื่องจากศูนย์อนุรักษ์และขยายพันธุ์ผึ้งมีเครื่องสไลด์น้ำผึ้ง ให้ผู้เลี้ยงผึ้งยืมอย่างเพียงพอ

4) สภาพแวดล้อมเหมาะสม พบว่า การมีสภาพแวดล้อมเหมาะสมในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์ เป็นแรงจูงใจในระดับมาก ($\bar{X}=2.50$) ที่จูงใจให้เกษตรกรเลี้ยงผึ้งพันธุ์ แยกพิจารณาตามประเด็นย่อยได้ดังนี้

(1) มีภูมิอากาศเหมาะสม ($\bar{X}=2.57$) ผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์เห็นว่าเป็นแรงจูงใจในระดับมาก เนื่องจากในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีสภาพภูมิอากาศเหมาะสมในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์

(2) การมีพื้นที่ในการเลี้ยงเหมาะสม ($\bar{X}=2.53$) ผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์เห็นว่าเป็นแรงจูงใจในระดับมาก เนื่องจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีสภาพพื้นที่เหมาะสมในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์

(3) อาหารผึ้งในธรรมชาติเพียงพอ ($\bar{X}=2.42$) ผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์เห็นว่าเป็นแรงจูงใจในระดับมาก เนื่องจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีอาหารผึ้งในธรรมชาติ เพียงพอในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์

5) ความสะดวกในการจัดการเลี้ยงผึ้งพันธุ์ พบว่า ความสะดวกในการจัดการเลี้ยงผึ้งพันธุ์ เป็นแรงจูงใจในระดับมาก ($\bar{X}=2.35$) ที่สูงใจให้เกษตรกรเลี้ยงผึ้งพันธุ์ แยกพิจารณาตามประเด็นย่อยได้ดังนี้

(1) ใช้พื้นที่ในการเลี้ยงน้อย ($\bar{X}=2.45$) ผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์เห็นว่าเป็นแรงจูงใจในระดับมาก เนื่องจากในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์จะใช้พื้นที่ในการเลี้ยงน้อยกว่าอาชีพการเกษตรอื่น ๆ

(2) ใช้เวลาในการดูแลรักษาน้อย ($\bar{X}=2.41$) ผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์เห็นว่าเป็นแรงจูงใจในระดับมาก เนื่องจากในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์จะใช้เวลาในการดูแลรักษาน้อยกว่าอาชีพการเกษตรอื่น ๆ คือ 3-7 วัน จึงจะดูหนึ่งครั้ง

(3) ใช้แรงงานในการเลี้ยงน้อย ($\bar{X}=2.35$) ผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์เห็นว่าเป็นแรงจูงใจในระดับมาก เนื่องจากในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์ใช้แรงงานในการเลี้ยงน้อยกว่าการเกษตรอื่น ๆ คือแรงงาน 1-2 คน สามารถเลี้ยงผึ้งได้ 100 รัง

(4) การจัดการในการเลี้ยงไม่ยุ่งยาก ($\bar{X}=2.21$) ผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์เห็นว่าเป็นแรงจูงใจในระดับน้อย เนื่องจากการเลี้ยงผึ้งพันธุ์ต้องใช้ความประณีต และต้องใช้ประสบการณ์สูง

6) การมีตลาดจำหน่ายผลผลิต พบว่า การมีตลาดจำหน่ายผลผลิตเป็นแรงจูงใจในระดับน้อย ($\bar{X}=2.29$) ที่สูงใจให้เกษตรกรเลี้ยงผึ้งพันธุ์ แยกพิจารณาตามประเด็นย่อยได้ดังนี้

(1) ราคาน้ำผึ้งหรือผลตอบแทนในการเลี้ยงสูง ($\bar{X}=2.42$) ผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์เห็นว่าเป็นแรงจูงใจในระดับมาก เนื่องจากผู้เลี้ยงผึ้งขายผลผลิตได้เฉลี่ยกิโลกรัมละ 116.36 บาท ซึ่งเป็นราคาที่สูง

(2) มีตลาดจำหน่ายผลผลิต ($\bar{X}=2.23$) ผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์เห็นว่าเป็นแรงจูงใจในระดับน้อย เนื่องจากการเลี้ยงผึ้งพันธุ์เป็นอาชีพที่ทำกันน้อย ตลาดจำหน่ายจึงมีจำกัด

(3) ระยะทางจากฟาร์มถึงแหล่งขายเหมาะสม ($\bar{X}=2.23$) ผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์เห็นว่าเป็นแรงจูงใจในระดับน้อย เนื่องจากการเลี้ยงผึ้งพันธุ์เป็นอาชีพที่ทำกันน้อย แหล่งจำหน่ายจึงอยู่ในวงจำกัด และส่วนใหญ่จะขายผลผลิตที่ฟาร์มของตนเอง

ตารางที่ 4.8 ระดับแรงงใจภายนอกในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์ของผู้เลี้ยงผึ้งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

แรงงใจภายนอก	Mean (X)	S.D.	ระดับแรงงใจ
รายได้จากการจำหน่ายผลผลิต	2.18	0.61	น้อย
ความพอใจในรายได้จากการเลี้ยงผึ้ง	2.31	0.71	น้อย
รายได้คุ้มค่าต่อการลงทุน	2.28	0.67	น้อย
หลังจากเลี้ยงผึ้งแล้วมีรายได้สม่ำเสมอ	1.96	0.71	น้อย
การติดตามของเจ้าหน้าที่ส่งเสริม	2.17	0.58	น้อย
ความเป็นกันเองของเจ้าหน้าที่ส่งเสริม	2.54	0.66	มาก
การถ่ายทอดความรู้คำแนะนำ ของเจ้าหน้าที่ เหมาะสมกับช่วงเวลา	2.27	.070	น้อย
การถ่ายทอดความรู้คำแนะนำ ของเจ้าหน้าที่ ตรงกับความต้องการของผู้เลี้ยงผึ้ง	2.20	0.75	น้อย
เจ้าหน้าที่ออกตรวจเยี่ยมสม่ำเสมอ	1.66	0.70	ไม่ใช่แรงงใจ
การบริการในการจัดหาปัจจัยการผลิตของศูนย์ อนุรักษ์และขยายพันธุ์ผึ้ง	2.23	0.60	น้อย
การสนับสนุนสารเคมีป้องกันและกำจัดศัตรูผึ้ง ได้รับทันต่อเวลา	2.37	0.72	มาก
เอกสารให้คำแนะนำเกี่ยวกับการเลี้ยงผึ้งมีเพียงพอ	2.36	0.72	มาก
วัสดุอุปกรณ์หาง่ายและมีคุณภาพ	2.20	0.70	น้อย
การจัดหาพันธุ์และผึ้งแม่รังมีคุณภาพ	2.18	0.72	น้อย
เครื่องสแตนน้ำผึ้งสามารถหาซื้อได้ง่าย	2.00	0.80	น้อย
สภาพแวดล้อมเหมาะสม	2.50	0.50	มาก
มีภูมิอากาศเหมาะสม	2.57	0.58	มาก
มีพื้นที่ในการเลี้ยงเหมาะสม	2.53	0.57	มาก
มีอาหารผึ้งในธรรมชาติเหมาะสม	2.42	0.66	มาก
ความสะดวกในการจัดการเลี้ยงผึ้งพันธุ์	2.35	0.54	มาก
ใช้พื้นที่ในการเลี้ยงน้อย	2.45	0.66	มาก
ใช้เวลาในการดูแลรักษาน้อย	2.41	0.70	มาก
ใช้แรงงานในการเลี้ยงน้อย	2.35	0.70	มาก
การจัดการในการเลี้ยงไม่ยุ่งยาก	2.21	0.78	น้อย

ตารางที่ 4.8 ระดับแรงงใจภายนอกในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์ของผู้เลี้ยงผึ้งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
(ต่อ)

แรงงใจภายนอก	Mean ($\bar{X}$)	S.D.	ระดับแรงงใจ
การมีตลาดจำหน่ายผลผลิต	2.29	0.59	น้อย
ราคาน้ำผึ้งหรือผลตอบแทนในการเลี้ยงสูง	2.42	0.66	มาก
มีตลาดรองรับผลผลิต	2.23	0.71	น้อย
ระยะทางจากฟาร์มถึงแหล่งขายเหมาะสม	2.23	0.69	น้อย
รวม	2.28	0.32	น้อย

4.4 การเปรียบเทียบระดับแรงงใจในการเลี้ยงผึ้งของผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์ที่มีลักษณะพื้นฐานทางเศรษฐกิจสังคม และสภาพการเลี้ยงผึ้งพันธุ์ที่แตกต่างกัน

ผลการวิจัยในส่วนนี้ได้ศึกษาเปรียบเทียบระดับแรงงใจของผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์ แบ่งเป็น 2 ด้าน ได้แก่ แรงงใจภายใน และแรงงใจภายนอก โดยจำแนกตาม อายุ ระดับการศึกษา อาชีพหลัก ระยะเวลาในการเลี้ยงผึ้ง รายได้จากการเลี้ยงผึ้งพันธุ์ จำนวนผึ้งที่เลี้ยง และระยะทางจากฟาร์มถึงสถานที่เก็บน้ำหวานในฤดูดอกไม้บาน ซึ่งผลการศึกษาามีรายละเอียด ดังนี้

4.4.1 การเปรียบเทียบระดับแรงงใจในการเลี้ยงผึ้งของผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์ จำแนกตามอายุ

การเปรียบเทียบระดับแรงงใจของผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์ แบ่งเป็น 2 ด้าน ได้แก่ ระดับแรงงใจภายใน และระดับแรงงใจภายนอก ซึ่งแยกอธิบายได้ ดังนี้

4.4.1.1 การเปรียบเทียบระดับแรงงใจภายใน ในการเลี้ยงผึ้งของผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์

จำแนกตามอายุ

ผลการศึกษาปรากฏตามตารางที่ 4.9 ซึ่งพบว่าผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์ที่มีอายุแตกต่างกัน 5 กลุ่ม คือ น้อยกว่า 35 ปี ระหว่าง 35 - 40 ปี ระหว่าง 41 - 45 ปี ระหว่าง 46 - 50 ปี และ มากกว่า 50 ปี มีระดับแรงงใจภายในในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 ทุกรายการ ได้แก่ 1) ความภูมิใจในความสำเร็จในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์ และ 2) การได้รับการยอมรับนับถือ

4.4.1.2 การเปรียบเทียบระดับแรงงใจภายนอก ในการเลี้ยงผึ้งของผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์

จำแนกตามอายุ

ผลการศึกษาปรากฏตามตารางที่ 4.10 ซึ่งพบว่าผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์ที่มีอายุแตกต่างกัน 5 กลุ่มคือ น้อยกว่า 35 ปี ระหว่าง 35 - 40 ปี ระหว่าง 41 - 45 ปี ระหว่าง 46 - 50 ปี และมากกว่า 50 ปี มีระดับแรงงใจภายนอกในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติดังนี้

1) การบริการในการจัดหาปัจจัยการผลิตของศูนย์อนุรักษ์และขยายพันธุ์ผึ้ง

พบว่าผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์ มีแรงงูใจภายนอกแตกต่างกันเพียงเรื่องเดียว คือ วัสดุอุปกรณ์หาง่ายและมีคุณภาพ โดยผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์กลุ่มที่มีอายุน้อยกว่า 35 ปี มีค่าเฉลี่ยของระดับแรงงูใจภายนอกมากกว่ากลุ่มอื่นๆ ผลการเปรียบเทียบพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อทดสอบความแตกต่างโดยวิธี Scheffé ที่ระดับ .05 พบว่ากลุ่มที่มีอายุน้อยกว่า 35 ปี มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญกับกลุ่มที่มีอายุมากกว่า 50 ปี แต่จะไม่แตกต่างกับกลุ่มที่มีอายุระหว่าง 35 - 40 ปี ระหว่าง 41 - 45 ปี และกลุ่มที่มีอายุระหว่าง 46 - 50 ปี โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับแรงงูใจอยู่ในระดับมาก จากผลการเปรียบเทียบสรุปได้ว่า การที่มีวัสดุอุปกรณ์ในการเลี้ยงผึ้งมีคุณภาพและจัดหาได้ง่าย เป็นแรงงูใจสำหรับกลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์ที่มีอายุต่ำกว่า 35 ปี มากกว่า กลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์ที่มีอายุมากกว่า 50 ปี ขึ้นไป อาจเนื่องจากว่ากลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์มีอายุต่ำกว่า 35 ปี เลี้ยงผึ้งจำนวนน้อยและได้รับการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ในการเลี้ยงผึ้งจากศูนย์อนุรักษ์และขยายพันธุ์ผึ้ง ตามโครงการส่งเสริมการเลี้ยงผึ้งพันธุ์ จึงเป็นแรงงูใจทำให้ผู้เลี้ยงผึ้งกลุ่มนี้เลี้ยงผึ้งพันธุ์

นอกนั้นพบว่า ผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์มีระดับแรงงูใจภายนอก ในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ รายได้จากการจำหน่ายผลผลิต การติดตามของเจ้าหน้าที่ส่งเสริม สภาพแวดล้อมเหมาะสม ความสามารถในการจัดการเลี้ยงผึ้งพันธุ์ และการมีตลาดจำหน่ายผลผลิต

4.4.2 การเปรียบเทียบระดับแรงงูใจในการเลี้ยงผึ้งของผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์ จำแนกตามระดับการศึกษา

การเปรียบเทียบระดับแรงงูใจของผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์ แบ่งเป็น 2 ด้าน ได้แก่ ระดับแรงงูใจภายใน และระดับแรงงูใจภายนอก ซึ่งแยกอธิบายได้ดังนี้

4.4.2.1 การเปรียบเทียบระดับแรงงูใจภายใน ในการเลี้ยงผึ้งของผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์

จำแนกตามระดับการศึกษา

ผลการศึกษาปรากฏตามตารางที่ 4.11 ซึ่งพบว่าผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน 4 กลุ่ม คือ จบชั้นประถมศึกษา 4 - 7 มัธยมศึกษา อาชีวศึกษา และปริญญาตรีหรือสูงกว่า มีระดับแรงงูใจภายในในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกรายการได้แก่ 1) ความภูมิใจในความสำเร็จในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์ และ 2) การได้รับการยอมรับนับถือ

ตารางที่ 4.9 เปรียบเทียบระดับแรงงใจภายในของผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์ จำแนกตามระดับอายุ

แรงจูงใจภายใน	ระดับอายุ										ค่า F
	น้อยกว่า 35 ปี		35 - 40 ปี		41 - 45 ปี		46 - 50 ปี		มากกว่า 50 ปี		
	(n = 18)		(n = 29)		(n = 21)		(n = 20)		(n = 30)		
	Mean	S.D.	Mean	S.D.	Mean	S.D.	Mean	S.D.	Mean	S.D.	
ความภูมิใจในความสำเร็จในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์											
การได้รับคำชมจากเจ้าหน้าที่และเพื่อนบ้านว่ามีความสามารถในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์	2.33	0.77	2.10	0.82	2.23	0.83	2.10	0.85	2.37	0.76	0.60
การได้รับการยอมรับจากสังคมหรือชุมชนว่าประสบผลสำเร็จในชีวิต	1.89	0.58	2.03	0.82	2.00	0.84	2.00	0.86	2.20	0.87	0.47
การได้รับการยอมรับจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องว่าประสบผลสำเร็จในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์	1.94	0.64	1.93	0.75	1.95	0.74	2.00	0.79	2.27	0.74	1.03
ได้รับการยอมรับนับถือ											
การได้รับการไว้วางใจในการเป็นวิทยากรพิเศษของศูนย์ฯ	1.61	0.85	1.38	0.73	1.71	0.78	1.40	0.60	1.43	0.68	0.92
ฟาร์มเป็นสถานที่ดูงานของผู้เลี้ยงรายอื่น	1.67	0.84	1.66	0.86	1.57	0.81	1.40	0.60	1.63	0.81	0.40
การได้รับการยอมรับว่าผลผลิตมีมาตรฐาน	1.78	0.88	2.03	0.90	2.48	0.81	2.15	0.88	2.20	0.89	1.69
การได้รับการไว้วางใจจากแหล่งเงินทุน	1.78	0.89	1.38	0.73	1.62	0.81	1.55	0.69	1.60	0.72	0.83
การได้รับการยอมรับว่าเป็นผู้มีประสบการณ์ในการเลี้ยงผึ้ง	2.11	0.76	2.07	0.80	2.38	0.74	2.15	0.81	2.13	0.78	0.55

ตารางที่ 4.10 เปรียบเทียบระดับแรงงใจภายนอกของผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์ จำแนกตามระดับอายุ

แรงงใจภายนอก	ระดับอายุ										ค่า F
	น้อยกว่า 35 ปี		35 - 40 ปี		41 - 45 ปี		46 - 50 ปี		มากกว่า 50 ปี		
	(n = 18)		(n = 29)		(n = 21)		(n = 20)		(n = 30)		
	Mean	S.D.	Mean	S.D.	Mean	S.D.	Mean	S.D.	Mean	S.D.	
รายได้จากการจำหน่ายผลผลิต											
ความพอใจในรายได้จากการเลี้ยงผึ้ง	1.94	0.73	2.14	0.69	2.62	0.59	2.55	0.60	2.30	0.75	3.45
รายได้คุ้มค่าต่อการลงทุน	2.11	0.68	2.14	0.69	2.48	0.60	2.55	0.60	2.20	0.66	2.08
หลังจากเลี้ยงผึ้งแล้วมีรายได้สม่ำเสมอ	1.83	0.62	1.93	0.70	2.00	0.77	1.90	0.72	2.07	0.74	0.37
การติดตามของเจ้าหน้าที่ส่งเสริม											
เจ้าหน้าที่ออกตรวจเยี่ยมสม่ำเสมอ	1.89	0.76	1.83	0.66	1.57	0.68	1.70	0.80	1.40	0.56	2.14
การถ่ายทอดความรู้คำแนะนำของเจ้าหน้าที่ตรงกับความต้องการของผู้เลี้ยง	2.44	0.62	2.10	0.72	2.10	0.77	2.40	2.68	2.07	0.67	1.29
การถ่ายทอดความรู้คำแนะนำของเจ้าหน้าที่เหมาะสมกับช่วงเวลา	2.50	0.62	2.21	0.73	2.19	0.75	2.50	0.69	2.10	0.89	1.38
ความเป็นกันเองของเจ้าหน้าที่ส่งเสริม	2.72	0.57	2.48	0.57	2.57	0.68	2.60	0.60	2.43	0.82	0.63

ตารางที่ 4.10 เปรียบเทียบระดับแรงงาใจภายนอกของผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์ จำแนกตามระดับอายุ (ต่อ)

แรงงาใจภายนอก	ระดับอายุ										ค่า F
	น้อยกว่า 35 ปี		35 - 40 ปี		41 - 45 ปี		46 - 50 ปี		มากกว่า 50 ปี		
	(n = 18)		(n = 29)		(n = 21)		(n = 20)		(n = 30)		
	Mean	S.D.	Mean	S.D.	Mean	S.D.	Mean	S.D.	Mean	S.D.	
การบริหารในการจัดหาปัจจัยการผลิตของศูนย์อนุรักษ์และขยายพันธุ์ผึ้ง											
การจัดหาพันธุ์และนางพญาผึ้งที่มีคุณภาพ	2.44	0.70	2.07	0.75	2.38	0.74	2.10	0.72	2.07	0.64	1.48
วัสดุอุปกรณ์หาง่ายและมีคุณภาพ	2.67 ^a	0.60	2.17 ^{ab}	0.66	2.29 ^{ab}	0.72	2.00 ^{ab}	0.73	2.00 ^b	0.64	3.41 ^{**}
เครื่องสแตนน้ำผึ้งสามารถหาซื้อได้ง่าย	2.17	0.92	1.97	0.78	2.19	0.81	1.95	0.69	1.80	0.81	0.99
การสนับสนุนสารเคมี และยาป้องกันกำจัดศัตรูผึ้งได้รับ	2.67	0.60	2.03	0.73	2.57	0.75	2.50	0.61	2.23	0.73	3.41
การสนับสนุนทันต่อเวลา											
เอกสารให้คำแนะนำเกี่ยวกับการเลี้ยงผึ้งพันธุ์มีเพียงพอ	2.67	0.60	2.10	0.77	2.38	0.74	0.35	0.75	2.43	0.72	1.85
สภาพแวดล้อมความเหมาะสม											
มีพื้นที่ในการเลี้ยงเหมาะสม	2.5	0.62	2.59	0.63	2.57	0.51	2.50	0.51	2.50	0.57	0.14
อาหารผึ้งตามธรรมชาติเพียงพอ	2.44	0.62	2.59	0.57	2.48	0.68	2.40	0.68	2.23	0.73	1.12
มีภูมิอากาศเหมาะสม	2.50	0.51	2.83	0.38	2.62	0.59	2.45	0.69	2.40	0.62	2.54

ตารางที่ 4.10 เปรียบเทียบระดับแรงงใจภายนอกของผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์ จำแนกตามระดับอายุ (ต่อ)

แรงงใจภายนอก	ระดับอายุ										ค่า F
	น้อยกว่า 35 ปี		35 - 40 ปี		41 - 45 ปี		46 - 50 ปี		มากกว่า 50 ปี		
	(n = 18)		(n = 29)		(n = 21)		(n = 20)		(n = 30)		
	Mean	S.D.	Mean	S.D.	Mean	S.D.	Mean	S.D.	Mean	S.D.	
ความสะดวกในการจัดการเลี้ยงผึ้งพันธุ์											
ใช้แรงงานในการเลี้ยงน้อย	2.06	0.80	2.52	0.69	2.48	0.60	2.30	0.73	2.30	0.65	1.48
ใช้เวลาในการดูแลรักษาบ่อย	2.28	0.75	2.28	0.70	2.38	0.74	2.70	0.57	2.43	0.68	1.34
ใช้พื้นที่ในการเลี้ยงน้อย	2.11	0.76	2.59	0.63	2.57	0.60	2.55	0.51	2.43	0.68	1.89
การจัดการในการเลี้ยงไม่ยุ่งยาก	1.89	0.76	1.97	0.82	2.29	0.78	2.60	0.68	2.33	0.71	3.16
กรณีตลาดจำหน่ายผลผลิต											
ราคาน้ำผึ้งหรือผลตอบแทนในการเลี้ยงสูง	2.17	0.86	2.21	0.62	2.52	0.51	2.60	0.60	2.57	0.63	2.42
มีตลาดรองรับผลผลิต	2.17	0.71	2.10	0.77	2.24	0.62	2.35	0.81	2.30	0.65	0.48
ระยะทางจากฟาร์มถึงแหล่งขายเหมาะสม	2.22	0.73	2.17	0.71	2.24	0.45	2.40	0.68	2.17	0.80	0.42

ค่าเฉลี่ยที่ตามด้วยอักษรภาษาอังกฤษตัวเดียวกันซึ่งอยู่ในแนวนอนเดียวกัน ไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติ

** แสดงต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตารางที่ 4.11 เปรียบเทียบระดับแรงงใจภายในของผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์ จำแนกตามระดับการศึกษา

แรงจูงใจภายใน	ระดับการศึกษา								ค่า F
	ประถมศึกษา 4-7		มัธยมศึกษา		อาชีวศึกษา		ปริญญาตรีหรือสูงกว่า		
	(n = 27)		(n = 28)		(n = 19)		(n = 49)		
	Mean	S.D.	Mean	S.D.	Mean	S.D.	Mean	S.D.	
ความภูมิใจในความถ่ร้งในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์									
การได้รับคำชมจากเจ้าหน้าที่และเพื่อนบ้านว่ามีความสามารถในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์	1.15	0.86	1.96	0.80	2.14	0.77	2.45	0.74	2.50
การได้รับการยอมรับจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องว่าประสบผลสำเร็จในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์	1.89	0.70	1.86	0.71	2.07	0.73	2.20	0.76	1.80
การได้รับการยอมรับจากสังคมหรือชุมชนว่าประสบผลสำเร็จในชีวิต	1.89	0.80	1.86	0.85	2.14	0.77	2.20	0.79	1.56
ได้รับการยอมรับนับถือ									
การได้รับการไว้วางใจในการเป็นวิทยากรพิเศษของศูนย์ฯ	1.52	0.75	1.66	0.88	1.43	0.65	1.43	0.65	0.40
ฟาร์มเป็นสถานที่ดูงานของผู้เลี้ยงรายอื่น	1.81	0.77	1.71	0.94	1.50	0.76	1.43	0.68	1.75
การได้รับการยอมรับว่าผลผลิตมีมาตรฐาน	1.93	0.83	1.11	0.96	2.43	0.76	2.18	0.91	1.07
การได้รับการไว้วางใจจากแหล่งเงินทุน	1.70	0.87	1.21	0.42	1.79	0.69	1.63	0.81	2.98
การได้รับการยอมรับว่าเป็นผู้ป่รสบการณ์ในการเลี้ยงผึ้ง	1.89	0.80	1.18	0.72	2.36	0.63	2.24	0.80	1.64

4.4.2.2 การเปรียบเทียบระดับแรงงูใจภายนอก ในการเลี้ยงคังของผู้เลี้ยงคังพันธุ์

จำแนกตามระดับการศึกษา

ผลการศึกษาปรากฏตามตารางที่ 4.12 ซึ่งพบว่าผู้เลี้ยงคังพันธุ์มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน 4 กลุ่มคือจบชั้นประถมศึกษา 4-7 มัธยมศึกษา อาชีวศึกษา และปริญญาตรีหรือสูงกว่า มีระดับแรงงูใจภายนอกในการเลี้ยงคังพันธุ์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 2 รายการดังนี้

1) **สภาพแวดล้อมเหมาะสม** พบว่า ผู้เลี้ยงคังพันธุ์มีแรงงูใจภายนอกแตกต่างกัน 1 เรื่องคือ มีพื้นที่ในการเลี้ยงเหมาะสม โดยผู้เลี้ยงคังพันธุ์กลุ่มที่จบชั้นประถมศึกษา 4 - 7 มีค่าเฉลี่ยของระดับแรงงูใจภายนอกมากกว่ากลุ่มอื่นๆ ผลการเปรียบเทียบพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อทดสอบความแตกต่างโดยวิธี Scheffé ที่ระดับ .05 พบว่ากลุ่มที่จบชั้นประถมศึกษา 4-7 มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญกับกลุ่มที่จบการศึกษา ระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า และกลุ่มที่จบอาชีวศึกษา แต่จะไม่แตกต่างกับกลุ่มที่จบชั้นมัธยมศึกษา โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับแรงงูใจอยู่ในระดับมาก จากผลการเปรียบเทียบสรุปได้ว่า การที่มีพื้นที่ในการเลี้ยงเหมาะสม เป็นแรงงูใจสำหรับกลุ่มผู้เลี้ยงคังที่จบชั้นประถม 4-7 มากกว่ากลุ่มผู้เลี้ยงคังที่จบชั้นอาชีวศึกษา และปริญญาตรีหรือสูงกว่า อาจเนื่องจากว่ากลุ่มผู้เลี้ยงคังที่จบชั้นประถมศึกษา 4-7 เลี้ยงคังจำนวนน้อย และมีพื้นที่เหมาะสมกับการเลี้ยงคัง จึงเป็นแรงงูใจทำให้ผู้เลี้ยงคังกลุ่มนี้เลี้ยงคังพันธุ์

2) **ความสะดวกในการจัดการเลี้ยงคังพันธุ์** พบว่า ผู้เลี้ยงคังพันธุ์มีแรงงูใจภายนอกแตกต่างกันเพียงเรื่องเดียว คือ ใช้เวลาในการดูแลรักษาน้อย โดยผู้เลี้ยงคังพันธุ์กลุ่มที่จบชั้นประถมศึกษา 4-7 มีค่าเฉลี่ยของระดับแรงงูใจภายนอกมากกว่ากลุ่มอื่นๆ ผลการเปรียบเทียบพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อทดสอบความแตกต่างโดยวิธี Scheffé ที่ระดับ .05 พบว่ากลุ่มที่จบชั้นประถมศึกษา 4-7 มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญกับกลุ่มที่จบชั้นอาชีวศึกษา แต่จะไม่แตกต่างกับกลุ่มที่จบชั้นมัธยมศึกษาและกลุ่มที่จบปริญญาตรีหรือสูงกว่า โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับแรงงูใจอยู่ในระดับมาก จากผลการเปรียบเทียบสรุปได้ว่า การใช้เวลาในการดูแลรักษาน้อย เป็นแรงงูใจสำหรับกลุ่มผู้เลี้ยงคังที่จบชั้นประถม 4-7 และมัธยมศึกษา มากกว่า กลุ่มผู้เลี้ยงคังที่จบชั้นอาชีวศึกษา อาจเนื่องจากว่ากลุ่มผู้เลี้ยงคังที่จบชั้นประถมศึกษา 4-7 และมัธยมศึกษา เลี้ยงคังจำนวนน้อย ทำให้ใช้เวลาในการดูแลรักษาน้อย จึงเป็นแรงงูใจทำให้ผู้เลี้ยงคังกลุ่มนี้เลี้ยงคังพันธุ์

นอกนั้นพบว่าผู้เลี้ยงคังมีระดับแรงงูใจภายนอกในการเลี้ยงคังพันธุ์ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติได้แก่ รายได้จากการจำหน่ายผลผลิต การติดตามของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการบริการจัดหาปัจจัยการผลิตของศูนย์อนุรักษ์และขยายพันธุ์คัง และการมีตลาดจำหน่ายผลผลิต

ตารางที่ 4.12 เปรียบเทียบระดับแรงงใจภายนอกของผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์ จำแนกตามระดับการศึกษา

แรงจูงใจภายนอก	ระดับการศึกษา								ค่า F
	ประถมศึกษา 4-7		มัธยมศึกษา		อาชีวศึกษา		ปริญญาตรีหรือสูงกว่า		
	(n = 27)		(n = 28)		(n = 19)		(n = 49)		
	Mean	S.D.	Mean	S.D.	Mean	S.D.	Mean	S.D.	
รายได้จากการจำหน่ายผลผลิต									
ความพอใจในรายได้จากการเลี้ยงผึ้ง	2.11	0.69	2.39	0.57	2.36	0.74	2.35	0.78	0.89
รายได้คุ้มค่าต่อการลงทุน	2.04	0.65	2.32	0.55	2.14	0.77	2.43	0.68	2.33
หลังจากเลี้ยงผึ้งแล้วมีรายได้สม่เสมอ	1.78	0.58	1.96	0.69	2.00	0.68	2.04	0.79	0.82
การติดตามของเจ้าหน้าที่ส่งเสริม									
เจ้าหน้าที่ออกตรวจเยี่ยมสม่เสมอ	1.89	0.69	1.71	0.71	1.71	0.73	1.49	0.65	2.10
การถ่ายทอดความรู้คำแนะนำของเจ้าหน้าที่ตรงกับความต้องการของผู้เลี้ยง	2.11	0.69	2.11	0.74	2.14	0.86	2.31	0.77	0.61
การถ่ายทอดความรู้คำแนะนำของเจ้าหน้าที่เหมาะสมกับช่วงเวลา	2.15	2.72	2.14	0.71	2.50	0.65	2.35	0.83	1.09
ความเป็นกันเองของเจ้าหน้าที่ส่งเสริม	2.34	0.73	2.43	0.69	0.79	0.43	2.65	0.63	2.34

ตารางที่ 4.12 เปรียบเทียบระดับแรงงใจภายนอกของผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์ จำแนกตามระดับการศึกษา (ต่อ)

แรงจูงใจภายนอก	ระดับการศึกษา								ค่า F
	ประถมศึกษา 4-7		มัธยมศึกษา		อาชีวศึกษา		ปริญญาตรีหรือสูงกว่า		
	(n = 27)		(n = 28)		(n = 19)		(n = 49)		
	Mean	S.D.	Mean	S.D.	Mean	S.D.	Mean	S.D.	
การบริหารในการจัดหาปัจจัยการผลิตของศูนย์อนุรักษ์และขยายพันธุ์ผึ้ง									
การจัดหาพันธุ์และผึ้งแม่รังที่มีคุณภาพ	2.07	0.73	2.14	0.65	2.57	0.65	2.16	0.75	1.65
วัสดุอุปกรณ์หาง่ายและมีคุณภาพ	2.15	0.77	2.18	0.67	2.43	0.51	2.16	0.72	0.60
เครื่องสแตนน้ำผึ้งสามารถหาซื้อได้ง่าย	1.96	0.76	2.04	0.79	2.29	0.73	1.90	0.85	0.90
การสนับสนุนสารเคมี และยาป้องกันกำจัดศัตรูผึ้งได้รับ	2.22	0.69	2.39	0.69	2.50	0.76	2.37	0.76	0.52
การสนับสนุนทันต่อเวลา									
เอกสารให้คำแนะนำเกี่ยวกับการเลี้ยงผึ้งพันธุ์มีเพียงพอ	2.41	0.64	2.36	0.68	2.21	0.89	2.39	0.76	0.25
สภาพแวดล้อมเหมาะสม									
มีพื้นที่ในการเลี้ยงเหมาะสม	2.85 ^a	0.36	2.54 ^{ab}	0.51	2.29 ^b	0.61	2.43 ^b	0.61	4.73 ^{**}
อาหารผึ้งตามธรรมชาติเพียงพอ	2.63	0.49	2.50	0.58	2.14	0.86	2.35	0.69	2.13
มีภูมิอากาศเหมาะสม	2.78	0.42	2.57	0.57	2.64	0.63	2.43	0.09	2.29

ตารางที่ 4.12 เปรียบเทียบระดับแรงงใจภายนอกของผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์ จำแนกตามระดับการศึกษา (ต่อ)

แรงจูงใจภายนอก	ระดับการศึกษา								ค่า F
	ประถมศึกษา 4 - 7		มัธยมศึกษา		อาชีวศึกษา		ปริญญาตรีหรือสูงกว่า		
	(n = 27)		(n = 28)		(n = 19)		(n = 49)		
	Mean	S.D.	Mean	S.D.	Mean	S.D.	Mean	S.D.	
ความสะดวกในการจัดการเลี้ยงผึ้งพันธุ์									
ใช้แรงงานในการเลี้ยงน้อย	2.63	0.56	2.43	0.63	2.21	0.69	2.18	0.75	2.80
ใช้เวลาในการดูแลรักษาน้อย	2.70 ^a	0.47	2.57 ^a	0.57	1.93 ^b	0.73	2.29 ^{ab}	0.76	5.43 ^{***}
ใช้พื้นที่ในการเลี้ยงน้อย	2.56	0.69	2.64	0.49	2.36	0.63	2.35	0.69	1.57
การจัดการในการเลี้ยงไม่ยุ่งยาก	2.41	0.84	2.18	0.77	2.00	0.78	2.18	0.75	0.94
การมีตลาดจำหน่ายผลผลิต									
ราคาน้ำผึ้งหรือผลตอบแทนในการเลี้ยงสูง	2.56	0.64	2.50	0.51	2.43	0.65	2.29	0.74	0.21
มีตลาดรองรับผลผลิต	2.37	0.69	2.43	0.57	2.14	0.77	2.06	0.75	2.14
ระยะทางจากฟาร์มถึงแหล่งขายเหมาะสม	2.41	0.69	2.36	0.56	2.14	0.77	2.08	0.70	1.81

ค่าเฉลี่ยที่ตามด้วยอักษรภาษาอังกฤษตัวเดียวกันซึ่งอยู่ในแนวนอนเดียวกัน ไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติ

** แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

*** แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

4.4.3 การเปรียบเทียบระดับแรงงูใจในการเลี้ยงผึ้งของผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์ จำแนกตามอาชีพหลัก

การเปรียบเทียบระดับแรงงูใจของผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์ แบ่งเป็น 2 ด้าน ได้แก่ ระดับแรงงูใจภายใน และระดับแรงงูใจภายนอก ซึ่งแยกอธิบายได้ดังนี้

4.3.3.1 การเปรียบเทียบระดับแรงงูใจภายในในการเลี้ยงผึ้งของผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์ จำแนกตามอาชีพหลัก

ผลการศึกษาปรากฏตามตารางที่ 4.13 ซึ่งพบว่าผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์ที่มีอาชีพหลักแตกต่างกัน 3 กลุ่ม คือ ทำการเกษตร รับจ้าง และรับราชการ มีระดับแรงงูใจภายในในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติดังนี้

1) การได้รับการยอมรับนับถือ ผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์มีแรงงูใจภายในแตกต่างกันเพียงเรื่องเดียว คือ การได้รับการยอมรับนับถือว่ามีประสบการณ์ในการเลี้ยงผึ้ง โดยผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์กลุ่มมีอาชีพรับราชการมีค่าเฉลี่ยระดับแรงงูใจภายในมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่ามีอาชีพรับราชการ จึงได้รับการยอมรับว่ามีประสบการณ์ ผลจากการเปรียบเทียบพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อทดสอบความแตกต่างโดยวิธี Scheffé ที่ระดับ .05 พบว่ากลุ่มมีอาชีพรับราชการจะมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญกับกลุ่มที่มีอาชีพทำการเกษตร แต่จะไม่แตกต่างกันทางสถิติกับกลุ่มที่มีอาชีพรับจ้าง โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับแรงงูใจอยู่ในระดับน้อย จากผลการเปรียบเทียบสรุปได้ว่า การได้รับการยอมรับว่าเป็นผู้มีประสบการณ์ในการเลี้ยงผึ้ง เป็นแรงงูใจสำหรับกลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่มีอาชีพหลักรับราชการ มากกว่า กลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่มีอาชีพหลักทำการเกษตร อาจเนื่องจากว่ากลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่มีอาชีพหลักรับราชการเป็นกลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่เลี้ยงผึ้งจำนวนมาก และให้ความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงผึ้งรวมถึงช่วยเหลือด้านวัสดุอุปกรณ์ ผึ้งแม่รัง และพันธุ์ผึ้งแก่ผู้เลี้ยงผึ้งรายอื่น ทำให้ได้รับการยอมรับว่าเป็นผู้มีประสบการณ์ในการเลี้ยงผึ้ง จึงเป็นแรงงูใจทำให้ผู้เลี้ยงผึ้งกลุ่มนี้เลี้ยงผึ้งพันธุ์

4.3.3.2 การเปรียบเทียบระดับแรงงูใจภายนอกในการเลี้ยงผึ้งของผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์ จำแนกตามอาชีพหลัก

ผลการศึกษาปรากฏตามตารางที่ 4.14 ซึ่งพบว่าผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์ที่มีอาชีพหลักแตกต่างกัน 3 กลุ่ม คือ ทำการเกษตร รับจ้าง และรับราชการ มีระดับแรงงูใจภายนอกในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 4 รายการดังนี้

1) รายได้จากการจำหน่ายผลผลิต พบว่าผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์มีแรงงูใจภายนอกแตกต่างกันเพียงเรื่องเดียว คือ รายได้กึ่งค่าต่อการลงทุน โดยผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์ที่มีอาชีพรับราชการมีค่าเฉลี่ยของระดับแรงงูใจภายนอก มากกว่ากลุ่มอื่น ๆ ผลจากการเปรียบเทียบพบว่า มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อทดสอบความแตกต่างโดยวิธี Scheffé ที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.13 เปรียบเทียบระดับแรงงูใจภายในของผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์ จำแนกตามอาชีพหลัก

แรงงูใจภายใน	อาชีพหลัก						ค่า F
	ทำการเกษตร		รับจ้าง		รับราชการ		
	(n = 28)		(n = 32)		(n = 58)		
	Mean	S.D.	Mean	S.D.	Mean	S.D.	
ความภูมิใจในความถำรือใน							
การเลี้ยงผึ้งพันธุ์							
การได้รับคำชมจากเจ้าหน้าที่และเพื่อนบ้านว่ามีความสามารถในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์	2.18	0.86	2.16	0.81	2.29	0.77	0.37
การได้รับการยอมรับจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องว่าประสบผลสำเร็จในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์	1.86	0.65	2.06	0.76	2.10	0.77	1.08
การได้รับการยอมรับจากสังคมหรือชุมชนว่าประสบผลสำเร็จในชีวิต	1.90	0.79	1.97	0.78	1.16	0.83	1.17
ได้รับการยอมรับนับถือ							
การได้รับการไว้วางใจในการเป็นวิทยากรพิเศษของศูนย์ฯ	1.43	0.70	1.66	0.87	1.43	0.66	1.14
ฟาร์มเป็นสถานที่ปฏิบัติงานของผู้เลี้ยงรายอื่น	1.79	0.79	1.75	0.92	1.41	0.68	3.09
การได้รับการยอมรับว่าผลผลิตมีมาตรฐาน	1.86	0.85	2.13	0.91	2.28	0.87	2.15
การได้รับการไว้วางใจจากแหล่งเงินทุน	1.54	0.79	1.56	0.72	1.59	0.77	0.42
การได้รับการยอมรับว่าเป็นผู้มีประสบการณ์ใน การเลี้ยงผึ้ง	1.82 ^b	0.72	2.19 ^{ab}	0.82	2.31 ^a	0.73	3.99 [*]

ค่าเฉลี่ยที่ตามด้วยอักษรภาษาอังกฤษตัวเดียวกันซึ่งอยู่แนวนอนเดียวกันไม่มีความแตกต่างทางสถิติ

* แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.14 เปรียบเทียบระดับแรงงูใจภายนอกของผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์ จำแนกตามอาชีพหลัก

แรงจูงใจภายนอก	อาชีพหลัก						ค่า F
	ทำการเกษตร		รับจ้าง		รับราชการ		
	(n = 28)		(n = 32)		(n = 58)		
	Mean	S.D.	Mean	S.D.	Mean	S.D.	
รายได้จากการจำหน่ายผลผลิต							
ความพอใจในรายได้จากการเลี้ยงผึ้ง	2.14	0.71	2.19	0.69	2.45	0.71	2.40
รายได้คุ้มค่าต่อการลงทุน	2.05 ^b	0.70	2.19 ^{ab}	0.64	2.45 ^a	0.63	4.28**
หลังจากเลี้ยงผึ้งแล้วมีรายได้สม่ำเสมอ	1.82	0.61	1.90	0.78	2.05	0.71	1.11
การติดตามของเจ้าหน้าที่ส่งเสริม							
เจ้าหน้าที่ออกตรวจเยี่ยมสม่ำเสมอ	1.86	0.71	1.81	0.69	1.48	0.66	3.98
การถ่ายทอดความรู้ คำแนะนำของเจ้าหน้าที่ตรงกับความต้องการของผู้เลี้ยง	2.04	0.74	2.25	0.67	2.24	0.80	0.82
การถ่ายทอดความรู้ คำแนะนำของเจ้าหน้าที่เหมาะสมกับช่วงเวลา	2.07	0.72	2.28	0.68	2.36	0.81	1.40
ความเป็นกันเองของเจ้าหน้าที่ส่งเสริม	2.29 ^b	0.76	2.50 ^{ab}	0.62	2.69 ^a	0.60	3.77*
การบริการในการจัดหาปัจจัยการผลิตของศูนย์อนุรักษ์และขยายพันธุ์ผึ้ง							
การจัดหาพันธุ์และผึ้งแม่รังที่มีคุณภาพ	2.14	0.76	2.25	0.62	2.17	0.75	0.19
วัสดุอุปกรณ์หาง่ายและมีคุณภาพ	2.21	0.79	2.34	0.60	2.10	0.69	1.25
เครื่องสลับน้ำผึ้งสามารถหาซื้อได้ง่าย	2.04	0.79	2.09	0.78	1.91	0.82	0.57
การสนับสนุนสารเคมีและยาป้องกันกำจัดศัตรูผึ้ง ได้รับการสนับสนุนทันต่อเวลา	2.29	0.71	2.31	0.69	2.41	0.75	0.37

ตารางที่ 4.14 เปรียบเทียบระดับแรงงูใจภายนอกของผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์ จำแนกตามอาชีพหลัก (ต่อ)

แรงงูใจภายนอก	อาชีพหลัก						ค่า F
	ทำการเกษตร		รับจ้าง		รับราชการ		
	(n = 28)		(n = 32)		(n = 58)		
	Mean	S.D.	Mean	S.D.	Mean	S.D.	
เอกสารให้คำแนะนำเกี่ยวกับการเลี้ยงผึ้งพันธุ์มีเพียงพอ	2.50	0.58	2.34	0.70	2.31	0.08	0.66
สภาพแวดล้อมความเหมาะสม							
มีพื้นที่ในการเลี้ยงเหมาะสม	2.86 ^a	0.36	2.47 ^b	0.62	2.41 ^b	0.56	6.70 ^{***}
อาหารผึ้งตามธรรมชาติเพียงพอ	2.61	0.50	2.50	0.67	2.29	0.70	2.50
มีภูมิอากาศเหมาะสม	2.79	0.42	2.59	0.56	2.45	0.63	3.41
ความสะดวกในการจัดการเลี้ยงผึ้งพันธุ์							
ใช้แรงงานในการเลี้ยงน้อย	2.57	0.63	2.25	0.80	2.29	0.65	1.96
ใช้เวลาในการดูแลรักษาน้อย	2.68 ^a	0.78	2.44 ^{ab}	0.72	2.26 ^b	0.74	3.65 [*]
ใช้พื้นที่ในการเลี้ยงน้อย	2.54	0.69	2.56	0.56	2.38	0.67	1.03
การจัดการในการเลี้ยงไม่ยุ่งยาก	2.29	0.90	2.22	0.79	2.17	0.73	0.20
การมีตลาดจำหน่ายผลผลิต							
ราคาน้ำผึ้งหรือผลตอบแทนในการเลี้ยงสูง	2.61	0.63	2.38	0.66	2.34	0.66	1.60
มีตลาดรองรับผลผลิต	2.43	0.69	2.25	0.62	2.12	0.75	1.83
ระยะทางจากฟาร์มถึงแหล่งขายเหมาะสม	2.50	0.69	2.19	0.59	2.12	0.70	3.09

ค่าเฉลี่ยที่ตามด้วยอักษรภาษาอังกฤษตัวเดียวกันซึ่งอยู่ในแนวนอนเดียวกัน ไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติ

* แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

*** แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

พบว่ากลุ่มมีอาชีพรับราชการมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญกับกลุ่มที่มีอาชีพทำการเกษตร แต่ไม่แตกต่างกันทางสถิติกับกลุ่มที่มีอาชีพรับจ้าง โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับแรงงูใจอยู่ในระดับมาก จากผลการเปรียบเทียบสรุปได้ว่า การมีรายได้อุดหนุนค่าต่อการลงทุน เป็นแรงงูใจสำหรับกลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่มีอาชีพหลักกับราชการ มากกว่า กลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่มีอาชีพหลักทำการเกษตร อาจเนื่องจากว่ากลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่มีอาชีพหลักกับราชการเป็นกลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่เลี้ยงผึ้งจำนวนมาก ได้ผลผลิตมาก มีรายได้อุดหนุนมากขึ้น ทำให้มีรายได้อุดหนุนค่าต่อการลงทุน จึงเป็นแรงงูใจทำให้ผู้เลี้ยงผึ้งกลุ่มนี้เลี้ยงผึ้งพันธุ์

2) การติดตามของเจ้าหน้าที่ส่งเสริม พบว่าผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์มีระดับแรงงูใจภายนอกแตกต่างกันเพียงเรื่องเดียว คือ ความเป็นกันเองของเจ้าหน้าที่ส่งเสริม โดยผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์มีอาชีพรับราชการมีค่าเฉลี่ยของระดับแรงงูใจภายนอกมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ ผลจากการเปรียบเทียบพบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อทดสอบความแตกต่างโดยวิธี Scheffé ที่ระดับ .05 พบว่ากลุ่มมีอาชีพรับราชการมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญกับกลุ่มที่มีอาชีพทำการเกษตร แต่ไม่แตกต่างกันทางสถิติกับกลุ่มที่มีอาชีพรับจ้าง โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับแรงงูใจอยู่ในระดับมาก จากผลการเปรียบเทียบสรุปได้ว่า ความเป็นกันเองของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมเป็นแรงงูใจสำหรับกลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่มีอาชีพหลักกับราชการ มากกว่า กลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่มีอาชีพทำการเกษตร อาจเนื่องจากว่ากลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่มีอาชีพหลักกับราชการเป็นกลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่เลี้ยงผึ้งจำนวนมาก ได้ผลผลิตมากและมีการติดต่อกับเจ้าหน้าที่จึงทำให้คุ้นเคยและมีความเป็นกันเอง จึงเป็นแรงงูใจทำให้ผู้เลี้ยงผึ้งกลุ่มนี้เลี้ยงผึ้งพันธุ์

3) สภาพแวดล้อมเหมาะสม พบว่าผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์มีระดับแรงงูใจภายนอกแตกต่างกันเพียงเรื่องเดียว คือ มีพื้นที่ในการเลี้ยงเหมาะสม โดยผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์กลุ่มที่มีอาชีพหลักทำการเกษตรมีค่าเฉลี่ยของระดับแรงงูใจภายนอกมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ ผลการเปรียบเทียบพบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 เมื่อทดสอบความแตกต่างโดยวิธี Scheffé ที่ระดับ .05 พบว่ากลุ่มมีอาชีพทำการเกษตรมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญกับกลุ่มที่มีอาชีพรับราชการ และกลุ่มที่มีอาชีพรับจ้าง โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับแรงงูใจอยู่ในระดับมาก จากผลการเปรียบเทียบสรุปได้ว่า การมีพื้นที่ในการเลี้ยงเหมาะสมเป็นแรงงูใจสำหรับกลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่มีอาชีพหลักทำการเกษตรมากกว่ากลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่มีอาชีพหลักกับราชการ และกลุ่มมีอาชีพหลักกับราชการ อาจเนื่องจากว่ากลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่มีอาชีพหลักทำการเกษตรมีพื้นที่ในการเลี้ยงผึ้งเหมาะสม จึงเป็นแรงงูใจให้ผู้เลี้ยงผึ้งกลุ่มนี้เลี้ยงผึ้งพันธุ์

4) ความสะดวกในการจัดการเลี้ยงผึ้งพันธุ์ พบว่าผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์มีระดับแรงงูใจภายนอกแตกต่างกันเพียงเรื่องเดียว คือ ใช้เวลาในการดูแลรักษาน้อย โดยผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์ที่มี

อาชีพทำการเกษตรมีค่าเฉลี่ยของระดับแรงงูใจภายนอกมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ ผลการเปรียบเทียบพบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อทดสอบความแตกต่างโดยวิธี Scheffé ที่ระดับ .05 พบว่ากลุ่มมีอาชีพทำการเกษตรมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญกับกลุ่มที่มีอาชีพรับราชการ แต่ไม่แตกต่างกันทางสถิติกับกลุ่มที่มีอาชีพรับจ้าง โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับแรงงูใจอยู่ในระดับมาก จากผลการเปรียบเทียบสรุปได้ว่า การใช้เวลาในการดูแลรักษาน้อย เป็นแรงงูใจสำหรับกลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่มีอาชีพหลักทำการเกษตรมากกว่ากลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่มีอาชีพหลักรับราชการ อาจเนื่องจากว่ากลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่มีอาชีพหลักทำการเกษตรเป็นกลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่เลี้ยงผึ้งจำนวนน้อย และมีเวลาวางจากการทำการเกษตรอื่น การใช้เวลาในการเลี้ยงน้อย จึงเป็นแรงงูใจทำให้ผู้เลี้ยงผึ้งกลุ่มนี้เลี้ยงผึ้งพันธุ์

นอกนั้นพบว่า ผู้ที่เลี้ยงผึ้งพันธุ์มีระดับแรงงูใจภายนอกไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ การบริการในการจัดหาปัจจัยการผลิตของศูนย์อนุรักษ์และขยายพันธุ์ผึ้ง และการมีตลาดจำหน่ายผลผลิต

4.4.4 การเปรียบเทียบระดับแรงงูใจในการเลี้ยงผึ้งของผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์ จำแนกตามรายได้จากการเลี้ยงผึ้ง

การเปรียบเทียบระดับแรงงูใจของผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์ แบ่งเป็น 2 ด้าน ได้แก่ ระดับแรงงูใจภายใน และแรงงูใจภายนอก ซึ่งแยกอธิบายได้ดังนี้

4.4.4.1 การเปรียบเทียบระดับแรงงูใจภายใน ในการเลี้ยงผึ้งของผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์ จำแนกตามรายได้จากการเลี้ยงผึ้ง

ผลการศึกษาปรากฏตามตารางที่ 4.15 ซึ่งพบว่าผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์ที่มีรายได้จากการเลี้ยงผึ้งต่อปีแตกต่างกัน 4 กลุ่ม คือ น้อยกว่า 10,000 บาท ระหว่าง 10,001 – 25,000 บาท ระหว่าง 25,001 – 30,000 บาท และมากกว่า 30,000 บาท มีระดับแรงงูใจภายใน ในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทั้ง 2 รายการ ดังนี้

1) ความภูมิใจในความสำเร็จในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์ ผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์มีแรงงูใจภายในแตกต่างกันทั้งหมด 3 เรื่อง ดังนี้

(1) การได้รับคำชมเชยจากเจ้าหน้าที่หรือเพื่อนบ้านว่ามีความสามารถในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์ โดยผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์กลุ่มที่มีรายได้จากการเลี้ยงผึ้งต่อปี 25,001 – 30,000 บาท มีค่าเฉลี่ยของระดับแรงงูใจภายในมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ ผลการเปรียบเทียบพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อทดสอบความแตกต่างโดยวิธี Scheffé ที่ระดับ .05 พบว่ากลุ่มที่มีรายได้จากการเลี้ยงผึ้งต่อปี 25,001 – 30,000 บาท มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

กับกลุ่มที่มีรายได้จากการเลี้ยงผึ้งต่อปีน้อยกว่า 10,000 บาท แต่จะไม่แตกต่างกับกลุ่มที่มีรายได้จากการเลี้ยงผึ้งต่อปีระหว่าง 10,000 – 25,000 บาท และกลุ่มที่มีรายได้มากกว่า 30,000 บาท โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับแรงงูใจอยู่ในระดับมาก จากผลการเปรียบเทียบสรุปได้ว่า การได้รับคำชมจากเจ้าหน้าที่และเพื่อนบ้านว่ามีความสามารถในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์ เป็นแรงงูใจสำหรับกลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่มีรายได้จากการเลี้ยงผึ้งต่อปีระหว่าง 25,001 – 30,000 บาท มากกว่า กลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่มีรายได้จากการเลี้ยงผึ้งต่อปีน้อยกว่า 10,000 บาท อาจเนื่องจากว่ากลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่มีรายได้จากการเลี้ยงผึ้งต่อปีระหว่าง 25,001–30,000 บาท เลี้ยงผึ้งจำนวนมาก ในการเลี้ยงผึ้งให้คำแนะนำ ให้ความช่วยเหลือด้านวัสดุอุปกรณ์ ผึ้งแม่รัง พันธุ์ผึ้ง แก่ผู้เลี้ยงผึ้งรายอื่น ทำให้ได้รับคำชมจากเจ้าหน้าที่และเพื่อนบ้านว่ามีความสามารถในการเลี้ยงผึ้งจึงเป็นแรงงูใจทำให้ผู้เลี้ยงผึ้งกลุ่มนี้เลี้ยงผึ้งพันธุ์

(2) การได้รับการยอมรับจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องว่าประสบผลสำเร็จในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์ โดยผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์กลุ่มที่มีรายได้จากการเลี้ยงผึ้งต่อปี 25,001–30,000 บาท และมากกว่า 30,000 บาท มีค่าเฉลี่ยของระดับแรงงูใจภายในมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ ผลการเปรียบเทียบพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 เมื่อทดสอบความแตกต่างโดยวิธี Scheffé ที่ระดับ .05 พบว่ากลุ่มที่มีรายได้จากการเลี้ยงผึ้งต่อปีระหว่าง 25,001–30,000 บาท และมากกว่า 30,000 บาท มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญกับกลุ่มที่มีรายได้จากการเลี้ยงผึ้งต่อปีน้อยกว่า 10,000 บาท แต่จะไม่แตกต่างกับกลุ่มที่มีรายได้จากการเลี้ยงผึ้งต่อปีระหว่าง 10,000–25,000 บาท โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับแรงงูใจอยู่ในระดับมาก จากผลการเปรียบเทียบสรุปได้ว่า การได้รับการยอมรับจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องว่าประสบผลสำเร็จในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์ เป็นแรงงูใจสำหรับกลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่มีรายได้ 25,001 – 30,000 บาท และมากกว่า 30,000 บาท มากกว่ากลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่มีรายได้น้อยกว่า 10,000 บาท อาจเนื่องจากว่ากลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่มีรายได้ 25,001 – 30,000 บาท และมากกว่า 30,000 บาท ส่วนใหญ่จะเลี้ยงผึ้งจำนวนมาก ได้ผลผลิตมาก มีรายได้เสริมจากการเลี้ยงผึ้งมาก และให้ความช่วยเหลือแก่ผู้เลี้ยงผึ้งรายอื่นในด้านต่าง ๆ และมีการติดต่อกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทำให้ได้รับการยอมรับจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องว่าประสบผลสำเร็จในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์ จึงเป็นแรงงูใจทำให้ผู้เลี้ยงผึ้งกลุ่มนี้เลี้ยงผึ้งพันธุ์

(3) การได้รับการยอมรับจากสังคมหรือชุมชนว่าประสบผลสำเร็จในชีวิต โดยผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์ที่มีรายได้จากการเลี้ยงผึ้งต่อปีระหว่าง 25,001 – 30,000 บาท มีค่าเฉลี่ยของระดับแรงงูใจภายในมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ ผลการเปรียบเทียบพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อทดสอบความแตกต่างโดยวิธี Scheffé ที่ระดับ .05 พบว่ากลุ่มที่มีรายได้จากการเลี้ยงผึ้งต่อปีระหว่าง 25,001 – 30,000 บาท มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญกับกลุ่มที่มีรายได้จากการเลี้ยงผึ้งต่อปีน้อยกว่า 10,000 บาท แต่จะไม่แตกต่างกับกลุ่มที่มีรายได้

จากการเลี้ยงผึ้งต่อปีระหว่าง 10,000 – 25,000 บาท และมากกว่า 30,000 บาท โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับแรงงใจอยู่ในระดับมาก จากผลการเปรียบเทียบสรุปได้ว่า การได้รับการยอมรับจากสังคมหรือชุมชนว่าประสบความสำเร็จในชีวิต เป็นแรงงใจสำหรับกลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่มีรายได้จากการเลี้ยงผึ้งต่อปีระหว่าง 25,001–30,000 บาท มากกว่า กลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่มีรายได้จากการเลี้ยงผึ้งต่อปีน้อยกว่า 10,000 บาท อาจเนื่องจากว่ากลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่มีรายได้จากการเลี้ยงผึ้งต่อปีระหว่าง 25,001–30,000 บาท เลี้ยงผึ้งจำนวนมาก มีรายได้เสริมจากการเลี้ยงผึ้งมาก ให้ความช่วยเหลือแก่สังคมและชุมชนด้านต่าง ๆ ทำให้ได้รับการยอมรับจากสังคมหรือชุมชนว่าประสบผลสำเร็จในชีวิต จึงเป็นแรงงใจทำให้ผู้เลี้ยงผึ้งกลุ่มนี้เลี้ยงผึ้งพันธุ์

2) การได้รับการยอมรับนับถือ ผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์มีแรงงใจภายในแตกต่างกันทั้งหมด 5 เรื่อง ดังนี้

(1) การได้รับการไว้วางใจในการเป็นวิทยากรพิเศษของศูนย์อนุรักษ์และขยายพันธุ์ผึ้ง โดยผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์ที่มีรายได้จากการเลี้ยงผึ้งต่อปีมากกว่า 30,000 บาท มีค่าเฉลี่ยของระดับแรงงใจภายในมากกว่ากลุ่มอื่นๆ ผลการเปรียบเทียบพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 เมื่อทดสอบความแตกต่างโดยวิธี Scheffé ที่ระดับ .05 พบว่ากลุ่มที่มีรายได้จากการเลี้ยงผึ้งต่อปีมากกว่า 30,000 บาท มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญกับกลุ่มที่มีรายได้จากการเลี้ยงผึ้งต่อปีน้อยกว่า 10,000 บาท และกลุ่มที่มีรายได้จากการเลี้ยงผึ้งต่อปีระหว่าง 10,000–25,000 บาท แต่จะไม่แตกต่างกับกลุ่มที่มีรายได้จากการเลี้ยงผึ้งต่อปีระหว่าง 25,000–30,000 บาท โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับแรงงใจอยู่ในระดับน้อย จากผลการเปรียบเทียบสรุปได้ว่า การได้รับการไว้วางใจในการเป็นวิทยากรพิเศษของศูนย์อนุรักษ์และขยายพันธุ์ผึ้ง เป็นแรงงใจสำหรับกลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่มีรายได้จากการเลี้ยงผึ้งต่อปีมากกว่า 30,000 บาท มากกว่า กลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่มีรายได้จากการเลี้ยงผึ้งต่อปีน้อยกว่า 10,000 บาท และระหว่าง 25,001 – 30,000 บาท อาจเนื่องจากว่ากลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่มีรายได้จากการเลี้ยงผึ้งต่อปีมากกว่า 30,000 บาท เป็นกลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่เลี้ยงผึ้งจำนวนมาก ได้ผลผลิตมาก มีประสบการณ์ในการเลี้ยงสูง และสามารถถ่ายทอดความรู้ได้ดี ทำให้ได้รับการไว้วางใจในการเป็นวิทยากรพิเศษของศูนย์อนุรักษ์และขยายพันธุ์ผึ้ง จึงเป็นแรงงใจทำให้ผู้เลี้ยงผึ้งกลุ่มนี้เลี้ยงผึ้งพันธุ์

(2) ฟาร์มเป็นสถานที่ดูงานของผู้เลี้ยงผึ้งรายอื่นโดยผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์ที่มีรายได้จากการเลี้ยงผึ้งต่อปีมากกว่า 30,000 บาท มีค่าเฉลี่ยของระดับแรงงใจภายในมากกว่ากลุ่มอื่นๆ ผลการเปรียบเทียบพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 เมื่อทดสอบความแตกต่างโดยวิธี Scheffé ที่ระดับ .05 พบว่ากลุ่มที่มีรายได้จากการเลี้ยงผึ้งต่อปีมากกว่า 30,000 บาท มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญกับกลุ่มที่มีรายได้จากการเลี้ยงผึ้งต่อปีน้อยกว่า

10,000 บาท และกลุ่มที่มีรายได้จากการเลี้ยงผึ้งต่อปีระหว่าง 10,000–25,000 บาท แต่จะไม่แตกต่างกับกลุ่มที่มีรายได้จากการเลี้ยงผึ้งต่อปีระหว่าง 25,000–30,000 บาท โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับแรงงูใจอยู่ในระดับน้อย จากผลการเปรียบเทียบสรุปได้ว่า ฟาร์มเป็นสถานที่ดูงานของกลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งรายอื่น เป็นแรงงูใจสำหรับกลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่มีรายได้จากการเลี้ยงผึ้งต่อปีมากกว่า 30,000 บาท มากกว่า กลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่มีรายได้จากการเลี้ยงผึ้งต่อปีน้อยกว่า 10,000 บาท อาจเนื่องจากว่ากลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่มีรายได้จากการเลี้ยงผึ้งต่อปีมากกว่า 30,000 บาท เป็นกลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่เลี้ยงผึ้งจำนวนมาก มีประสบการณ์ในการเลี้ยงผึ้งและอยู่ใกล้ศูนย์อนุรักษ์และขยายพันธุ์ผึ้ง ทำให้ฟาร์มเป็นสถานที่ดูงานของผู้เลี้ยงผึ้งรายอื่น จึงเป็นแรงงูใจทำให้ผู้เลี้ยงผึ้งกลุ่มนี้เลี้ยงผึ้งพันธุ์

(3) การได้รับการยอมรับว่าผลผลิตมีมาตรฐานโดยผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์ที่มีรายได้จากการเลี้ยงผึ้งต่อปีระหว่าง 25,001–30,000 บาท และมากกว่า 30,000 บาท มีค่าเฉลี่ยของระดับแรงงูใจภายในมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ ผลการเปรียบเทียบพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 เมื่อทดสอบความแตกต่างโดยวิธี Scheffé ที่ระดับ .05 พบว่ากลุ่มที่มีรายได้จากการเลี้ยงผึ้งต่อปีระหว่าง 25,001 - 30,000 บาท และมากกว่า 30,000 บาท มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญกับกลุ่มที่มีรายได้จากการเลี้ยงผึ้งต่อปีน้อยกว่า 10,000 บาท แต่จะไม่แตกต่างกับกลุ่มที่มีรายได้จากการเลี้ยงผึ้งต่อปีระหว่าง 10,000 – 25,000 บาท โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับแรงงูใจอยู่ในระดับมาก จากผลการเปรียบเทียบสรุปได้ว่า การได้รับการยอมรับว่าผลผลิตมีมาตรฐาน เป็นแรงงูใจสำหรับกลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่มีรายได้ 25,001 – 30,000 บาท และมากกว่า 30,000 บาท มากกว่า กลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่มีรายได้จากการเลี้ยงผึ้งต่อปีน้อยกว่า 10,000 บาท อาจเนื่องจากว่ากลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่มีรายได้ 25,001 – 30,000 บาท และมากกว่า 30,000 บาท เป็นกลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่เลี้ยงผึ้งจำนวนมากให้ผลผลิตมาก และใช้เครื่องสแตนน้ำผึ้ง ทำให้ได้รับการยอมรับว่าผลผลิตมีมาตรฐาน จึงเป็นแรงงูใจทำให้ผู้เลี้ยงผึ้งกลุ่มนี้เลี้ยงผึ้งพันธุ์

(4) การได้รับการไว้วางใจจากแหล่งเงินทุน โดยผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์ที่มีรายได้จากการเลี้ยงผึ้งต่อปีระหว่าง 25,001 – 30,000 บาท มีค่าเฉลี่ยของระดับแรงงูใจภายในมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ ผลการเปรียบเทียบพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 เมื่อทดสอบความแตกต่างโดยวิธี Scheffé ที่ระดับ .05 พบว่า กลุ่มที่มีรายได้จากการเลี้ยงผึ้งต่อปีระหว่าง 25,001 - 30,000 บาท มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญกับกลุ่มที่มีรายได้จากการเลี้ยงผึ้งต่อปีน้อยกว่า 10,000 บาท กลุ่มที่มีรายได้จากการเลี้ยงผึ้งต่อปีระหว่าง 10,000 – 25,000 บาท และกลุ่มที่มีรายได้จากการเลี้ยงผึ้งต่อปีมากกว่า 30,000 บาท โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับแรงงูใจอยู่ในระดับน้อย จากผลการเปรียบเทียบสรุปได้ว่า การได้รับการไว้วางใจจากแหล่งเงินทุน เป็นแรงงูใจสำหรับกลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่มีรายได้จากการเลี้ยงผึ้งต่อปีระหว่าง 25,001 – 30,000 บาท มากกว่า

กลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่มีรายได้จากการเลี้ยงผึ้งต่อปีน้อยกว่า 10,000 บาท ระหว่าง 10,001–25,000 บาท และมากกว่า 30,000 บาท อาจเนื่องจากว่ากลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่มีรายได้จากการเลี้ยงผึ้งต่อปีระหว่าง 25,001–30,000 บาท เลี้ยงผึ้งจำนวนมากให้ผลผลิตมาก ทำให้ได้รับการไว้วางใจจากแหล่งเงินทุน จึงเป็นแรงจูงใจทำให้ผู้เลี้ยงผึ้งกลุ่มนี้เลี้ยงผึ้งพันธุ์

(5) การได้รับการยอมรับว่าเป็นผู้มีประสบการณ์ในการเลี้ยงผึ้ง โดยผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์ที่มีรายได้จากการเลี้ยงผึ้งต่อปีระหว่าง 10,000–25,000 บาท มีค่าเฉลี่ยของระดับแรงจูงใจภายในมากกว่ากลุ่มอื่นๆ ผลการเปรียบเทียบพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 เมื่อทดสอบความแตกต่างโดยวิธี Scheffé ที่ระดับ .05 พบว่า กลุ่มที่มีรายได้จากการเลี้ยงผึ้งต่อปีน้อยกว่า 10,000 บาท มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญกับกลุ่มที่มีรายได้จากการเลี้ยงผึ้งต่อปีระหว่าง 10,000–25,000 บาท ระหว่าง 25,001–30,000 บาท และมากกว่า 30,000 บาท โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับแรงจูงใจอยู่ในระดับมาก จากผลการเปรียบเทียบสรุปได้ว่า การได้รับการยอมรับว่าเป็นผู้มีประสบการณ์ในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์ เป็นแรงจูงใจสำหรับกลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่มีรายได้จากการเลี้ยงผึ้งต่อปี 10,000–25,000 บาท ระหว่าง 25,001–30,000 บาท และมากกว่า 30,000 บาท มากกว่า กลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่มีรายได้จากการเลี้ยงผึ้งต่อปีน้อยกว่า 10,000 บาท อาจเนื่องมาจากว่ากลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์ดังกล่าว เลี้ยงผึ้งจำนวนมากได้ผลผลิตมาก ให้คำแนะนำในการเลี้ยงผึ้ง และให้ความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ แก่ผู้เลี้ยงผึ้งรายอื่น ทำให้ได้รับการยอมรับว่ามีประสบการณ์ในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์ จึงเป็นแรงจูงใจทำให้ผู้เลี้ยงผึ้งกลุ่มนี้เลี้ยงผึ้งพันธุ์

4.4.4.2 การเปรียบเทียบระดับแรงจูงใจภายนอกในการเลี้ยงผึ้งของผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์

จำแนกตามรายได้จากการเลี้ยงผึ้ง

ผลการศึกษาปรากฏตามตารางที่ 4.16 ซึ่งพบว่า ผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์ที่มีรายได้จากการเลี้ยงผึ้งต่อปีแตกต่างกัน 4 กลุ่ม คือ น้อยกว่า 10,000 บาท 10,001–25,000 บาท 25,001–30,000 บาท และมากกว่า 30,000 บาท มีระดับแรงจูงใจภายนอก ในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทั้ง 5 รายการ ดังนี้

1) รายได้จากการจำหน่ายผลผลิต พบว่าผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์มีระดับแรงจูงใจภายนอกแตกต่างกันทั้งหมด 2 เรื่อง ดังนี้

(1) ความพอใจในรายได้จากการเลี้ยงผึ้งพันธุ์ โดยผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์กลุ่มที่มีรายได้จากการเลี้ยงผึ้งต่อปีระหว่าง 25,001–30,000 บาท มีค่าเฉลี่ยของระดับแรงจูงใจภายนอกมากกว่ากลุ่มอื่นๆ ผลการเปรียบเทียบพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 เมื่อทดสอบความแตกต่างโดยวิธี Scheffé ที่ระดับ .05 พบว่ากลุ่มที่มีรายได้จากการเลี้ยงผึ้งต่อปีระหว่าง 25,001–30,000 บาท มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญกับกลุ่มที่มีรายได้จากการ

ตารางที่ 4.15 เปรียบเทียบระดับแรงงใจภายในของผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์ จำแนกตามรายได้จากการเลี้ยงผึ้ง

แรงจูงใจภายใน	รายได้จากการเลี้ยงผึ้งพันธุ์								ค่า F
	น้อยกว่า 10,000 บาท		10,000 - 25,000 บาท		25,001 - 30,000 บาท		มากกว่า 30,000 บาท		
	(n = 43)		(n = 26)		(n = 16)		(n = 33)		
	Mean	S.D.	Mean	S.D.	Mean	S.D.	Mean	S.D.	
ความภูมิใจในความสำเร็จในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์									
การได้รับคำชมจากเจ้าหน้าที่และเพื่อนบ้านว่ามีความสามารถในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์	2.00 ^b	0.87	2.15 ^{ab}	0.83	2.69 ^a	0.48	2.36 ^{ab}	0.70	3.53 [*]
การได้รับการยอมรับจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเกี่ยวข้องว่าประสบผลสำเร็จในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์	1.72 ^b	0.67	1.92 ^{ab}	0.80	2.50 ^a	0.52	2.30 ^a	0.68	7.39 ^{***}
การได้รับการยอมรับจากสังคมหรือชุมชนว่าประสบผลสำเร็จในชีวิต	1.77 ^b	0.78	1.96 ^{ab}	0.87	2.44 ^a	0.63	2.27 ^{ab}	0.76	4.23 ^{**}
ได้รับการยอมรับนับถือ									
การได้รับการไว้วางใจในการเป็นวิทยากรพิเศษของศูนย์ฯ	1.19 ^b	0.50	1.35 ^b	0.65	1.56 ^{ab}	0.73	1.97 ^a	0.85	9.39 ^{***}
ฟาร์มเป็นสถานที่ดูงานของผู้เลี้ยงรายอื่น	1.33 ^b	0.64	1.19 ^b	0.40	1.75 ^{ab}	0.77	2.18 ^a	0.85	13.58 ^{***}
การได้รับการยอมรับว่าผลผลิตมีมาตรฐาน	1.63 ^b	0.87	2.15 ^{ab}	0.88	2.56 ^a	0.63	2.58 ^a	0.66	10.85 ^{***}

ตารางที่ 4.15 เปรียบเทียบระดับแรงงูใจภายในของผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์ จำแนกตามรายได้จากการเลี้ยงผึ้ง (ต่อ)

ตารางที่ 4.15 เปรียบเทียบระดับแรงงูใจจากแหล่งเงินทุนของผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์

แรงงูใจภายใน	รายได้จากการเลี้ยงผึ้งพันธุ์								ค่า F
	น้อยกว่า 10,000 บาท		10,000 - 25,000 บาท		25,001 - 30,000 บาท		มากกว่า 30,000 บาท		
	(n = 43)		(n = 26)		(n = 16)		(n = 33)		
	Mean	S.D.	Mean	S.D.	Mean	S.D.	Mean	S.D.	
การได้รับการไว้วางใจจากแหล่งเงินทุน	1.30 ^b	0.71	1.54 ^b	0.86	2.25 ^a	0.75	1.61 ^b	0.77	7.11 ^{***}
การได้รับการยอมรับว่าเป็นผู้มีประสบการณ์ ในการเลี้ยงผึ้ง	1.72 ^b	0.80	2.23 ^a	0.71	2.31 ^a	0.48	2.61 ^a	0.61	10.69 ^{***}

ค่าเฉลี่ยที่ตามด้วยอักษรภาษาอังกฤษตัวเดียวกันซึ่งอยู่ในแนวนอนเดียวกัน ไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติ

* แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

*** แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ตารางที่ 4.16 เปรียบเทียบระดับแรงงใจภายนอกของผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์ จำแนกตามรายได้จากการเลี้ยงผึ้ง

แรงจูงใจภายนอก	รายได้จากการเลี้ยงผึ้งพันธุ์								ค่า F
	น้อยกว่า 10,000 บาท		10,000 - 25,000 บาท		25,001 - 30,000 บาท		มากกว่า 30,000 บาท		
	(n = 43)		(n = 26)		(n = 16)		(n = 33)		
	Mean	S.D.	Mean	S.D.	Mean	S.D.	Mean	S.D.	
รายได้จากการจำหน่ายผลผลิต									
ความพอใจในรายได้จากการเลี้ยงผึ้ง	2.02 ^b	0.74	2.27 ^{ab}	0.78	2.81 ^a	0.40	2.45 ^{ab}	0.56	6.22 ^{***}
รายได้คุ้มค่าต่อการลงทุน	1.95 ^b	0.68	2.42 ^a	0.58	2.50 ^a	0.63	2.48 ^a	0.57	6.21 ^{***}
หลังจากเลี้ยงผึ้งแล้วมีรายได้สม่ำเสมอ	1.74	0.69	1.88	0.65	2.19	0.66	2.18	0.73	3.23
การติดตามของเจ้าหน้าที่ส่งเสริม									
เจ้าหน้าที่ออกตรวจเยี่ยมสม่ำเสมอ	1.58	0.66	1.46	0.58	1.63	0.72	1.94	0.75	2.81
การถ่ายทอดความรู้คำแนะนำของเจ้าหน้าที่ตรงกับความต้องการของผู้เลี้ยง	2.95	0.75	2.31	0.74	2.25	0.77	2.39	0.70	2.56
การถ่ายทอดความรู้คำแนะนำของเจ้าหน้าที่เหมาะสมกับช่วงเวลา	2.09	0.78	2.31	0.84	2.38	0.72	2.42	0.66	1.37
ความเป็นกันเองของเจ้าหน้าที่ส่งเสริม	2.35 ^b	0.75	2.65 ^{ab}	0.63	2.94 ^a	0.25	2.52 ^{ab}	0.62	3.62 [*]

ตารางที่ 4.16 เปรียบเทียบระดับแรงงใจภายนอกของผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์ จำแนกตามรายได้จากการเลี้ยงผึ้ง (ต่อ)

แรงงใจภายนอก	รายได้จากการเลี้ยงผึ้งพันธุ์								ค่า F
	น้อยกว่า 10,000 บาท		10,000 - 25,000 บาท		25,001 - 30,000 บาท		มากกว่า 30,000 บาท		
	(n = 43)		(n = 26)		(n = 16)		(n = 33)		
	Mean	S.D.	Mean	S.D.	Mean	S.D.	Mean	S.D.	
การบริการในการจัดหาปัจจัยการผลิตของศูนย์									
อนุรักษ์และขยายพันธุ์ผึ้ง									
การจัดการพันธุ์และผึ้งแม่รังที่มีคุณภาพ	2.09	0.72	2.08	0.74	2.38	0.27	2.30	0.68	1.11
วัสดุอุปกรณ์หาง่ายและมีคุณภาพ	2.26	0.69	1.96	0.66	2.31	0.70	2.24	0.71	1.30
เครื่องสลดน้ำผึ้งสามารถหาซื้อได้ง่าย	1.81 ^b	0.73	1.81 ^{ab}	0.75	2.06 ^{ab}	0.85	2.33 ^a	0.82	3.41 [*]
การสนับสนุนสารเคมี และยาป้องกันกำจัด	2.07 ^b	0.74	2.42 ^{ab}	0.64	2.69 ^a	0.60	2.52 ^{ab}	0.71	4.32 [*]
ศัตรูผึ้ง ได้รับการสนับสนุนทันต่อเวลา									
เอกสารให้คำแนะนำเกี่ยวกับการเลี้ยงผึ้งพันธุ์	2.19	0.73	2.35	0.69	2.56	0.63	2.52	0.76	1.79
มีเพียงพอ									
สภาพแวดล้อมเหมาะสม									
มีพื้นที่ในการเลี้ยงเหมาะสม	2.63	0.58	2.46	0.51	2.50	0.52	2.48	0.62	0.63
อาหารผึ้งตามธรรมชาติเพียงพอ	2.60 ^a	0.54	2.50 ^{ab}	0.51	2.00 ^b	0.73	2.33 ^{ab}	0.78	3.87 ^{**}
มีภูมิอากาศเหมาะสม	2.63	0.54	2.58	0.58	2.44	0.73	2.55	0.56	0.44

ตารางที่ 4.16 เปรียบเทียบระดับแรงงาใจภายนอกของผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์ จำแนกตามรายได้จากการเลี้ยงผึ้ง (ต่อ)

แรงจูงใจภายนอก	รายได้จากการเลี้ยงผึ้งพันธุ์								ค่า F
	น้อยกว่า 10,000 บาท		10,000 - 25,000 บาท		25,001 - 30,000 บาท		มากกว่า 30,000 บาท		
	(n = 43)		(n = 26)		(n = 16)		(n = 33)		
	Mean	S.D.	Mean	S.D.	Mean	S.D.	Mean	S.D.	
ความสะดวกในการจัดการเลี้ยงผึ้งพันธุ์									
ใช้แรงงานในการเลี้ยงน้อย	2.51	0.70	2.08	0.63	2.31	0.70	2.36	0.69	2.19
ใช้เวลาในการดูแลรักษาน้อย	2.53 ^{ab}	0.70	2.19 ^{ab}	0.69	2.00 ^b	0.73	2.61 ^a	0.56	4.40 ^{**}
ใช้พื้นที่ในการเลี้ยงน้อย	2.56	0.63	2.31	0.74	2.13	0.62	2.64	0.55	3.20
การจัดการในการเลี้ยงไม่ยุ่งยาก	2.16	0.87	2.15	0.67	2.06	0.77	2.40	0.75	0.89
การมีตลาดจำหน่ายผลผลิต									
ราคาน้ำผึ้งหรือผลตอบแทนในการเลี้ยงสูง	2.26	0.76	2.46	0.65	2.69	0.48	2.45	0.56	1.88
มีตลาดรองรับผลผลิต	2.14	0.80	2.31	0.74	2.19	0.66	2.30	0.59	0.47
ระยะทางจากฟาร์มถึงแหล่งขายเหมาะสม	2.09	0.78	2.35	0.56	2.36	0.72	2.24	0.61	1.07

ค่าเฉลี่ยที่ตามด้วยอักษรภาษาอังกฤษตัวเดียวกันซึ่งอยู่ในแนวนอนเดียวกัน ไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติ

* แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

*** แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

เลี้ยงผึ้งต่อปีน้อยกว่า 10,000 บาท แต่จะไม่แตกต่างกับกลุ่มที่มีรายได้จากการเลี้ยงผึ้งต่อปีระหว่าง 10,000 – 25,000 บาท และกลุ่มที่มีรายได้มากกว่า 30,000 บาท โดยมีค่าเฉลี่ยระดับแรงงใจอยู่ในระดับมาก จากผลการเปรียบเทียบสรุปได้ว่า ความพอใจในรายได้จากการเลี้ยงผึ้งพันธุ์เป็นแรงจูงใจสำหรับกลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่มีรายได้จากการเลี้ยงผึ้งต่อปีระหว่าง 25,001–30,000 บาท มากกว่ากลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่มีรายได้จากการเลี้ยงผึ้งต่อปีน้อยกว่า 10,000 บาท อาจเนื่องมาจากว่ากลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่มีรายได้จากการเลี้ยงผึ้งต่อปีระหว่าง 25,001–30,000 บาท เลี้ยงผึ้งพันธุ์เพื่อเสริมรายได้ ทำให้เกิดความพอใจในรายได้จากการเลี้ยงผึ้ง จึงเป็นแรงจูงใจทำให้ผู้เลี้ยงผึ้งกลุ่มนี้เลี้ยงผึ้งพันธุ์

(2) รายได้คุ้มค่าต่อการลงทุน โดยผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์กลุ่มที่มีรายได้จากการเลี้ยงผึ้งต่อปีน้อยกว่า 10,000 บาท มีค่าเฉลี่ยของระดับแรงงใจภายนอกน้อยกว่ากลุ่มอื่น ๆ ผลการเปรียบเทียบพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 เมื่อทดสอบความแตกต่างโดยวิธี Scheffé ที่ระดับ .05 พบว่ากลุ่มที่มีรายได้จากการเลี้ยงผึ้งต่อปีน้อยกว่า 10,000 บาท มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญกับกลุ่มที่มีรายได้จากการเลี้ยงผึ้งต่อปีระหว่าง 10,000 – 25,000 บาท กลุ่มที่มีรายได้จากการเลี้ยงผึ้งต่อปีระหว่าง 25,001–30,000 บาท และกลุ่มที่มีรายได้จากการเลี้ยงผึ้งต่อปีมากกว่า 30,000 บาท โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับแรงงใจอยู่ในระดับมาก จากผลการเปรียบเทียบสรุปได้ว่า รายได้คุ้มค่าต่อการลงทุน เป็นแรงจูงใจสำหรับกลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่มีรายได้จากการเลี้ยงผึ้งต่อปีระหว่าง 10,000–25,000 บาท ระหว่าง 25,001–30,000 บาท และมากกว่า 30,000 บาท มากกว่า กลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่มีรายได้จากการเลี้ยงผึ้งต่อปีน้อยกว่า 10,000 บาท อาจเนื่องมาจากว่ากลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์ดังกล่าว เลี้ยงผึ้งจำนวนมาก ได้ผลผลิตมาก ทำให้รายได้คุ้มต่อการลงทุน จึงเป็นแรงจูงใจทำให้ผู้เลี้ยงผึ้งกลุ่มนี้เลี้ยงผึ้งพันธุ์

2) การติดตามของเจ้าหน้าที่ส่งเสริม พบว่า ผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์มีระดับแรงงใจภายนอกแตกต่างกันเพียงเรื่องเดียว คือ ความเป็นกันเองของเจ้าหน้าที่ส่งเสริม โดยผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์ที่มีรายได้จากการเลี้ยงผึ้งต่อปีระหว่าง 25,001–30,000 บาท มีค่าเฉลี่ยของระดับแรงงใจภายนอกมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ ผลการเปรียบเทียบพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อทดสอบความแตกต่างโดยวิธี Scheffé ที่ระดับ .05 พบว่ากลุ่มที่มีรายได้จากการเลี้ยงผึ้งต่อปีระหว่าง 25,001–30,000 บาท มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญกับกลุ่มที่มีรายได้จากการเลี้ยงผึ้งต่อปีน้อยกว่า 10,000 บาท แต่จะไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญกับกลุ่มที่มีรายได้จากการเลี้ยงผึ้งต่อปีระหว่าง 10,001–25,000 บาท และกลุ่มที่มีรายได้จากการเลี้ยงผึ้งต่อปีมากกว่า 30,000 บาท โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับแรงงใจอยู่ในระดับมาก จากผลการเปรียบเทียบสรุปได้ว่าความเป็นกันเองของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมเป็นแรงจูงใจสำหรับกลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์ที่มีรายได้จากการเลี้ยงผึ้งต่อปีระหว่าง 25,001–30,000 บาท มากกว่ากลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่มีรายได้จากการเลี้ยงผึ้งน้อยกว่า 10,000

บาท อาจเนื่องมาจากกลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่มีรายได้จากการเลี้ยงผึ้งต่อปีระหว่าง 25,001-30,000 บาท เลี้ยงผึ้งจำนวนมาก มีการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมและมีความเป็นกันเอง จึงเป็นแรงจูงใจทำให้ผู้เลี้ยงผึ้งกลุ่มนี้เลี้ยงผึ้งพันธุ์

3) การบริการในการจัดหาปัจจัยการผลิตของศูนย์อนุรักษ์และขยายพันธุ์ผึ้ง

ผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์มีแรงจูงใจภายนอกแตกต่างกัน 2 เรื่อง ดังนี้

(1) เครื่องสแตนน้ำผึ้งสามารถหาซื้อได้ง่าย โดยผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์กลุ่มที่มีรายได้จากการเลี้ยงผึ้งต่อปีมากกว่า 30,000 บาท มีค่าเฉลี่ยของระดับแรงจูงใจภายนอกมากกว่ากลุ่มอื่นๆ ผลการเปรียบเทียบพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อทดสอบความแตกต่างโดยวิธี Scheffé พบว่ากลุ่มที่มีรายได้จากการเลี้ยงผึ้งต่อปีมากกว่า 30,000 บาท มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญกับกลุ่มที่มีรายได้จากการเลี้ยงผึ้งต่อปีน้อยกว่า 10,000 บาท แต่จะไม่แตกต่างกับกลุ่มที่มีรายได้จากการเลี้ยงผึ้งต่อปีระหว่าง 10,000-25,000 บาท และกลุ่มที่มีรายได้จากการเลี้ยงผึ้งต่อปีระหว่าง 25,001-30,000 บาท โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับแรงจูงใจอยู่ในระดับน้อย จากผลการเปรียบเทียบสรุปได้ว่า เครื่องสแตนน้ำผึ้งสามารถหาซื้อได้ง่าย เป็นแรงจูงใจสำหรับกลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่มีรายได้จากการเลี้ยงผึ้งต่อปีมากกว่า 30,000 บาท มากกว่า กลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่มีรายได้จากการเลี้ยงผึ้งต่อปีน้อยกว่า 10,000 บาท อาจเนื่องมาจากว่ากลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่มีรายได้จากการเลี้ยงผึ้งต่อปีมากกว่า 30,000 บาท เลี้ยงผึ้งจำนวนมากมีความจำเป็นต้องใช้เครื่องสแตนน้ำผึ้ง การที่เครื่องสแตนน้ำผึ้งสามารถหาซื้อได้ง่าย จึงเป็นแรงจูงใจทำให้ผู้เลี้ยงผึ้งกลุ่มนี้เลี้ยงผึ้งพันธุ์

(2) การสนับสนุนสารเคมีและยาป้องกันกำจัดศัตรูผึ้ง ได้รับการสนับสนุนทันต่อเวลา โดยผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์ที่มีรายได้จากการเลี้ยงผึ้งต่อปีระหว่าง 25,001-30,000 บาท มีค่าเฉลี่ยของระดับแรงจูงใจภายนอกมากกว่ากลุ่มอื่นๆ ผลการเปรียบเทียบพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อทดสอบความแตกต่างโดยวิธี Scheffé ที่ระดับ .05 พบว่า กลุ่มที่มีรายได้จากการเลี้ยงผึ้งต่อปีระหว่าง 25,001-30,000 บาท มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญกับกลุ่มที่มีรายได้จากการเลี้ยงผึ้งต่อปีน้อยกว่า 10,000 บาท แต่จะไม่แตกต่างกับกลุ่มที่มีรายได้จากการเลี้ยงผึ้งต่อปีระหว่าง 10,000-25,000 บาท และกลุ่มที่มีรายได้จากการเลี้ยงผึ้งต่อปีมากกว่า 30,000 บาท โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับแรงจูงใจอยู่ในระดับมาก จากผลการเปรียบเทียบสรุปได้ว่า การสนับสนุนสารเคมีและยาป้องกันกำจัดศัตรูผึ้ง เป็นแรงจูงใจสำหรับกลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่มีรายได้จากการเลี้ยงผึ้งต่อปีระหว่าง 25,001-30,000 บาท มากกว่า กลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่มีรายได้จากการเลี้ยงผึ้งต่อปีน้อยกว่า 10,000 บาท อาจเนื่องจากว่ากลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่มีรายได้จากการเลี้ยงผึ้งต่อปีระหว่าง 25,001-30,000 บาท เลี้ยงผึ้งจำนวนมากและการติดต่อกับศูนย์อนุรักษ์และขยายพันธุ์ผึ้ง ทำให้ได้รับการสนับสนุนสารเคมีและยาป้องกันกำจัดศัตรูผึ้ง จึงเป็นแรงจูงใจทำให้ผู้เลี้ยงผึ้ง

กลุ่มนี้เลี้ยงผึ้งพันธุ์

4) **สภาพแวดล้อมเหมาะสม** ผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์มีแรงงูใจภายนอกแตกต่างกันเพียงเรื่องเดียว คือ อาหารผึ้งตามธรรมชาติมีเพียงพอ โดยผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์กลุ่มที่มีรายได้จากการเลี้ยงผึ้งต่อปีน้อยกว่า 10,000 บาท มีค่าเฉลี่ยของระดับแรงงูใจภายนอกมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ ผลการเปรียบเทียบพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อทดสอบความแตกต่างโดยวิธี Scheffé ที่ระดับ .05 พบว่า กลุ่มที่มีรายได้จากการเลี้ยงผึ้งต่อปีน้อยกว่า 10,000 บาท มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญกับกลุ่มที่มีรายได้จากการเลี้ยงผึ้งต่อปีระหว่าง 25,001-30,000 บาท แต่จะไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญกับกลุ่มที่มีรายได้จากการเลี้ยงผึ้งต่อปีระหว่าง 10,000-25,000 บาท และกลุ่มที่มีรายได้จากการเลี้ยงผึ้งต่อปีมากกว่า 30,000 บาท โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับแรงงูใจอยู่ในระดับมาก จากผลการเปรียบเทียบสรุปได้ว่า อาหารผึ้งตามธรรมชาติมีเพียงพอ เป็นแรงงูใจสำหรับกลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่มีรายได้จากการเลี้ยงผึ้งต่อปีน้อยกว่า 10,000 บาท มากกว่า กลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่มีรายได้จากการเลี้ยงผึ้งต่อปีระหว่าง 25,001 – 30,000 บาท อาจเนื่องจากว่ากลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่มีรายได้จากการเลี้ยงผึ้งต่อปีน้อยกว่า 10,000 บาท เลี้ยงผึ้งจำนวนน้อยและอยู่ในพื้นที่ที่มีอาหารผึ้งธรรมชาติมาก จึงเป็นแรงงูใจทำให้ผู้เลี้ยงผึ้งกลุ่มนี้เลี้ยงผึ้งพันธุ์

5) **ความสะดวกในการจัดการเลี้ยงผึ้งพันธุ์** พบว่า ผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์มีระดับแรงงูใจภายนอกแตกต่างกันเพียงเรื่องเดียว คือ การใช้เวลาในการดูแลรักษาน้อย โดยผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์กลุ่มที่มีรายได้จากการเลี้ยงผึ้งต่อปีมากกว่า 30,000 บาท มีค่าเฉลี่ยของระดับแรงงูใจภายนอกมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ ผลการเปรียบเทียบพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อทดสอบความแตกต่างโดยวิธี Scheffé ที่ระดับ .05 พบว่า กลุ่มที่มีรายได้จากการเลี้ยงผึ้งต่อปีมากกว่า 30,000 บาท มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญกับกลุ่มที่มีรายได้จากการเลี้ยงผึ้งต่อปีระหว่าง 25,001-30,000 บาท แต่จะไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญกับกลุ่มที่มีรายได้จากการเลี้ยงผึ้งต่อปีน้อยกว่า 10,000 บาท และกลุ่มที่มีรายได้จากการเลี้ยงผึ้งต่อปีระหว่าง 10,000-25,000 บาท โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับแรงงูใจอยู่ในระดับมาก จากผลการเปรียบเทียบสรุปได้ว่า การใช้เวลาในการดูแลรักษาน้อย เป็นแรงงูใจสำหรับกลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่มีรายได้จากการเลี้ยงผึ้งต่อปีมากกว่า 30,000 บาท มากกว่า กลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่มีรายได้จากการเลี้ยงผึ้งต่อปีระหว่าง 25,001 – 30,000 บาท อาจเนื่องจากว่ากลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่มีรายได้จากการเลี้ยงผึ้งต่อปีมากกว่า 30,000 บาท เลี้ยงผึ้งจำนวนมาก ได้ผลผลิตมาก แต่ใช้แรงงานในการเลี้ยง 2-3 คน การใช้เวลาในการดูแลรักษาน้อย จึงเป็นแรงงูใจทำให้ผู้เลี้ยงผึ้งกลุ่มนี้เลี้ยงผึ้งพันธุ์

นอกนั้นพบว่า ผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์มีระดับแรงงูใจภายนอกในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติได้แก่ การมีตลาดจำหน่ายผลผลิต

4.4.5 การเปรียบเทียบระดับแรงงูใจในการเลี้ยงผึ้งของผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์ จำแนกตามระยะเวลาในการเลี้ยงผึ้ง

การเปรียบเทียบระดับแรงงูใจของผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์ แบ่งเป็น 2 ด้าน ได้แก่ ระดับแรงงูใจภายใน และระดับแรงงูใจภายนอก ซึ่งแยกอธิบายได้ดังนี้

4.4.5.1 การเปรียบเทียบระดับแรงงูใจภายใน ในการเลี้ยงผึ้งของผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์ จำแนกตามระยะเวลาในการเลี้ยงผึ้ง

ผลการศึกษาปรากฏตามตารางที่ 4.17 ซึ่งพบว่าผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์ที่มีระยะเวลาในการเลี้ยงผึ้งแตกต่างกัน 3 กลุ่มคือ น้อยกว่า 4 ปี 4 - 5 ปี และมากกว่า 5 ปี มีระดับแรงงูใจภายในในการเลี้ยงผึ้งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้ง 2 รายการ ดังนี้

1) **ความภูมิใจในความสำเร็จในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์** ผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์มีแรงงูใจภายในแตกต่างกันทั้งหมด 3 เรื่อง ดังนี้

(1) การได้รับคำชมจากเจ้าหน้าที่หรือเพื่อนบ้านว่ามีความสามารถในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์ โดยผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์กลุ่มที่มีระยะเวลาในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์มากกว่า 5 ปี มีค่าเฉลี่ยของระดับแรงงูใจภายในมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ ผลการเปรียบเทียบพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อทดสอบความแตกต่างโดยวิธี Scheffé ที่ระดับ .05 พบว่ากลุ่มที่มีระยะเวลาในการเลี้ยงผึ้งมากกว่า 5 ปี มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญกับกลุ่มที่มีระยะเวลาในการเลี้ยงผึ้งน้อยกว่า 4 ปี และกลุ่มที่มีระยะเวลาในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์ 4 - 5 ปี โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับแรงงูใจอยู่ในระดับมาก จากผลการเปรียบเทียบสรุปได้ว่า การได้รับคำชมจากเจ้าหน้าที่เป็นแรงงูใจสำหรับกลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่มีระยะเวลาในการเลี้ยงผึ้งมากกว่า 5 ปี มากกว่า กลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่มีระยะเวลาในการเลี้ยงผึ้งน้อยกว่า 4 ปี และกลุ่มที่มีระยะเวลาในการเลี้ยงผึ้งระหว่าง 4 - 5 ปี อาจเนื่องจากว่ากลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่มีระยะเวลาในการเลี้ยงผึ้งมากกว่า 5 ปี เลี้ยงผึ้งจำนวนมาก ได้ผลผลิตมาก ให้คำแนะนำ ให้ความช่วยเหลือด้านวัสดุอุปกรณ์ พันธุ์ผึ้ง ผึ้งแม่รัง แก่ผู้เลี้ยงผึ้งรายอื่น ทำให้ได้รับคำชมจากเจ้าหน้าที่ จึงเป็นแรงงูใจทำให้ผู้เลี้ยงผึ้งกลุ่มนี้เลี้ยงผึ้งพันธุ์

(2) การได้รับการยอมรับจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องว่า ประสบผลสำเร็จในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์ โดยผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์กลุ่มที่มีระยะเวลาในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์มากกว่า 5 ปี มีค่าเฉลี่ยของระดับแรงงูใจภายในมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ ผลการเปรียบเทียบพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 เมื่อทดสอบความแตกต่างโดยวิธี Scheffé ที่ระดับ .05 พบว่ากลุ่มที่มีระยะเวลาในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์มากกว่า 5 ปี มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญกับกลุ่มที่มีระยะเวลาในการเลี้ยงผึ้งน้อยกว่า 4 ปี และกลุ่มที่มีระยะเวลาในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์ 4 - 5 ปี โดยมี

ค่าเฉลี่ยของระดับแรงงใจอยู่ในระดับมาก จากผลการเปรียบเทียบสรุปได้ว่า การได้รับการยอมรับจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องว่าประสบผลสำเร็จในการเลี้ยงผึ้ง เป็นแรงงใจสำหรับกลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่มีระยะเวลาในการเลี้ยงผึ้งมากกว่า 5 ปี มากกว่า กลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่มีระยะเวลาในการเลี้ยงผึ้งน้อยกว่า 4 ปี และกลุ่มที่มีระยะเวลาในการเลี้ยงผึ้งระหว่าง 4 – 5 ปี อาจเนื่องจากว่ากลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่มีระยะเวลาในการเลี้ยงผึ้งมากกว่า 5 ปี เลี้ยงผึ้งจำนวนมาก มีรายได้เสริมจากการเลี้ยงผึ้งมาก และให้ความช่วยเหลือแก่ผู้เลี้ยงผึ้งรายอื่นในด้านต่าง ๆ ทำให้ได้รับการยอมรับจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องว่าประสบผลสำเร็จในการเลี้ยงผึ้ง จึงเป็นแรงงใจทำให้ผู้เลี้ยงผึ้งกลุ่มนี้เลี้ยงผึ้งพันธุ์

(3) การได้รับการยอมรับจากสังคม หรือชุมชนว่าประสบผลสำเร็จในชีวิต โดยผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์กลุ่มที่มีระยะเวลาในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์มากกว่า 5 ปี มีค่าเฉลี่ยของระดับแรงงใจภายในมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ ผลการเปรียบเทียบพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 เมื่อทดสอบความแตกต่างโดยวิธี Scheffé ที่ระดับ .05 พบว่ากลุ่มที่มีระยะเวลาในการเลี้ยงผึ้งมากกว่า 5 ปี มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญกับกลุ่มที่มีระยะเวลาในการเลี้ยงผึ้งน้อยกว่า 4 ปี และกลุ่มที่มีระยะเวลาในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์ 4 – 5 ปี โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับแรงงใจอยู่ในระดับมาก จากผลการเปรียบเทียบสรุปได้ว่า การได้รับการยอมรับจากสังคมหรือชุมชนว่าประสบผลสำเร็จในชีวิต เป็นแรงงใจสำหรับกลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่มีระยะเวลาในการเลี้ยงผึ้งมากกว่า 5 ปี มากกว่า กลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่มีระยะเวลาในการเลี้ยงผึ้งน้อยกว่า 4 ปี และกลุ่มที่มีระยะเวลาในการเลี้ยงผึ้งระหว่าง 4 – 5 ปี อาจเนื่องจากว่ากลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่มีระยะเวลาในการเลี้ยงผึ้งมากกว่า 5 ปี เลี้ยงผึ้งจำนวนมาก มีรายได้เสริมจากการเลี้ยงผึ้งมาก ให้ความช่วยเหลือแก่สังคมและชุมชน ทำให้ได้รับการยอมรับจากสังคมหรือชุมชนว่าประสบผลสำเร็จในชีวิต จึงเป็นแรงงใจทำให้ผู้เลี้ยงผึ้งกลุ่มนี้เลี้ยงผึ้งพันธุ์

2) การได้รับการยอมรับนับถือ ผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์มีแรงงใจภายในแตกต่างกัน 3 เรื่อง ดังนี้

(1) การได้รับการไว้วางใจในการเป็นวิทยากรพิเศษ ของศูนย์อนุรักษ์และขยายพันธุ์ผึ้ง โดยผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์กลุ่มที่มีระยะเวลาในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์มากกว่า 5 ปี มีค่าเฉลี่ยของระดับแรงงใจภายในมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ ผลการเปรียบเทียบพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อทดสอบความแตกต่างโดยวิธี Scheffé ที่ระดับ .05 พบว่ากลุ่มที่มีระยะเวลาในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์มากกว่า 5 ปี มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญกับกลุ่มที่มีระยะเวลาในการเลี้ยงผึ้งน้อยกว่า 4 ปี และกลุ่มที่มีระยะเวลาในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์ 4 – 5 ปี โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับแรงงใจอยู่ในระดับน้อย จากผลการเปรียบเทียบสรุปได้ว่า การได้รับการไว้วางใจในการเป็นวิทยากรพิเศษของศูนย์อนุรักษ์และขยายพันธุ์ผึ้ง เป็นแรงงใจสำหรับกลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่มี

ระยะเวลาในการเลี้ยงผึ้งมากกว่า 5 ปี มากกว่า กลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่มีระยะเวลาในการเลี้ยงผึ้งน้อยกว่า 4 ปี และกลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่มีระยะเวลาในการเลี้ยงผึ้งระหว่าง 4 – 5 ปี อาจเนื่องจากว่ากลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่มีระยะเวลาในการเลี้ยงผึ้งมากกว่า 5 ปี เลี้ยงผึ้งจำนวนมาก ได้ผลผลิตมาก และมีประสบการณ์มาก ทำให้ได้รับการไว้วางใจในการเป็นวิทยากรพิเศษของศูนย์อนุรักษ์และขยายพันธุ์ผึ้ง จึงเป็นแรงจูงใจทำให้ผู้เลี้ยงผึ้งกลุ่มนี้เลี้ยงผึ้งพันธุ์

(2) การได้รับการยอมรับว่าผลผลิตมีมาตรฐาน โดยผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์กลุ่มที่มีระยะเวลาในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์มากกว่า 5 ปี มีค่าเฉลี่ยของระดับแรงจูงใจภายในมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ ผลการเปรียบเทียบพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อทดสอบความแตกต่างโดยวิธี Scheffé ที่ระดับ .05 พบว่ากลุ่มที่มีระยะเวลาในการเลี้ยงผึ้งมากกว่า 5 ปี มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญกับกลุ่มที่มีระยะเวลาในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์น้อยกว่า 4 ปี และกลุ่มที่มีระยะเวลาในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์ 4 – 5 ปี โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับแรงจูงใจอยู่ในระดับมาก จากผลการเปรียบเทียบสรุปได้ว่า การได้รับการยอมรับว่าผลผลิตมีมาตรฐาน เป็นแรงจูงใจสำหรับกลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่มีระยะเวลาในการเลี้ยงผึ้งมากกว่า 5 ปี มากกว่า กลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่มีระยะเวลาในการเลี้ยงผึ้งน้อยกว่า 4 ปี และกลุ่มที่มีระยะเวลาในการเลี้ยงผึ้งระหว่าง 4 – 5 ปี อาจเนื่องจากว่ากลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่มีระยะเวลาในการเลี้ยงผึ้งมากกว่า 5 ปี เลี้ยงผึ้งจำนวนมาก ได้ผลผลิตมาก ใช้เครื่องสกัดน้ำผึ้งและเก็บน้ำหวานหลังจากผึ้งปิดหลอดรวงผึ้ง ทำให้ได้รับการยอมรับว่าผลผลิตมีมาตรฐาน จึงเป็นแรงจูงใจทำให้ผู้เลี้ยงผึ้งกลุ่มนี้เลี้ยงผึ้งพันธุ์

(3) การได้รับการยอมรับว่าเป็นผู้มีประสบการณ์ในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์ โดยผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์กลุ่มที่มีระยะเวลาในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์มากกว่า 5 ปี มีค่าเฉลี่ยของระดับแรงจูงใจภายในมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ ผลการเปรียบเทียบพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 เมื่อทดสอบความแตกต่างโดยวิธี Scheffé ที่ระดับ .05 พบว่ากลุ่มที่มีระยะเวลาในการเลี้ยงผึ้งมากกว่า 5 ปี มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญกับกลุ่มที่มีระยะเวลาในการเลี้ยงผึ้งน้อยกว่า 4 ปี แต่จะไม่แตกต่างกับกลุ่มที่มีระยะเวลาในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์ 4 – 5 ปี โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับแรงจูงใจอยู่ในระดับมาก จากผลการเปรียบเทียบสรุปได้ว่า การได้รับการยอมรับว่าเป็นผู้มีประสบการณ์ในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์ เป็นแรงจูงใจสำหรับกลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่มีระยะเวลาในการเลี้ยงผึ้งมากกว่า 5 ปี มากกว่า กลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่มีระยะเวลาในการเลี้ยงผึ้งน้อยกว่า 4 ปี และกลุ่มที่มีระยะเวลาในการเลี้ยงผึ้งระหว่าง 4 – 5 ปี อาจเนื่องจากว่ากลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่มีระยะเวลาในการเลี้ยงผึ้งมากกว่า 5 ปี เลี้ยงผึ้งจำนวนมาก ได้ผลผลิตมาก และให้ความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงผึ้ง รวมถึงให้ความช่วยเหลือแก่ผู้เลี้ยงผึ้งรายอื่น ๆ ด้านอุปกรณ์ พันธุ์ผึ้ง ผึ้งแม่รัง ทำให้ได้รับการยอมรับว่าเป็นผู้มีประสบการณ์ในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์ จึงเป็นแรงจูงใจทำให้ผู้เลี้ยงผึ้งกลุ่มนี้เลี้ยงผึ้งพันธุ์

นอกจากนี้พบว่า ผู้เลี้ยงผึ้งเป็นผู้มีระดับแรงงูใจภายในในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ ฟาร์มเป็นสถานที่ดูงานของผู้เลี้ยงผึ้งรายอื่น และการได้รับการไว้วางใจจากแหล่งเงินทุน

ตารางที่ 4.17 เปรียบเทียบระดับแรงงูใจภายในของผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์ จำแนกตามระยะเวลาในการเลี้ยงผึ้ง

แรงงูใจภายใน	ระยะเวลาในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์						ค่า F
	น้อยกว่า 4 ปี		4 - 5 ปี		มากกว่า 5 ปี		
	(n = 52)		(n = 42)		(n = 24)		
	Mean	S.D.	Mean	S.D.	Mean	S.D.	
ความภูมิใจในความสำเร็จในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์							
การได้รับคำชมจากเจ้าหน้าที่และเพื่อนบ้านว่ามีความสามารถในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์	2.12 ^b	0.83	2.12 ^b	0.80	2.67 ^a	0.56	4.81 ^{**}
การได้รับการยอมรับจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องว่าประสบผลสำเร็จในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์	1.90 ^b	0.69	1.90 ^b	0.73	2.54 ^a	0.66	7.96 ^{***}
การได้รับการยอมรับจากสังคมหรือชุมชนว่าประสบผลสำเร็จในชีวิต	1.92 ^b	0.76	1.88 ^b	0.80	2.58 ^a	0.72	7.49 ^{***}
ได้รับการยอมรับนับถือ							
การได้รับการไว้วางใจในการเป็นวิทยากรพิเศษของศูนย์ ฯ	1.44 ^b	0.75	1.33 ^b	0.57	1.88 ^a	0.80	4.77 ^{**}
ฟาร์มเป็นสถานที่ดูงานของผู้เลี้ยงรายอื่น	1.67	0.83	1.36	0.66	1.83	0.79	3.41
การได้รับการยอมรับว่าผลผลิตมีมาตรฐาน	1.98 ^b	0.92	2.05 ^b	0.88	2.63 ^a	0.65	4.98 ^{**}

ตารางที่ 4.17 เปรียบเทียบระดับแรงงูใจภายในของผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์ จำแนกตามระยะเวลาในการเลี้ยงผึ้ง (ต่อ)

แรงงูใจภายใน	ระยะเวลาในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์						ค่า F
	น้อยกว่า 4 ปี		4 - 5 ปี		มากกว่า 5 ปี		
	(n = 52)		(n = 42)		(n = 24)		
	Mean	S.D.	Mean	S.D.	Mean	S.D.	
การได้รับการไว้วางใจจากแหล่ง เงินทุน	1.46	0.70	1.55	0.74	1.83	0.87	2.04
การได้รับการยอมรับว่าเป็นผู้มี ประสบการณ์ในการเลี้ยงผึ้ง	2.00 ^b	0.82	2.07 ^b	0.71	2.67 ^a	0.56	7.24 ^{***}

ค่าเฉลี่ยที่ตามด้วยอักษรภาษาอังกฤษตัวเดียวกันซึ่งอยู่ในแนวนอนเดียวกันไม่มีความแตกต่างทางสถิติ

** แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

*** แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

4.4.5.2 การเปรียบเทียบระดับแรงงูใจภายนอก ในการเลี้ยงผึ้งของผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์ จำแนกตามระยะเวลาในการเลี้ยงผึ้ง

ผลการศึกษารายการตามตารางที่ 4.18 ซึ่งพบว่าผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์ที่มีระยะเวลาในการเลี้ยงผึ้งแตกต่างกัน 3 กลุ่มคือ น้อยกว่า 4 ปี 4 - 5 ปี และมากกว่า 5 ปี มีระดับแรงงูใจภายในในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 2 รายการดังนี้

1) รายได้จากการจำหน่ายผลผลิต พบว่าผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์มีแรงงูใจภายนอกแตกต่างกัน 2 เรื่องดังนี้

(1) ความพอใจในรายได้จากการเลี้ยงผึ้งพันธุ์ โดยผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์กลุ่มที่มีระยะเวลาในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์มากกว่า 5 ปี มีค่าเฉลี่ยของระดับแรงงูใจภายนอกมากกว่ากลุ่มอื่นๆ ผลการเปรียบเทียบพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อทดสอบความแตกต่างโดยวิธี Scheffe' ที่ระดับ .05 พบว่ากลุ่มที่มีระยะเวลาในการเลี้ยงผึ้งมากกว่า 5 ปี มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญกับกลุ่มที่มีระยะเวลาในการเลี้ยงผึ้งน้อยกว่า 4 ปี แต่จะไม่แตกต่างกับกลุ่มที่มีระยะเวลาในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์ 4-5 ปี โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับแรงงูใจอยู่ในระดับมาก จากผลการเปรียบเทียบสรุปได้ว่า ความพอใจในรายได้จากการเลี้ยงผึ้งพันธุ์ เป็นแรงงูใจ

สำหรับกลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่มีระยะเวลาในการเลี้ยงผึ้งมากกว่า 5 ปี มากกว่า กลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่มีระยะเวลาในการเลี้ยงผึ้งน้อยกว่า 4 ปี อาจเนื่องจากว่ากลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่มีระยะเวลาในการเลี้ยงผึ้งมากกว่า 5 ปี เลี้ยงผึ้งเพื่อเสริมรายได้ และได้ผลตอบแทนสูง ทำให้เกิดความพอใจจากการเลี้ยงผึ้ง จึงเป็นแรงจูงใจทำให้ผู้เลี้ยงผึ้งกลุ่มนี้เลี้ยงผึ้งพันธุ์

(2) หลังจากเลี้ยงผึ้งแล้วมีรายได้สม่ำเสมอ โดยผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์กลุ่มที่มีระยะเวลาในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์มากกว่า 5 ปี มีค่าเฉลี่ยของระดับแรงจูงใจภายนอกมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ ผลการเปรียบเทียบพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อทดสอบความแตกต่างโดยวิธี Scheffé ที่ระดับ .05 พบว่ากลุ่มที่มีระยะเวลาในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์มากกว่า 5 ปี มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญกับกลุ่มที่มีระยะเวลาในการเลี้ยงผึ้งน้อยกว่า 4 ปี แต่จะไม่แตกต่างกับกลุ่มที่มีระยะเวลาในการเลี้ยงผึ้ง 4-5 ปี โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับแรงจูงใจอยู่ในระดับน้อย จากผลการเปรียบเทียบสรุปได้ว่า หลังจากเลี้ยงผึ้งแล้วมีรายได้สม่ำเสมอ เป็นแรงจูงใจสำหรับกลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่มีระยะเวลาในการเลี้ยงผึ้งมากกว่า 5 ปี มากกว่า กลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่มีระยะเวลาในการเลี้ยงผึ้งน้อยกว่า 4 ปี อาจเนื่องจากว่ากลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่มีระยะเวลาในการเลี้ยงผึ้งมากกว่า 5 ปี เลี้ยงผึ้งจำนวนมาก และได้ผลผลิตมาก หลังจากเลี้ยงผึ้งแล้วมีรายได้สม่ำเสมอ จึงเป็นแรงจูงใจทำให้ผู้เลี้ยงผึ้งกลุ่มนี้เลี้ยงผึ้งพันธุ์

2) สภาพแวดล้อมเหมาะสม พบว่า ผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์มีระดับแรงจูงใจภายนอกแตกต่างกัน 2 เรื่อง ดังนี้

(1) มีพื้นที่ในการเลี้ยงเหมาะสมโดยผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์กลุ่มที่มีระยะเวลาในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์น้อยกว่า 4 ปี มีค่าเฉลี่ยของระดับแรงจูงใจภายนอกมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ ผลการเปรียบเทียบพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อทดสอบความแตกต่างโดยวิธี Scheffé ที่ระดับ .05 พบว่ากลุ่มที่มีระยะเวลาในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์น้อยกว่า 4 ปี มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญกับกลุ่มที่มีระยะเวลาในการเลี้ยงผึ้งมากกว่า 5 ปี แต่จะไม่แตกต่างกับกลุ่มที่มีระยะเวลาในการเลี้ยงผึ้ง 4-5 ปี โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับแรงจูงใจอยู่ในระดับมาก จากผลการเปรียบเทียบสรุปได้ว่า การมีพื้นที่ในการเลี้ยงเหมาะสม เป็นแรงจูงใจสำหรับกลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่มีระยะเวลาในการเลี้ยงผึ้งน้อยกว่า 4 ปี มากกว่า กลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่มีระยะเวลาในการเลี้ยงผึ้งมากกว่า 5 ปี อาจเนื่องจากว่ากลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่มีระยะเวลาในการเลี้ยงผึ้งน้อยกว่า 4 ปี เลี้ยงผึ้งจำนวนน้อย และมีพื้นที่ในการเลี้ยงเหมาะสม จึงเป็นแรงจูงใจทำให้ผู้เลี้ยงผึ้งกลุ่มนี้เลี้ยงผึ้งพันธุ์

(2) อาหารผึ้งตามธรรมชาติเพียงพอ โดยผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์กลุ่มที่มีระยะเวลาในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์น้อยกว่า 4 ปี มีค่าเฉลี่ยของระดับแรงจูงใจภายนอกมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ ผลการเปรียบเทียบพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อทดสอบความ

ตารางที่ 4.18 เปรียบเทียบระดับแรงงูใจภายนอกของผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์ จำแนกตามระยะเวลาในการเลี้ยงผึ้ง (ต่อ)

แรงงูใจภายนอก	ระยะเวลาในการเลี้ยงผึ้ง						ค่า F
	น้อยกว่า 4 ปี		4 - 5 ปี		มากกว่า 5 ปี		
	(n = 52)		(n = 42)		(n = 24)		
	Mean	S.D.	Mean	S.D.	Mean	S.D.	
การถ่ายทอดความรู้ คำแนะนำ ของเจ้าหน้าที่ตรงกับความต้องการของผู้เลี้ยง	2.15	0.70	2.17	0.76	2.33	0.87	0.51
การถ่ายทอดความรู้ คำแนะนำ ของเจ้าหน้าที่เหมาะสมกับช่วงเวลา	2.25	0.71	2.21	0.78	2.42	0.83	0.58
ความเป็นกันเองของเจ้าหน้าที่ส่งเสริม	2.50	0.64	2.50	0.71	2.71	0.62	0.95
การบริการในการจัดหาปัจจัยการผลิต ของศูนย์อนุรักษ์และขยายพันธุ์ผึ้ง							
การจัดหาพันธุ์และผึ้งแม่พันธุ์ที่มีคุณภาพ	2.19	0.66	2.17	0.73	2.21	0.83	0.03
วัสดุอุปกรณ์หาง่ายและมีคุณภาพ	2.31	0.67	2.07	0.68	2.17	0.76	1.38
เครื่องสกัดน้ำผึ้งสามารถหาซื้อได้ง่าย	1.96	0.82	2.00	0.77	2.04	0.86	0.08
การสนับสนุนสารเคมีและยาป้องกันกำจัดศัตรูผึ้งได้รับการสนับสนุนทันต่อเวลา	2.31	0.70	2.38	0.73	2.42	0.78	0.22
เอกสารให้คำแนะนำเกี่ยวกับการเลี้ยงผึ้งพันธุ์มีเพียงพอ	2.40	0.66	2.29	0.74	2.42	0.83	0.38
สภาพแวดล้อมความเหมาะสม							
มีพื้นที่ในการเลี้ยงเหมาะสม	2.63 ^a	0.53	2.55 ^{ab}	0.55	2.29 ^b	0.62	3.16 [*]
อาหารผึ้งตามธรรมชาติเพียงพอ	2.58 ^a	0.57	2.38 ^{ab}	0.66	2.17 ^b	0.76	3.46 [*]
มีภูมิอากาศเหมาะสม	2.63	0.56	2.55	0.55	2.46	0.66	0.80

ตารางที่ 4.18 เปรียบเทียบระดับแรงงูใจภายนอกของผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์ จำแนกตามระยะเวลาในการเลี้ยงผึ้ง (ต่อ)

แรงงูใจภายนอก	ระยะเวลาในการเลี้ยงผึ้ง						ค่า F
	น้อยกว่า 4 ปี		4 - 5 ปี		มากกว่า 5 ปี		
	(n = 52)		(n = 42)		(n = 24)		
	Mean	S.D.	Mean	S.D.	Mean	S.D.	
ความสะดวกในการจัดการเลี้ยงผึ้งพันธุ์							
ใช้แรงงานในการเลี้ยงน้อย	2.48	0.64	2.19	0.74	2.33	0.72	2.06
ใช้เวลาในการดูแลรักษาน้อย	2.54	0.61	2.19	0.83	2.50	0.51	3.31
ใช้พื้นที่ในการเลี้ยงน้อย	2.50	0.64	2.45	0.67	2.42	0.65	0.15
การจัดการในการเลี้ยงไม่ยุ่งยาก	2.21	0.80	2.07	0.84	2.46	2.59	1.89
การมีตลาดจำหน่ายผลผลิต							
ราคาน้ำผึ้งหรือผลตอบแทนในการเลี้ยงสูง	2.33	0.68	2.43	2.67	2.58	0.58	1.27
มีตลาดรองรับผลผลิต	2.17	0.71	2.24	0.73	2.33	0.70	0.42
ระยะทางจากฟาร์มถึงแหล่งขายเหมาะสม	2.17	0.68	2.24	2.69	2.33	0.70	0.45

ค่าเฉลี่ยที่ตามด้วยอักษรภาษาอังกฤษตัวเดียวกันซึ่งอยู่ในแนวนอนเดียวกันไม่มีความแตกต่างทางสถิติ

* แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4.4.6 การเปรียบเทียบระดับแรงงูใจ ในการเลี้ยงผึ้งของผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์ จำแนกตามจำนวนรังผึ้ง

การเปรียบเทียบระดับแรงงูใจของผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์ แบ่งเป็น 2 ด้าน ได้แก่ ระดับแรงงูใจภายใน และระดับแรงงูใจภายนอก ซึ่งแยกอธิบายได้ดังนี้

4.4.6.1 การเปรียบเทียบระดับแรงงูใจภายใน ในการเลี้ยงผึ้งของผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์ จำแนกตามจำนวนรังผึ้ง

ผลการศึกษาปรากฏตามตารางที่ 4.19 ซึ่งพบว่า ผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์ที่มีจำนวนผึ้งที่เลี้ยงแตกต่างกัน 3 กลุ่ม คือ น้อยกว่า 10 รัง 10 - 20 รัง และมากกว่า 20 รัง มีระดับแรงงูใจ

ภายในในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทั้ง 2 รายการ ดังนี้

1) **ความภูมิใจในความถำเรือในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์** พบว่า ผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์มีแรงงูใจภายในแตกต่างกันทั้งหมด 3 เรื่อง ดังนี้

(1) การได้รับคำชมจากเจ้าหน้าที่ หรือเพื่อนบ้านว่ามีความสามารถในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์ โดยผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์กลุ่มที่เลี้ยงผึ้งพันธุ์มากกว่า 20 รัง มีค่าเฉลี่ยของระดับแรงงูใจภายในมากกว่ากลุ่มอื่นๆ ผลการเปรียบเทียบพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อทดสอบความแตกต่างโดยวิธี Scheffé ที่ระดับ .05 พบว่ากลุ่มที่มีจำนวนผึ้งที่เลี้ยงผึ้งมากกว่า 20 รัง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญกับกลุ่มที่มีจำนวนผึ้งที่เลี้ยงผึ้งน้อยกว่า 10 รัง แต่จะไม่แตกต่างกับกลุ่มที่มีจำนวนผึ้งที่เลี้ยง 10 – 20 รัง โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับแรงงูใจอยู่ในระดับมาก จากผลการเปรียบเทียบสรุปได้ว่า การได้รับคำชมเชยจากเจ้าหน้าที่และเพื่อนบ้านว่ามีความสามารถในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์ เป็นแรงงูใจสำหรับกลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่เลี้ยงผึ้งมากกว่า 20 รัง มากกว่า กลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่เลี้ยงผึ้งน้อยกว่า 10 รัง อาจเนื่องจากว่ากลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่เลี้ยงผึ้งมากกว่า 20 รัง ได้ผลผลิตมาก ให้คำแนะนำในการเลี้ยงผึ้ง ให้ความช่วยเหลือเกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์ ผึ้งแม่ รัง และพันธุ์ผึ้ง แก่ผู้เลี้ยงผึ้งรายอื่น ทำให้ได้รับคำชมจากเจ้าหน้าที่และเพื่อนบ้านว่ามีความสามารถในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์ จึงเป็นแรงงูใจทำให้ผู้เลี้ยงผึ้งกลุ่มนี้เลี้ยงผึ้งพันธุ์

(2) การได้รับการยอมรับจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องว่า ประสบผลสำเร็จในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์ โดยผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์กลุ่มที่เลี้ยงผึ้งพันธุ์มากกว่า 20 รัง มีค่าเฉลี่ยของระดับแรงงูใจภายในมากกว่ากลุ่มอื่นๆ ผลการเปรียบเทียบพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 เมื่อทดสอบความแตกต่างโดยวิธี Scheffé ที่ระดับ .05 พบว่ากลุ่มที่มีจำนวนผึ้งที่เลี้ยงผึ้งมากกว่า 20 รัง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญกับกลุ่มที่มีจำนวนผึ้งที่เลี้ยงผึ้งน้อยกว่า 10 รัง แต่จะไม่แตกต่างกับกลุ่มที่มีจำนวนผึ้งที่เลี้ยง 10 – 20 รัง โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับแรงงูใจอยู่ในระดับมาก จากผลการเปรียบเทียบสรุปได้ว่า การได้รับการยอมรับจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องว่าประสบผลสำเร็จในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์ เป็นแรงงูใจสำหรับกลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่เลี้ยงผึ้งมากกว่า 20 รัง มากกว่า กลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่เลี้ยงผึ้งน้อยกว่า 10 รัง อาจเนื่องจากว่ากลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่เลี้ยงผึ้งมากกว่า 20 รัง ได้ผลผลิตมาก มีรายได้เสริมจากการเลี้ยงผึ้งมาก และให้ความช่วยเหลือแก่ผู้เลี้ยงผึ้งรายอื่นในด้านต่าง ๆ ทำให้ได้รับการยอมรับจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องว่าประสบความสำเร็จในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์ จึงเป็นแรงงูใจทำให้ผู้เลี้ยงผึ้งกลุ่มนี้เลี้ยงผึ้งพันธุ์

(3) การได้รับการยอมรับจากสังคม หรือชุมชนว่าประสบผลสำเร็จในชีวิต โดยผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์กลุ่มที่เลี้ยงผึ้งพันธุ์มากกว่า 20 รัง มีค่าเฉลี่ยของระดับแรงงูใจภายในมากกว่ากลุ่มอื่นๆ ผลการเปรียบเทียบพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

เมื่อทดสอบความแตกต่างโดยวิธี Scheffé ที่ระดับ .05 พบว่ากลุ่มที่มีจำนวนผึ้งที่เลี้ยงผึ้งน้อยกว่า 10 รัง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญกับกลุ่มที่มีจำนวนผึ้งที่เลี้ยง 10 - 20 รัง และกลุ่มที่มีจำนวนผึ้งที่เลี้ยงมากกว่า 20 รัง โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับแรงงูใจอยู่ในระดับมาก จากผลการเปรียบเทียบสรุปได้ว่า การได้รับการยอมรับจากสังคมหรือชุมชนว่าประสบผลสำเร็จในชีวิต เป็นแรงงูใจสำหรับกลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่เลี้ยงผึ้งระหว่าง 10 - 20 รัง และกลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งมากกว่า 20 รัง มากกว่า กลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่เลี้ยงผึ้งน้อยกว่า 10 รัง อาจเนื่องจากว่าได้ผลผลิตมาก มีรายได้เสริมจากการเลี้ยงผึ้งมาก และให้ความช่วยเหลือแก่ผู้เลี้ยงผึ้งรายอื่นในด้านต่าง ๆ ทำให้ได้รับการยอมรับจากสังคมหรือชุมชนว่าประสบผลสำเร็จในชีวิต จึงเป็นแรงงูใจทำให้ผู้เลี้ยงผึ้งกลุ่มนี้เลี้ยงผึ้งพันธุ์

2) การได้รับการยอมรับนับถือ ผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์มีแรงงูใจภายในในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์ แตกต่างกันทั้งหมด 5 เรื่อง ดังนี้

(1) การได้รับการไว้วางใจในการเป็นวิทยากรพิเศษของศูนย์อนุรักษ์และขยายพันธุ์ผึ้ง โดยผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์กลุ่มที่เลี้ยงผึ้งพันธุ์มากกว่า 20 รัง มีค่าเฉลี่ยของระดับแรงงูใจภายในมากกว่ากลุ่มอื่นๆ ผลการเปรียบเทียบพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 เมื่อทดสอบความแตกต่างโดยวิธี Scheffé ที่ระดับ .05 พบว่ากลุ่มที่มีจำนวนผึ้งที่เลี้ยงผึ้งมากกว่า 20 รัง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญกับกลุ่มที่มีจำนวนผึ้งที่เลี้ยงผึ้งน้อยกว่า 10 รัง และกลุ่มที่เลี้ยงผึ้ง 10 - 20 รัง โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับแรงงูใจอยู่ในระดับน้อย จากผลการเปรียบเทียบสรุปได้ว่า การได้รับการไว้วางใจในการเป็นวิทยากรพิเศษของศูนย์อนุรักษ์และขยายพันธุ์ผึ้ง เป็นแรงงูใจสำหรับกลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่เลี้ยงผึ้งมากกว่า 20 รัง มากกว่า กลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่เลี้ยงผึ้งน้อยกว่า 10 รัง และกลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่เลี้ยงผึ้งระหว่าง 10 - 20 รัง อาจเนื่องจากว่ากลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่เลี้ยงผึ้งมากกว่า 20 รัง ได้ผลผลิตมาก มีรายได้เสริมจากการเลี้ยงผึ้งมาก มีประสบการณ์ในการเลี้ยงผึ้งและสามารถถ่ายทอดความรู้ได้ดี ทำให้ได้รับการไว้วางใจในการเป็นวิทยากรพิเศษของศูนย์อนุรักษ์และขยายพันธุ์ผึ้ง จึงเป็นแรงงูใจทำให้ผู้เลี้ยงผึ้งกลุ่มนี้เลี้ยงผึ้งพันธุ์

(2) ฟาร์มเป็นสถานที่ดูงานของผู้เลี้ยงผึ้งรายอื่น โดยผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์กลุ่มที่เลี้ยงผึ้งพันธุ์มากกว่า 20 รัง มีค่าเฉลี่ยของระดับแรงงูใจภายในมากกว่ากลุ่มอื่นๆ ผลการเปรียบเทียบพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 เมื่อทดสอบความแตกต่างโดยวิธี Scheffé ที่ระดับ .05 พบว่ากลุ่มที่มีจำนวนผึ้งที่เลี้ยงผึ้งมากกว่า 20 รัง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญกับกลุ่มที่มีจำนวนผึ้งที่เลี้ยงผึ้งน้อยกว่า 10 รัง และกลุ่มที่เลี้ยงผึ้ง 10 - 20 รัง โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับแรงงูใจอยู่ในระดับน้อย จากผลการเปรียบเทียบสรุปได้ว่า ฟาร์มเป็นสถานที่ดูงานของกลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งรายอื่น เป็นแรงงูใจสำหรับกลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่เลี้ยงผึ้งมากกว่า 20 รัง มากกว่า กลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่เลี้ยงผึ้งน้อยกว่า 10 รัง และกลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่เลี้ยงผึ้งระหว่าง

10 – 20 รัง อาจเนื่องมาจากว่ากลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่เลี้ยงผึ้งมากกว่า 20 รัง ได้ผลผลิตมาก มีประสบการณ์ในการเลี้ยงผึ้ง และอยู่ใกล้ศูนย์อนุรักษ์และขยายพันธุ์ผึ้ง และเลี้ยงผึ้งได้ผลผลิตสูง ทำให้ฟาร์มที่เป็นสถานที่ดูงานของผู้เลี้ยงผึ้งรายอื่น จึงเป็นแรงจูงใจทำให้ผู้เลี้ยงผึ้งกลุ่มนี้เลี้ยงผึ้งพันธุ์

(3) การได้รับการยอมรับว่าผลผลิตมีมาตรฐาน โดยผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์กลุ่มที่เลี้ยงผึ้งพันธุ์มากกว่า 20 รัง มีค่าเฉลี่ยของระดับแรงงูใจภายในมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ ผลการเปรียบเทียบพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อทดสอบความแตกต่างโดยวิธี Scheffé ที่ระดับ .05 พบว่ากลุ่มที่มีจำนวนผึ้งที่เลี้ยงผึ้งมากกว่า 20 รัง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญกับกลุ่มที่มีจำนวนผึ้งที่เลี้ยงผึ้งน้อยกว่า 10 รัง แต่จะไม่แตกต่างกับกลุ่มที่มีจำนวนผึ้งที่เลี้ยง 10 – 20 รัง โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับแรงงูใจอยู่ในระดับมาก จากผลการเปรียบเทียบสรุปได้ว่า การได้รับการยอมรับว่าผลผลิตมีมาตรฐาน เป็นแรงจูงใจสำหรับกลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่เลี้ยงผึ้งมากกว่า 20 รัง มากกว่า กลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่เลี้ยงผึ้งน้อยกว่า 10 รัง อาจเนื่องมาจากว่ากลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่เลี้ยงผึ้งมากกว่า 20 รัง ได้ผลผลิตมาก ใช้เครื่องสแตนน้ำผึ้ง และเก็บน้ำผึ้งหลังจากผึ้งปิดหลอดรวงแล้ว ทำให้ได้รับการยอมรับว่าผลผลิตมีมาตรฐาน จึงเป็นแรงจูงใจทำให้ผู้เลี้ยงผึ้งกลุ่มนี้เลี้ยงผึ้งพันธุ์

(4) การได้รับการไว้วางใจจากแหล่งเงินทุน โดยผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์กลุ่มที่เลี้ยงผึ้งพันธุ์มากกว่า 20 รัง มีค่าเฉลี่ยของระดับแรงงูใจภายในมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ ผลการเปรียบเทียบพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อทดสอบความแตกต่างโดยวิธี Scheffé ที่ระดับ .05 พบว่ากลุ่มที่มีจำนวนผึ้งที่เลี้ยงผึ้งมากกว่า 20 รัง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญกับกลุ่มที่มีจำนวนผึ้งที่เลี้ยงผึ้งน้อยกว่า 10 รัง แต่จะไม่แตกต่างกับกลุ่มที่มีจำนวนผึ้งที่เลี้ยง 10 – 20 รัง โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับแรงงูใจอยู่ในระดับน้อย จากผลการเปรียบเทียบสรุปได้ว่า การได้รับการไว้วางใจจากแหล่งเงินทุน เป็นแรงจูงใจสำหรับกลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่เลี้ยงผึ้งมากกว่า 20 รัง มากกว่า กลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่เลี้ยงผึ้งน้อยกว่า 10 รัง อาจเนื่องมาจากว่ากลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่เลี้ยงผึ้งมากกว่า 20 รัง เลี้ยงผึ้งมานาน ได้ผลผลิตมาก และมีอาชีพหลักรับราชการ ทำให้ได้รับการไว้วางใจจากแหล่งเงินทุน จึงเป็นแรงจูงใจทำให้ผู้เลี้ยงผึ้งกลุ่มนี้เลี้ยงผึ้งพันธุ์

(5) การได้รับการยอมรับว่าเป็นผู้มีประสบการณ์ในการเลี้ยงผึ้ง โดยผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์กลุ่มที่เลี้ยงผึ้งพันธุ์มากกว่า 20 รัง มีค่าเฉลี่ยของระดับแรงงูใจภายในมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ ผลการเปรียบเทียบพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อทดสอบความแตกต่างโดยวิธี Scheffé ที่ระดับ .05 พบว่ากลุ่มที่มีจำนวนผึ้งที่เลี้ยงผึ้งน้อยกว่า 10 รัง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญกับกลุ่มที่มีจำนวนผึ้งที่เลี้ยง 10 - 20 รัง และกลุ่มที่มีจำนวนผึ้งที่เลี้ยงมากกว่า 20 รัง โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับแรงงูใจอยู่ในระดับมาก จากผลการเปรียบเทียบ

สรุปได้ว่า การได้รับการยอมรับว่ามีประสบการณ์ในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์ เป็นแรงจูงใจสำหรับกลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่เลี้ยงผึ้งมากกว่า 20 รัง มากกว่า กลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่เลี้ยงผึ้งน้อยกว่า 10 รัง และกลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่เลี้ยงผึ้งระหว่าง 10 – 20 รัง อาจเนื่องจากว่ากลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่เลี้ยงผึ้งมากกว่า 20 รัง ได้ผลิตผลมาก ให้คำแนะนำและสามารถช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ แก่ผู้เลี้ยงผึ้งรายอื่น ทำให้ได้รับการยอมรับว่ามีประสบการณ์ในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์ จึงเป็นแรงจูงใจทำให้ผู้เลี้ยงผึ้งกลุ่มนี้เลี้ยงผึ้งพันธุ์

ตารางที่ 4.19 เปรียบเทียบระดับแรงจูงใจภายในของผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์ จำแนกตามจำนวนรังผึ้ง

แรงจูงใจภายใน	จำนวนรังผึ้งที่เลี้ยง						ค่า F
	น้อยกว่า 10 รัง		10 - 20 รัง		มากกว่า 20 รัง		
	(n = 62)		(n = 21)		(n = 35)		
	Mean	S.D.	Mean	S.D.	Mean	S.D.	
ความภูมิใจในความสำเร็จในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์							
การได้รับคำชมจาก เจ้าหน้าที่และเพื่อนบ้านว่ามีความสามารถในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์	2.00 ^b	0.83	2.48 ^{ab}	0.75	2.49 ^a	0.66	0.79 ^{**}
การได้รับการยอมรับจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องว่าประสบความสำเร็จในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์	1.81 ^b	0.69	2.10 ^{ab}	0.77	2.40 ^a	0.65	8.21 ^{***}
การได้รับการยอมรับจากสังคมหรือชุมชนว่าประสบความสำเร็จในชีวิต	1.79 ^b	0.79	2.29 ^a	0.78	2.34 ^a	0.73	7.01 ^{***}
ได้รับการยอมรับนับถือ							
การได้รับการไว้วางใจในการเป็นวิทยากรพิเศษของศูนย์ฯ	1.26 ^b	0.54	1.43 ^b	0.60	1.94 ^a	0.87	11.97 ^{***}

ตารางที่ 4.19 เปรียบเทียบระดับแรงงูใจภายในของผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์ จำแนกตามจำนวนรังผึ้ง (ต่อ)

แรงงูใจภายใน	จำนวนรังผึ้งที่เลี้ยง						ค่า F
	น้อยกว่า 10 รัง		10 - 20 รัง		มากกว่า 20 รัง		
	(n = 62)		(n = 21)		(n = 35)		
	Mean	S.D.	Mean	S.D.	Mean	S.D.	
ฟาร์มเป็นสถานที่ดูงานของ ผู้เลี้ยงรายอื่น	1.27 ^b	0.58	1.43 ^b	0.68	2.26 ^a	0.78	25.57 ^{***}
การได้รับการยอมรับว่า ผลผลิตมีมาตรฐาน	1.89 ^b	0.94	1.24 ^{ab}	0.83	2.51 ^a	0.66	6.30 ^{**}
การได้รับการไว้วางใจ จากแหล่งเงินทุน	1.35 ^b	0.58	1.67 ^{ab}	0.79	1.89 ^a	0.90	6.24 ^{**}
การได้รับการยอมรับว่าเป็น ผู้มีประสบการณ์ในการ เลี้ยงผึ้ง	1.87 ^b	0.79	2.38 ^{ab}	0.59	2.54 ^a	0.61	11.12 ^{**}

ค่าเฉลี่ยที่ตามด้วยอักษรภาษาอังกฤษตัวเดียวกันซึ่งอยู่ในแนวนอนเดียวกัน ไม่มีความแตกต่างทางสถิติ

** แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

*** แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

4.4.6.2 การเปรียบเทียบระดับแรงงูใจภายนอก ในการเลี้ยงผึ้งของผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์จำแนกตามจำนวนรังผึ้ง

ผลการศึกษาปรากฏตามตารางที่ 4.20 ซึ่งพบว่า ผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์ที่มีจำนวนผึ้งที่เลี้ยงแตกต่างกัน 3 กลุ่ม คือ น้อยกว่า 10 รัง 10 – 20 รัง และมากกว่า 20 รัง มีระดับแรงงูใจภายนอกในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 4 รายการ ดังนี้

1) **รายได้จากการจำหน่ายผลผลิต** พบว่า ผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์มีระดับแรงงูใจภายนอกแตกต่างกัน 2 เรื่อง ดังนี้

(1) รายได้คุ้มค่าต่อการลงทุน โดยผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์กลุ่มที่มีจำนวนผึ้งที่เลี้ยง 10 – 20 รัง มีค่าเฉลี่ยของระดับแรงงูใจภายนอกมากกว่ากลุ่มอื่นๆ ผลการเปรียบเทียบพบว่า มี

ความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 เมื่อทดสอบความแตกต่างโดยวิธี Scheffé ที่ระดับ .05 พบว่ากลุ่มที่มีจำนวนผึ้งที่เลี้ยงผึ้งน้อยกว่า 10 รัง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญกับกลุ่มที่มีจำนวนผึ้งที่เลี้ยง 10 - 20 รัง และกลุ่มที่มีจำนวนผึ้งที่เลี้ยงมากกว่า 20 รัง โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับแรงงูใจอยู่ในระดับมาก จากผลการเปรียบเทียบสรุปได้ว่า รายได้ค้ำค่าต่อการลงทุน เป็นแรงงูใจสำหรับกลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่เลี้ยงผึ้ง 10 - 20 รัง และมากกว่า 20 รัง มากกว่า กลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่เลี้ยงผึ้งน้อยกว่า 10 รัง อาจเนื่องจากว่ากลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่เลี้ยงผึ้ง 10 - 20 รัง และมากกว่า 20 รัง เลี้ยงผึ้งมานาน ได้ผลผลิตมาก และได้ผลตอบแทนจากการเลี้ยงผึ้งสูง ทำให้รายได้ค้ำค่าต่อการลงทุน จึงเป็นแรงงูใจทำให้ผู้เลี้ยงผึ้งกลุ่มนี้เลี้ยงผึ้งพันธุ์

(2) หลังจากเลี้ยงผึ้งแล้วมีรายได้สม่ำเสมอ โดยผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์กลุ่มที่เลี้ยงผึ้งพันธุ์มากกว่า 20 รัง มีค่าเฉลี่ยของระดับแรงงูใจภายนอกมากกว่ากลุ่มอื่นๆ ผลการเปรียบเทียบพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อทดสอบความแตกต่างโดยวิธี Scheffé ที่ระดับ .05 พบว่ากลุ่มที่มีจำนวนผึ้งที่เลี้ยงผึ้งมากกว่า 20 รัง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญกับกลุ่มที่มีจำนวนผึ้งที่เลี้ยงผึ้งน้อยกว่า 10 รัง แต่จะไม่แตกต่างกับกลุ่มที่มีจำนวนผึ้งที่เลี้ยง 10 - 20 รัง โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับแรงงูใจอยู่ในระดับน้อย จากผลการเปรียบเทียบสรุปได้ว่า หลังจากเลี้ยงผึ้งแล้วมีรายได้สม่ำเสมอ เป็นแรงงูใจสำหรับกลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่เลี้ยงผึ้งมากกว่า 20 รัง มากกว่า กลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่เลี้ยงผึ้งน้อยกว่า 10 รัง อาจเนื่องจากว่ากลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่เลี้ยงผึ้งมากกว่า 20 รัง เลี้ยงผึ้งมานาน และได้ผลผลิตมาก หลังจากการเลี้ยงผึ้งแล้วมีรายได้สม่ำเสมอ จึงเป็นแรงงูใจทำให้ผู้เลี้ยงผึ้งกลุ่มนี้เลี้ยงผึ้งพันธุ์

2) การติดตามของเจ้าหน้าที่ พบว่า ผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์มีแรงงูใจภายนอกแตกต่างกันเพียงเรื่องเดียว คือ เจ้าหน้าที่ออกตรวจเยี่ยมสม่ำเสมอ โดยผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์กลุ่มที่เลี้ยงผึ้งพันธุ์มากกว่า 20 รัง มีค่าเฉลี่ยของระดับแรงงูใจภายนอกมากกว่ากลุ่มอื่นๆ ผลการเปรียบเทียบพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อทดสอบความแตกต่างโดยวิธี Scheffé ที่ระดับ .05 พบว่ากลุ่มที่มีจำนวนผึ้งที่เลี้ยงผึ้งมากกว่า 20 รัง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญกับกลุ่มที่มีจำนวนผึ้งที่เลี้ยงผึ้งน้อยกว่า 10 รัง แต่จะไม่แตกต่างกับกลุ่มที่มีจำนวนผึ้งที่เลี้ยง 10 - 20 รัง โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับแรงงูใจอยู่ในระดับน้อย จากผลการเปรียบเทียบสรุปได้ว่า การมีเจ้าหน้าที่ออกตรวจเยี่ยมสม่ำเสมอ เป็นแรงงูใจสำหรับกลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่เลี้ยงผึ้งมากกว่า 20 รัง มากกว่า กลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่เลี้ยงผึ้งน้อยกว่า 10 รัง อาจเนื่องจากว่ากลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่เลี้ยงผึ้งมากกว่า 20 รัง เลี้ยงผึ้งมานาน ได้ผลผลิตมาก และมีการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ การที่เจ้าหน้าที่ออกตรวจเยี่ยมสม่ำเสมอ จึงเป็นแรงงูใจทำให้ผู้เลี้ยงผึ้งกลุ่มนี้เลี้ยงผึ้งพันธุ์

3) การบริการในการจัดหาปัจจัยการผลิตของศูนย์อนุรักษ์และขยายพันธุ์ผึ้ง

พบว่าผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์ มีแรงงูใจภายนอกแตกต่างกัน 3 เรื่อง ดังนี้

(1) เครื่องสแตนน้ำผึ้งสามารถหาซื้อได้ง่าย โดยผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์กลุ่มที่เลี้ยงผึ้งพันธุ์มากกว่า 20 รัง มีค่าเฉลี่ยของระดับแรงงูใจภายนอกมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ ผลการเปรียบเทียบพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 เมื่อทดสอบความแตกต่างโดยวิธี Scheffé ที่ระดับ .05 พบว่ากลุ่มที่มีจำนวนผึ้งที่เลี้ยงผึ้งมากกว่า 20 รัง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญกับกลุ่มที่มีจำนวนผึ้งที่เลี้ยงผึ้งน้อยกว่า 10 รัง และกลุ่มที่มีจำนวนผึ้งที่เลี้ยง 10 – 20 รัง โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับแรงงูใจอยู่ในระดับมาก จากผลการเปรียบเทียบสรุปได้ว่า การที่เครื่องสแตนน้ำผึ้งสามารถหาซื้อได้ง่าย เป็นแรงงูใจสำหรับกลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่เลี้ยงผึ้งมากกว่า 20 รัง มากกว่า กลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่เลี้ยงผึ้งน้อยกว่า 10 รัง และกลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่เลี้ยงผึ้งระหว่าง 10 – 20 รัง อาจเนื่องจากว่ากลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่เลี้ยงผึ้งมากกว่า 20 รัง เลี้ยงผึ้งจำนวนมาก ได้ผลผลิตมาก มีความจำเป็นต้องใช้เครื่องสแตนน้ำผึ้ง การที่เครื่องสแตนน้ำผึ้งสามารถหาซื้อได้ง่าย จึงเป็นแรงงูใจทำให้ผู้เลี้ยงผึ้งกลุ่มนี้เลี้ยงผึ้งพันธุ์

(2) การสนับสนุนสารเคมีและยาป้องกันกำจัดศัตรูผึ้งได้รับการสนับสนุนทันต่อเวลา โดยผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์กลุ่มที่เลี้ยงผึ้งพันธุ์มากกว่า 20 รัง มีค่าเฉลี่ยของระดับแรงงูใจภายนอกมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ ผลการเปรียบเทียบพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อทดสอบความแตกต่างโดยวิธี Scheffé ที่ระดับ .05 พบว่ากลุ่มที่มีจำนวนผึ้งที่เลี้ยงผึ้งมากกว่า 20 รัง จะมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญกับกลุ่มที่มีจำนวนผึ้งที่เลี้ยงผึ้งน้อยกว่า 10 รัง แต่จะไม่แตกต่างกับกลุ่มที่มีจำนวนผึ้งที่เลี้ยง 10 – 20 รัง โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับแรงงูใจอยู่ในระดับมาก จากผลการเปรียบเทียบสรุปได้ว่า การได้รับการสนับสนุนสารเคมีและยาป้องกันกำจัดศัตรูผึ้ง เป็นแรงงูใจสำหรับกลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่เลี้ยงผึ้งมากกว่า 20 รัง มากกว่า กลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่เลี้ยงผึ้งน้อยกว่า 10 รัง อาจเนื่องจากว่ากลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่เลี้ยงผึ้งมากกว่า 20 รัง เลี้ยงผึ้งมานาน และติดต่อกับเจ้าหน้าที่เสมอ ทำให้ได้รับการสนับสนุนสารเคมีและยาป้องกันกำจัดศัตรูผึ้ง จึงเป็นแรงงูใจทำให้ผู้เลี้ยงผึ้งกลุ่มนี้เลี้ยงผึ้งพันธุ์

(3) เอกสารให้คำแนะนำเกี่ยวกับการเลี้ยงผึ้งพันธุ์มีเพียงพอ โดยผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์กลุ่มที่เลี้ยงผึ้งพันธุ์มากกว่า 20 รัง มีค่าเฉลี่ยของระดับแรงงูใจภายนอกมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ ผลการเปรียบเทียบพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อทดสอบความแตกต่างโดยวิธี Scheffé ที่ระดับ .05 พบว่ากลุ่มที่มีจำนวนผึ้งที่เลี้ยงผึ้งมากกว่า 20 รัง จะมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญกับกลุ่มที่มีจำนวนผึ้งที่เลี้ยงผึ้งน้อยกว่า 10 รัง แต่จะไม่แตกต่างกับกลุ่มที่มีจำนวนผึ้งที่เลี้ยง 10 – 20 รัง โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับแรงงูใจอยู่ในระดับมาก จากผล

การเปรียบเทียบสรุปได้ว่า เอกสารให้คำแนะนำในการเลี้ยงผึ้งมีเพียงพอ เป็นแรงจูงใจสำหรับกลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่เลี้ยงผึ้งมากกว่า 20 รัง มากกว่า กลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่เลี้ยงผึ้งน้อยกว่า 10 รัง อาจเนื่องจากว่ากลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่เลี้ยงผึ้งมากกว่า 20 รัง ผ่านการฝึกอบรมมาก และได้รับเอกสารให้คำแนะนำในการเลี้ยงผึ้งมีเพียงพอ จึงเป็นแรงจูงใจทำให้ผู้เลี้ยงผึ้งกลุ่มนี้เลี้ยงผึ้งพันธุ์

4) ความสะดวกในการจัดการเลี้ยงผึ้งพันธุ์ พบว่า ผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์มีระดับแรงจูงใจภายนอกแตกต่างกันเพียงเรื่องเดียว คือ ใช้แรงงานในการเลี้ยงผึ้งน้อย โดยผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์กลุ่มที่เลี้ยงผึ้งพันธุ์มากกว่า 20 รัง มีค่าเฉลี่ยของระดับแรงจูงใจภายนอกมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ ผลการเปรียบเทียบพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อทดสอบความแตกต่างโดยวิธี Scheffé ที่ระดับ .05 พบว่ากลุ่มที่มีจำนวนผึ้งที่เลี้ยง 10 - 20 รัง จะมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญกับกลุ่มที่มีจำนวนผึ้งที่เลี้ยงผึ้งน้อยกว่า 10 รัง และกลุ่มที่มีจำนวนผึ้งที่เลี้ยงมากกว่า 20 รัง โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับแรงจูงใจอยู่ในระดับมาก จากผลการเปรียบเทียบสรุปได้ว่าการใช้แรงงานในการเลี้ยงผึ้งน้อย เป็นแรงจูงใจสำหรับกลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่เลี้ยงผึ้งมากกว่า 20 รัง และน้อยกว่า 10 รัง มากกว่า กลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่เลี้ยงผึ้ง 10 - 20 รัง อาจเนื่องจากว่ากลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่เลี้ยงผึ้งมากกว่า 20 รัง และน้อยกว่า 10 รัง เห็นว่าการเลี้ยงผึ้งพันธุ์ใช้แรงงานในการดูแลรักษา น้อยกว่าอาชีพอื่น ทำให้ใช้แรงงานในการเลี้ยงผึ้งน้อย จึงเป็นแรงจูงใจทำให้ผู้เลี้ยงผึ้งกลุ่มนี้เลี้ยงผึ้งพันธุ์

นอกจากนี้พบว่า ผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์มีระดับแรงจูงใจภายนอกในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ สภาพแวดล้อมเหมาะสม และมีตลาดจำหน่ายผลผลิต

ตารางที่ 4.20 เปรียบเทียบระดับแรงจูงใจภายนอกของผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์ จำแนกตามจำนวนรังผึ้ง

แรงจูงใจภายนอก	จำนวนรังผึ้งที่เลี้ยง						ค่า F
	น้อยกว่า 10 รัง		10 - 20 รัง		มากกว่า 20 รัง		
	(n = 62)		(n = 21)		(n = 35)		
	Mean	S.D.	Mean	S.D.	Mean	S.D.	
รายได้จากการจำหน่ายผลผลิต							
ความพอใจในรายได้จากการเลี้ยงผึ้ง	2.19	0.72	2.24	0.83	2.54	0.56	2.91
รายได้คุ้มค่าต่อการลงทุน	2.06 ^b	0.74	2.52 ^a	0.60	2.51 ^a	0.56	7.61 ^{***}
หลังจากเลี้ยงผึ้งแล้วมีรายได้สมน้ำเสมอ	1.76 ^b	0.64	2.14 ^{ab}	0.73	2.20 ^a	0.72	5.63 ^{**}

ตารางที่ 4.20 เปรียบเทียบระดับแรงงูใจภายนอกของผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์ จำแนกตามจำนวนรังผึ้ง (ต่อ)

แรงจูงใจภายนอก	จำนวนรังผึ้งที่เลี้ยง						ค่า F
	น้อยกว่า 10 รัง		10 - 20 รัง		มากกว่า 20 รัง		
	(n = 62)		(n = 21)		(n = 35)		
	Mean	S.D.	Mean	S.D.	Mean	S.D.	
การติดตามของเจ้าหน้าที่ส่งเสริม							
เจ้าหน้าที่ออกตรวจเยี่ยม สม่ำเสมอ	1.52 ^b	0.62	1.62 ^{ab}	0.74	1.94 ^a	0.73	4.53 ^{**}
การถ่ายทอดความรู้ คำแนะ นำของเจ้าหน้าที่ตรงกับ ความต้องการของผู้เลี้ยง	2.05	0.73	2.24	0.89	2.43	0.65	2.98
การถ่ายทอดความรู้คำ แนะนำของเจ้าหน้าที่ เหมาะสมกับช่วงเวลา	2.16	0.77	2.24	0.89	2.49	0.61	2.11
ความเป็นกันเองของ เจ้าหน้าที่ส่งเสริม	2.50	0.69	2.52	0.75	2.63	0.55	0.43
การบริการในการจัดหาปัจจัย							
การผลิตของศูนย์อนุรักษ์ และขยายพันธุ์ผึ้ง							
การจัดหาพันธุ์และผึ้งแม่รัง ที่มีคุณภาพ	2.11	0.70	2.00	0.77	2.43	0.65	3.16
วัสดุอุปกรณ์หาง่าย และ มีคุณภาพ	2.16	0.66	2.00	0.71	2.37	0.73	2.06
เครื่องสลัดน้ำผึ้งขี้นง่าย	1.82 ^b	0.69	1.76 ^b	0.83	2.43 ^a	0.81	8.40 ^{**}
การสนับสนุนสารเคมีและ ยาป้องกันกำจัดศัตรู ผึ้งได้รับการสนับสนุน ทันต่อเวลา	2.21 ^b	0.71	2.24 ^{ab}	0.77	2.69 ^a	0.63	5.61 ^{**}

ตารางที่ 4.20 เปรียบเทียบระดับแรงงูใจภายนอกของผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์ จำแนกตามจำนวนรังผึ้ง (ต่อ)

แรงจูงใจภายนอก	จำนวนรังผึ้งที่เลี้ยง						ค่า F
	น้อยกว่า 10 รัง		10 - 20 รัง		มากกว่า 20 รัง		
	(n = 62)		(n = 21)		(n = 35)		
	Mean	S.D.	Mean	S.D.	Mean	S.D.	
เอกสารให้คำแนะนำเกี่ยวกับ การเลี้ยงผึ้งพันธุ์มี เพียงพอ	2.21 ^b	0.70	2.33 ^{ab}	0.79	2.66 ^a	0.64	4.56 ^{**}
สภาพแวดล้อมความเหมาะสม							
มีพื้นที่ในการเลี้ยงเหมาะสม	2.58	0.56	2.48	0.51	2.49	0.61	0.44
อาหารผึ้งตามธรรมชาติ เพียงพอ	2.53	0.60	2.48	0.60	2.20	0.76	3.03
มีภูมิอากาศเหมาะสม	2.60	0.53	2.67	0.66	2.46	0.61	1.03
ความสะดวกในการจัดการ เลี้ยงผึ้งพันธุ์							
ใช้แรงงานในการเลี้ยงน้อย	2.42 ^a	0.67	1.95 ^b	0.80	2.46 ^a	0.61	4.38 ^{**}
ใช้เวลาในการดูแลรักษาน้อย	2.40	0.73	2.24	0.77	2.51	0.56	1.04
ใช้พื้นที่ในการเลี้ยงน้อย	2.50	0.62	2.48	0.75	2.40	0.65	0.26
การจัดการในการเลี้ยงไม่ ยุ่งยาก	2.15	0.79	2.24	0.89	2.31	0.78	0.53
การมีตลาดจำหน่ายผลผลิต							
ราคาน้ำผึ้งหรือผลตอบแทนในการเลี้ยงสูง	2.39	0.69	2.48	0.75	2.43	0.56	0.15
มีตลาดรองรับผลผลิต	2.21	0.77	2.29	0.78	2.23	0.55	0.09
ระยะทางจากฟาร์มถึง แหล่งขายเหมาะสม	2.16	0.71	0.48	0.68	2.20	0.63	1.73

ค่าเฉลี่ยที่ตามด้วยอักษรภาษาอังกฤษตัวเดียวกันซึ่งอยู่ในแนวนอนเดียวกัน ไม่มีความแตกต่างทางสถิติ

** แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

*** แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

4.4.7 การเปรียบเทียบระดับแรงงูใจ ในการเลี้ยงผึ้งของผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์ จำแนกตามระยะทางจากฟาร์มถึงสถานที่เก็บน้ำหวานในฤดูดอกไม้บาน

การเปรียบเทียบระดับแรงงูใจของผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์ แบ่งเป็น 2 ด้าน ได้แก่ ระดับแรงงูใจภายใน และระดับแรงงูใจภายนอก ซึ่งแยกอธิบายได้ดังนี้

4.4.7.1 การเปรียบเทียบระดับแรงงูใจภายในในการเลี้ยงผึ้งของผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์ จำแนกตามระยะทางจากฟาร์มถึงสถานที่เก็บน้ำหวาน ในฤดูดอกไม้บาน

ผลการศึกษาปรากฏตามตารางที่ 4.21 พบว่าผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์ที่มีระยะทางจากฟาร์มถึงสถานที่เก็บน้ำหวานในฤดูดอกไม้บานแตกต่างกัน 3 กลุ่ม คือ น้อยกว่า 25 กิโลเมตร 25 – 100 กิโลเมตร และมากกว่า 100 กิโลเมตร มีระดับแรงงูใจภายในในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเพียงรายการเดียว ดังนี้

1) การได้รับการยอมรับนับถือ พบว่าผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์มีแรงงูใจภายในแตกต่างกัน 3 เรื่อง ดังนี้

(1) การได้รับการไว้วางใจในการเป็นวิทยากรพิเศษของศูนย์อนุรักษ์และขยายพันธุ์ผึ้ง โดยผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์กลุ่มที่มีระยะทางจากฟาร์มถึงสถานที่เก็บน้ำหวาน มากกว่า 100 กิโลเมตร มีค่าเฉลี่ยของระดับแรงงูใจภายในมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ ผลการเปรียบเทียบพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 เมื่อทดสอบความแตกต่างโดยวิธี Scheffé ที่ระดับ .05 พบว่ากลุ่มที่มีระยะทางจากฟาร์มถึงสถานที่เก็บน้ำหวานมากกว่า 100 กิโลเมตร มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญกับกลุ่มที่มีระยะทางจากฟาร์มถึงสถานที่เก็บน้ำหวานน้อยกว่า 25 กิโลเมตร และกลุ่มที่มีระยะทางจากฟาร์มถึงสถานที่เก็บน้ำหวาน 25 – 100 กิโลเมตร โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับแรงงูใจอยู่ในระดับน้อย จากผลการเปรียบเทียบสรุปได้ว่า การได้รับการไว้วางใจในการเป็นวิทยากรพิเศษของศูนย์อนุรักษ์และขยายพันธุ์ผึ้ง เป็นแรงงูใจสำหรับกลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่มีระยะทางจากฟาร์มถึงสถานที่เก็บน้ำหวานมากกว่า 100 กิโลเมตร มากกว่า กลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่มีระยะทางจากฟาร์มถึงสถานที่เก็บน้ำหวานน้อยกว่า 25 กิโลเมตร และกลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่มีระยะทางจากฟาร์มถึงสถานที่เก็บน้ำหวาน 25 – 100 กิโลเมตร อาจเนื่องจากว่ากลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่มีระยะทางจากฟาร์มถึงสถานที่เก็บน้ำหวานมากกว่า 100 กิโลเมตร เป็นผู้เลี้ยงผึ้งรายใหญ่ เลี้ยงผึ้งจำนวนมาก มีผลผลิตมาก มีประสบการณ์ในการเลี้ยงผึ้ง และสามารถที่จะถ่ายทอดความรู้ได้ดี ทำให้ได้รับการไว้วางใจในการเป็นวิทยากรพิเศษของศูนย์อนุรักษ์และขยายพันธุ์ผึ้ง จึงเป็นแรงงูใจทำให้ผู้เลี้ยงผึ้งกลุ่มนี้เลี้ยงผึ้งพันธุ์

(2) ฟาร์มเป็นสถานที่ทำงานของผู้เลี้ยงผึ้งรายอื่น โดยผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์กลุ่มที่มีระยะทางจากฟาร์มถึงสถานที่เก็บน้ำหวาน มากกว่า 100 กิโลเมตร มีค่าเฉลี่ยของระดับแรงงูใจ

ภายในมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ ผลการเปรียบเทียบพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 เมื่อทดสอบความแตกต่างโดยวิธี Scheffé ที่ระดับ .05 พบว่ากลุ่มที่มีระยะทางจากฟาร์มถึงสถานที่เก็บน้ำหวานมากกว่า 100 กิโลเมตร มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญกับกลุ่มที่มีระยะทางจากฟาร์มถึงสถานที่เก็บน้ำหวานน้อยกว่า 25 กิโลเมตร และกลุ่มที่มีระยะทางจากฟาร์มถึงสถานที่เก็บน้ำหวาน 25 – 100 กิโลเมตร โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับแรงงูใจอยู่ในระดับน้อย จากผลการเปรียบเทียบสรุปได้ว่า ฟาร์มเป็นสถานที่ดูงานของผู้เลี้ยงผึ้งรายอื่น เป็นแรงงูใจสำหรับกลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่มีระยะทางจากฟาร์มถึงสถานที่เก็บน้ำหวานมากกว่า 100 กิโลเมตร มากกว่า กลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่มีระยะทางจากฟาร์มถึงสถานที่เก็บน้ำหวานน้อยกว่า 25 กิโลเมตร และกลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่มีระยะทางจากฟาร์มถึงสถานที่เก็บน้ำหวาน 25 – 100 กิโลเมตร อาจเนื่องจากว่ากลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่มีระยะทางจากฟาร์มถึงสถานที่เก็บน้ำหวานมากกว่า 100 กิโลเมตร เป็นผู้เลี้ยงผึ้งรายใหญ่ เลี้ยงผึ้งจำนวนมาก ได้ผลผลิตมาก และอยู่ใกล้ศูนย์อนุรักษ์และขยายพันธุ์ผึ้ง ฟาร์มเป็นสถานที่ดูงานของผู้เลี้ยงผึ้งรายอื่น จึงเป็นแรงงูใจทำให้ผู้เลี้ยงผึ้งกลุ่มนี้เลี้ยงผึ้งพันธุ์

(3) การได้รับการยอมรับว่าเป็นผู้มีประสบการณ์ในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์ โดยผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์กลุ่มที่มีระยะทางจากฟาร์มถึงสถานที่เก็บน้ำหวาน มากกว่า 100 กิโลเมตร มีค่าเฉลี่ยของระดับแรงงูใจภายในมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ ผลการเปรียบเทียบพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อทดสอบความแตกต่างโดยวิธี Scheffé ที่ระดับ .05 พบว่ากลุ่มที่มีระยะทางจากฟาร์มถึงสถานที่เก็บน้ำหวานมากกว่า 100 กิโลเมตร มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญกับกลุ่มที่มีระยะทางจากฟาร์มถึงสถานที่เก็บน้ำหวานน้อยกว่า 25 กิโลเมตร แต่จะไม่แตกต่างกับกลุ่มที่มีระยะทางจากฟาร์มถึงสถานที่เก็บน้ำหวาน 25 – 100 กิโลเมตร โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับแรงงูใจอยู่ในระดับมาก จากผลการเปรียบเทียบสรุปได้ว่า การได้รับการยอมรับว่าเป็นผู้มีประสบการณ์ในการเลี้ยงผึ้ง เป็นแรงงูใจสำหรับกลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่มีระยะทางจากฟาร์มถึงสถานที่เก็บน้ำหวานมากกว่า 100 กิโลเมตร มากกว่า กลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่มีระยะทางจากฟาร์มถึงสถานที่เก็บน้ำหวานน้อยกว่า 25 กิโลเมตร อาจเนื่องจากว่ากลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่มีระยะทางจากฟาร์มถึงสถานที่เก็บน้ำหวานมากกว่า 100 กิโลเมตร เป็นผู้เลี้ยงผึ้งรายใหญ่ เลี้ยงผึ้งจำนวนมาก ได้ผลผลิตมาก ให้คำแนะนำในการเลี้ยงผึ้ง และให้ความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ แก่ผู้เลี้ยงผึ้งรายอื่น ทำให้ได้รับการยอมรับว่าเป็นผู้มีประสบการณ์ในการเลี้ยงผึ้ง จึงเป็นแรงงูใจทำให้ผู้เลี้ยงผึ้งกลุ่มนี้เลี้ยงผึ้งพันธุ์

นอกนั้นพบว่า ผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์มีระดับแรงงูใจภายใน ในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ ความภูมิใจในความสำเร็จในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์

ตารางที่ 4.21 เปรียบเทียบระดับแรงงใจภายในของผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์ จำแนกตามระยะทางจาก
ฟาร์มถึงสถานที่เก็บน้ำหวานในฤดูดอกไม้บาน

แรงจูงใจภายใน	ระยะทางจากฟาร์มถึงสถานที่เก็บน้ำหวาน						ค่า F
	น้อยกว่า 25 กม.		25 - 100 กม.		มากกว่า 100 กม.		
	(n = 49)		(n = 40)		(n = 29)		
	Mean	S.D.	Mean	S.D.	Mean	S.D.	
ความภูมิใจในความสำเร็จ							
ในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์							
การได้รับคำชมจาก เจ้าหน้าที่และเพื่อน บ้านว่ามีความ สามารถในการ เลี้ยงผึ้งพันธุ์	2.22	0.82	2.23	0.86	2.24	0.69	0.01
การได้รับการยอมรับจาก หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ว่าประสบความสำเร็จ ในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์	1.98	0.78	2.05	0.78	2.10	0.62	0.77
การได้รับการยอมรับ จากสังคมหรือชุมชน ว่าประสบความสำเร็จ ในชีวิต	2.06	0.83	1.95	0.88	2.14	0.69	0.47
ได้รับการยอมรับนับถือ							
การได้รับการไว้วางใจ ในการเป็นวิทยากร พิเศษของศูนย์ฯ	1.39 ^b	0.67	1.30 ^b	0.56	1.93 ^a	0.84	8.11 ^{**}
ฟาร์มเป็นสถานที่ดูงาน ของผู้เลี้ยงรายอื่น	1.45 ^b	0.74	1.45 ^b	0.75	2.03 ^a	0.78	6.62 ^{**}
การได้รับการยอมรับ รับว่าผลผลิตมี มาตรฐาน	1.98	0.95	2.20	0.88	2.31	0.76	1.44

ตารางที่ 4.21 เปรียบเทียบระดับแรงงูใจภายในของผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์ จำแนกตามระยะทางจากฟาร์มถึงสถานที่เก็บน้ำหวานในฤดู ดอกไม้บาน (ต่อ)

แรงจูงใจภายใน	ระยะทางจากฟาร์มถึงสถานที่เก็บน้ำหวาน						ค่า F
	น้อยกว่า 25 กม.		25 - 100 กม.		มากกว่า 100 กม.		
	(n = 49)		(n = 40)		(n = 29)		
	Mean	S.D.	Mean	S.D.	Mean	S.D.	
การได้รับการไว้วางใจ	1.57	0.76	1.40	0.67	1.79	0.82	2.32
จากแหล่งเงินทุน							
การได้รับการยอมรับ	1.94 ^b	0.85	2.25 ^{ab}	0.74	2.41 ^a	0.57	4.04 [*]
ว่าเป็นผู้มีประสบ							
การณ์ในการเลี้ยงผึ้ง							

ค่าเฉลี่ยที่ตามด้วยอักษรภาษาอังกฤษตัวเดียวกันซึ่งอยู่ในแนวนอนเดียวกัน ไม่มีความแตกต่างทางสถิติ

* แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

*** แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

4.4.7.2 การเปรียบเทียบระดับแรงงูใจภายนอกในการเลี้ยงผึ้งของผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์

จำแนกตามระยะทางจากฟาร์มถึงสถานที่เก็บน้ำหวานในฤดูดอกไม้งาม

ผลการศึกษาปรากฏตามตารางที่ 4.22 ซึ่งพบว่า ผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์ที่มีระยะทางจากฟาร์มถึงสถานที่เก็บน้ำหวานในฤดูดอกไม้งามแตกต่างกัน 3 กลุ่ม คือ น้อยกว่า 25 กิโลเมตร, 25 - 100 กิโลเมตร และมากกว่า 100 กิโลเมตร มีระดับแรงงูใจภายนอกในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 4 รายการ ดังนี้

1) รายได้จากการจำหน่ายผลผลิต พบว่าผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์มีแรงงูใจภายนอกแตกต่างกัน 2 เรื่อง ดังนี้

(1) ความพอใจในรายได้จากการเลี้ยงผึ้ง โดยผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์กลุ่มที่มีระยะทางจากฟาร์มถึงสถานที่เก็บน้ำหวาน 25 - 100 กิโลเมตร มีค่าเฉลี่ยของระดับแรงงูใจภายในมากกว่ากลุ่มอื่นๆ ผลการเปรียบเทียบพบว่า มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อทดสอบความแตกต่างโดยวิธี Scheffé ที่ระดับ .05 พบว่ากลุ่มที่มีระยะทางจากฟาร์มถึงสถานที่เก็บน้ำหวาน 25 - 100 กิโลเมตร มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญกับกลุ่มที่มีระยะทางจาก

ฟาร์มถึงสถานที่เก็บน้ำหวานน้อยกว่า 25 กิโลเมตร แต่จะไม่แตกต่างกันกับกลุ่มที่มีระยะทางจากฟาร์มถึงสถานที่เก็บน้ำหวานมากกว่า 100 กิโลเมตร โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับแรงงูใจอยู่ในระดับมาก จากผลการเปรียบเทียบสรุปได้ว่า ความพอใจในรายได้จากการเลี้ยงผึ้ง เป็นแรงงูใจสำหรับกลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่มีระยะทางจากฟาร์มถึงสถานที่เก็บน้ำหวาน 25 - 100 กิโลเมตร มากกว่า กลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่มีระยะทางจากฟาร์มถึงสถานที่เก็บน้ำหวานน้อยกว่า 25 กิโลเมตร อาจเนื่องมาจากกลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่มีระยะทางจากฟาร์มถึงสถานที่เก็บน้ำหวาน 25 - 100 กิโลเมตร เลี้ยงผึ้งพันธุ์เพื่อเสริมรายได้ ทำให้เกิดความพอใจในรายได้จากการเลี้ยงผึ้ง จึงเป็นแรงงูใจทำให้ผู้เลี้ยงผึ้งกลุ่มนี้เลี้ยงผึ้งพันธุ์

(2) รายได้คุ้มค่าต่อการลงทุน โดยผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์กลุ่มที่มีระยะทางจากฟาร์มถึงสถานที่เก็บน้ำหวาน 25 - 100 กิโลเมตร มีค่าเฉลี่ยของระดับแรงงูใจภายในมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ ผลการเปรียบเทียบพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อทดสอบความแตกต่างโดยวิธี Scheffé ที่ระดับ .05 พบว่ากลุ่มที่มีระยะทางจากฟาร์มถึงสถานที่เก็บน้ำหวานน้อยกว่า 25 กิโลเมตร มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญกับกลุ่มที่มีระยะทางจากฟาร์มถึงสถานที่เก็บน้ำหวาน 25 - 100 กิโลเมตร และกลุ่มที่มีระยะทางจากฟาร์มถึงสถานที่เก็บน้ำหวานมากกว่า 100 กิโลเมตร โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับแรงงูใจอยู่ในระดับมาก จากผลการเปรียบเทียบสรุปได้ว่า รายได้คุ้มค่าต่อการลงทุน เป็นแรงงูใจสำหรับกลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่มีระยะทางจากฟาร์มถึงสถานที่เก็บน้ำหวาน 25 - 100 กิโลเมตร และกลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่มีระยะทางจากฟาร์มถึงสถานที่เก็บน้ำหวานมากกว่า 100 กิโลเมตร มากกว่า กลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่มีระยะทางจากฟาร์มถึงสถานที่เก็บน้ำหวานน้อยกว่า 25 กิโลเมตร อาจเนื่องมาจากกลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่มีระยะทางจากฟาร์มถึงสถานที่เก็บน้ำหวาน 25 - 100 กิโลเมตร และ กลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่มีระยะทางจากฟาร์มถึงสถานที่เก็บน้ำหวานมากกว่า 100 กิโลเมตร เป็นผู้เลี้ยงผึ้งรายใหญ่ เลี้ยงผึ้งจำนวนมาก ได้ผลผลิตมาก ทำให้รายได้คุ้มค่าต่อการลงทุน จึงเป็นแรงงูใจทำให้ผู้เลี้ยงผึ้งกลุ่มนี้เลี้ยงผึ้งพันธุ์

2) การติดตามของเจ้าหน้าที่ส่งเสริม พบว่าผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์มีแรงงูใจภายนอกแตกต่างกันเพียงเรื่องเดียว คือ เจ้าหน้าที่ออกตรวจเยี่ยมสม่ำเสมอ โดยผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์กลุ่มที่มีระยะทางจากฟาร์มถึงสถานที่เก็บน้ำหวาน มากกว่า 100 กิโลเมตร มีค่าเฉลี่ยของระดับแรงงูใจภายในมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ ผลการเปรียบเทียบพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อทดสอบความแตกต่างโดยวิธี Scheffé ที่ระดับ .05 พบว่ากลุ่มที่มีระยะทางจากฟาร์มถึงสถานที่เก็บน้ำหวานมากกว่า 100 กิโลเมตร มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญกับกลุ่มที่มีระยะทางจากฟาร์มถึงสถานที่เก็บน้ำหวานน้อยกว่า 25 กิโลเมตร และกลุ่มที่มีระยะทางจากฟาร์มถึงสถานที่เก็บน้ำหวาน 25 - 100 กิโลเมตร โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับแรงงูใจอยู่ในระดับ

น้อย จากผลการเปรียบเทียบสรุปได้ว่า เจ้าหน้าที่ออกตรวจเยี่ยมสม่ำเสมอ เป็นแรงจูงใจสำหรับกลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่มีระยะทางจากฟาร์มถึงสถานที่เก็บน้ำหวานมากกว่า 100 กิโลเมตร มากกว่า กลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่มีระยะทางจากฟาร์มถึงสถานที่เก็บน้ำหวานน้อยกว่า 25 กิโลเมตร และกลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่มีระยะทางจากฟาร์มถึงสถานที่เก็บน้ำหวาน 25 – 100 กิโลเมตร อาจเนื่องจากว่ากลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่มีระยะทางจากฟาร์มถึงสถานที่เก็บน้ำหวานมากกว่า 100 กิโลเมตร เป็นผู้เลี้ยงผึ้งรายใหญ่ เลี้ยงผึ้งจำนวนมาก ได้ผลผลิตมาก และมีการติดต่อกับเจ้าหน้าที่สม่ำเสมอ การที่เจ้าหน้าที่ออกตรวจเยี่ยมสม่ำเสมอ จึงเป็นแรงจูงใจทำให้ผู้เลี้ยงผึ้งกลุ่มนี้เลี้ยงผึ้งพันธุ์

3) การบริการในการหาปัจจัยการผลิตของศูนย์อนุรักษ์และขยายพันธุ์ผึ้ง พบว่า ผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์มีแรงจูงใจภายนอกแตกต่างกัน 2 เรื่อง ดังนี้

(1) วัสดุอุปกรณ์หาง่ายและมีคุณภาพ โดยผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์กลุ่มที่มีระยะทางจากฟาร์มถึงสถานที่เก็บน้ำหวานมากกว่า 100 กิโลเมตร มีค่าเฉลี่ยของระดับแรงจูงใจภายในมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ ผลการเปรียบเทียบพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อทดสอบความแตกต่างโดยวิธี Scheffé ที่ระดับ .05 พบว่ากลุ่มที่มีระยะทางจากฟาร์มถึงสถานที่เก็บน้ำหวานมากกว่า 100 กิโลเมตร มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญกับกลุ่มที่มีระยะทางจากฟาร์มถึงสถานที่เก็บน้ำหวาน 25 - 100 กิโลเมตร แต่จะไม่แตกต่างกันกับกลุ่มที่มีระยะทางจากฟาร์มถึงสถานที่เก็บน้ำหวานน้อยกว่า 25 กิโลเมตร โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับแรงจูงใจอยู่ในระดับมาก จากผลการเปรียบเทียบสรุปได้ว่า การให้บริการวัสดุอุปกรณ์หาง่ายและมีคุณภาพ เป็นแรงจูงใจสำหรับกลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่มีระยะทางจากฟาร์มถึงสถานที่เก็บน้ำหวานมากกว่า 100 กิโลเมตร มากกว่า กลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่มีระยะทางจากฟาร์มถึงสถานที่เก็บน้ำหวาน 25 - 100 กิโลเมตร อาจเนื่องจากว่ากลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่มีระยะทางจากฟาร์มถึงสถานที่เก็บน้ำหวานมากกว่า 100 กิโลเมตร เป็นผู้เลี้ยงผึ้งรายใหญ่ เลี้ยงผึ้งจำนวนมาก และมีการติดต่อกับเจ้าหน้าที่อย่างสม่ำเสมอ ทำให้ได้รับการบริการวัสดุอุปกรณ์หาง่ายและมีคุณภาพ จึงเป็นแรงจูงใจทำให้ผู้เลี้ยงผึ้งกลุ่มนี้เลี้ยงผึ้งพันธุ์

(2) เครื่องสแตนน้ำผึ้งสามารถหาซื้อได้ง่าย โดยผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์กลุ่มที่มีระยะทางจากฟาร์มถึงสถานที่เก็บน้ำหวานมากกว่า 100 กิโลเมตร มีค่าเฉลี่ยของระดับแรงจูงใจภายในมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ ผลการเปรียบเทียบพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อทดสอบความแตกต่างโดยวิธี Scheffé ที่ระดับ .05 พบว่ากลุ่มที่มีระยะทางจากฟาร์มถึงสถานที่เก็บน้ำหวานมากกว่า 100 กิโลเมตร มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญกับกลุ่มที่มีระยะทางจากฟาร์มถึงสถานที่เก็บน้ำหวาน 25 - 100 กิโลเมตร แต่จะไม่แตกต่างกันกับกลุ่มที่มีระยะทางจากฟาร์มถึงสถานที่เก็บน้ำหวานน้อยกว่า 25 กิโลเมตร โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับแรงจูงใจอยู่ในระดับมาก จากผลการเปรียบเทียบสรุปได้ว่า เครื่องสแตนน้ำผึ้งสามารถหาซื้อได้ง่าย เป็นแรงจูง

ใจสำหรับกลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่มีระยะทางจากฟาร์มถึงสถานที่เก็บน้ำหวานมากกว่า 100 กิโลเมตร มากกว่า กลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่มีระยะทางจากฟาร์มถึงสถานที่เก็บน้ำหวาน 25 - 100 กิโลเมตร อาจเนื่องจากว่ากลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่มีระยะทางจากฟาร์มถึงสถานที่เก็บน้ำหวานมากกว่า 100 กิโลเมตร เป็นผู้เลี้ยงผึ้งรายใหญ่ เลี้ยงผึ้งจำนวนมาก เลี้ยงผึ้งได้ผลผลิตมาก จึงจำเป็นต้องใช้เครื่องสกัดน้ำผึ้ง การที่เครื่องสกัดน้ำผึ้งสามารถหาบิได้ง่าย จึงเป็นแรงจูงใจทำให้ผู้เลี้ยงผึ้งกลุ่มนี้เลี้ยงผึ้งพันธุ์

4) การมีตลาดจำหน่ายผลผลิต พบว่า ผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์มีแรงจูงใจภายนอกแตกต่างกันเพียงเรื่องเดียว คือ ราคาน้ำผึ้ง โดยผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์กลุ่มที่มีระยะทางจากฟาร์มถึงสถานที่เก็บน้ำหวาน 25-100 กิโลเมตร มีค่าเฉลี่ยของระดับแรงจูงใจภายในมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ ผลการเปรียบเทียบพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อทดสอบความแตกต่างโดยวิธี Scheffe' ที่ระดับ .05 พบว่ากลุ่มที่มีระยะทางจากฟาร์มถึงสถานที่เก็บน้ำหวาน 25-100 กิโลเมตร มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญกับกลุ่มที่มีระยะทางจากฟาร์มถึงสถานที่เก็บน้ำหวานน้อยกว่า 25 กิโลเมตร แต่จะไม่แตกต่างกันกับกลุ่มที่มีระยะทางจากฟาร์มถึงสถานที่เก็บน้ำหวานมากกว่า 100 กิโลเมตร โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับแรงจูงใจอยู่ในระดับมาก จากผลการเปรียบเทียบสรุปได้ว่า ราคาน้ำผึ้งหรือผลตอบแทนในการเลี้ยงสูง เป็นแรงจูงใจสำหรับกลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่มีระยะทางจากฟาร์มถึงสถานที่เก็บน้ำหวาน 25-100 กิโลเมตร มากกว่า กลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่มีระยะทางจากฟาร์มถึงสถานที่เก็บน้ำหวานน้อยกว่า 25 กิโลเมตร อาจเนื่องจากว่ากลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งที่มีระยะทางจากฟาร์มถึงสถานที่เก็บน้ำหวาน 25-100 กิโลเมตร เลี้ยงผึ้งได้ผลผลิตมาก จำหน่ายน้ำผึ้งเองที่ฟาร์ม และกำหนดราคาน้ำผึ้งเอง ราคาน้ำผึ้งหรือผลตอบแทนการเลี้ยงสูง จึงเป็นแรงจูงใจทำให้ผู้เลี้ยงผึ้งกลุ่มนี้เลี้ยงผึ้งพันธุ์

นอกจากนี้พบว่า ผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์มีระดับแรงจูงใจภายนอกในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ สภาพแวดล้อมเหมาะสม และความสามารถในการจัดการเลี้ยงผึ้งพันธุ์

ตารางที่ 4.22 เปรียบเทียบระดับแรงงูใจภายนอกของผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์ จำแนกตามระยะทางฟาร์มถึงสถานที่เก็บน้ำหวานในฤดูดอกไม้บาน

แรงจูงใจภายนอก	ระยะทางจากฟาร์มถึงสถานที่เก็บน้ำหวาน						ค่า F
	น้อยกว่า 25 กม.		25 - 100 กม.		มากกว่า100 กม.		
	(n = 49)		(n = 40)		(n = 29)		
	Mean	S.D.	Mean	S.D.	Mean	S.D.	
รายได้จากการจำหน่ายผลผลิต							
ความพอใจในรายได้จากการเลี้ยงผึ้ง	2.06 ^b	0.77	2.53 ^a	0.64	2.41 ^{ab}	0.57	5.55 [*]
รายได้คุ้มค่าต่อการลงทุน	2.04 ^b	0.71	2.48 ^a	0.64	2.41 ^a	0.50	5.93 ^{**}
หลังจากเลี้ยงผึ้งแล้วมีรายได้น่าพอใจ	1.84	0.72	2.08	0.73	2.00	0.65	1.32
การติดตามของเจ้าหน้าที่ส่งเสริม							
เจ้าหน้าที่ออกตรวจเยี่ยมสม่ำเสมอ	1.59 ^b	0.67	1.50 ^b	0.64	2.00 ^a	0.71	5.11 ^{**}
การถ่ายทอดความรู้ คำแนะนำของเจ้าหน้าที่ตรงกับความต้องการของผู้เลี้ยง	2.10	0.77	2.23	0.80	2.31	0.66	0.74
การถ่ายทอดความรู้คำแนะนำของเจ้าหน้าที่เหมาะสมกับช่วงเวลา	2.14	0.79	2.33	0.80	2.41	0.63	1.32
ความเป็นกันเองของเจ้าหน้าที่ส่งเสริม	2.57	0.65	2.53	0.72	2.52	0.63	0.81
การบริการในการจัดหาปัจจัยการผลิตของศูนย์อนุรักษ์และขยายพันธุ์ผึ้ง							
การจัดหาพันธุ์และผึ้งแม่รังที่มีคุณภาพ	2.20	0.74	2.03	0.70	2.38	0.68	2.13

ตารางที่ 4.22 เปรียบเทียบระดับแรงงใจภายนอกของผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์ จำแนกตามระยะทางฟาร์มถึงสถานที่เก็บน้ำหวานในฤดูออกไม้หวาน (ต่อ)

แรงงใจภายนอก	ระยะทางจากฟาร์มถึงสถานที่เก็บน้ำหวาน						ค่า F
	น้อยกว่า 25 กม.		25 - 100 กม.		มากกว่า100 กม.		
	(n = 49)		(n = 40)		(n = 29)		
	Mean	S.D.	Mean	S.D.	Mean	S.D.	
วัสดุอุปกรณ์หาง่าย และมีคุณภาพ	2.24 ^{ab}	0.70	1.95 ^b	0.64	2.45 ^a	0.68	4.83 ^{**}
เครื่องสกัดน้ำผึ้งสามารถหาซื้อได้ง่าย	1.90 ^{ab}	0.74	1.85 ^b	0.80	2.34 ^a	0.81	3.98 [*]
การสนับสนุนสารเคมีและยาป้องกันกำจัดศัตรูผึ้งได้รับการสนับสนุนทันต่อเวลา	2.22	0.71	2.40	0.71	2.52	0.74	1.63
เอกสารให้คำแนะนำเกี่ยวกับการเลี้ยงผึ้งพันธุ์มีเพียงพอ	2.24	0.72	2.38	0.74	2.55	0.69	1.66
สภาพแวดล้อมเหมาะสม							
มีพื้นที่ในการเลี้ยงเหมาะสม	2.60	0.61	2.45	0.55	2.55	0.51	0.71
อาหารผึ้งตามธรรมชาติเพียงพอ	2.53	0.65	2.28	0.72	2.45	0.57	1.70
มีภูมิอากาศเหมาะสม	2.70	0.47	2.50	0.64	2.45	0.63	2.11
ความสะดวกในการจัดการเลี้ยงผึ้งพันธุ์							
ใช้แรงงานในการเลี้ยงน้อย	2.43	0.74	2.20	0.69	2.41	0.63	1.37
ใช้เวลาในการดูแลรักษาน้อย	2.39	0.76	2.28	0.72	2.62	0.49	2.15
ใช้พื้นที่ในการเลี้ยงน้อย	2.45	0.68	2.50	0.64	2.45	0.63	0.08
การจัดการในการเลี้ยงไม่ยุ่งยาก	2.12	0.83	2.25	0.74	2.31	0.76	0.60

ตารางที่ 4.22 เปรียบเทียบระดับแรงงูใจภายนอกของผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์ จำแนกตามระยะทางฟาร์มถึงสถานที่เก็บน้ำหวานในฤดูดอกไม้บาน (ต่อ)

แรงงูใจภายนอก	ระยะทางจากฟาร์มถึงสถานที่เก็บน้ำหวาน						ค่า F
	น้อยกว่า 25 กม.		25 - 100 กม.		มากกว่า100 กม.		
	(n = 49)		(n = 40)		(n = 29)		
	Mean	S.D.	Mean	S.D.	Mean	S.D.	
การมีตลาดจำหน่ายผลผลิต							
ราคาน้ำผึ้งหรือผลตอบแทน ในการเลี้ยงสูง	2.24 ^b	0.78	2.60 ^a	0.50	2.45 ^{ab}	0.57	3.39 [*]
มีตลาดรองรับผลผลิต	2.18	0.81	2.28	0.72	2.24	0.51	0.19
ระยะทางจากฟาร์มถึง แหล่งขายเหมาะสม	2.20	0.76	2.25	0.67	2.24	0.58	0.60

ค่าเฉลี่ยที่ตามด้วยอักษรภาษาอังกฤษตัวเดียวกันซึ่งอยู่ในแนวนอนเดียวกันไม่มีความแตกต่างทางสถิติ

* แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

4.5 ผลการทดสอบสมมติฐานในการวิจัย

ผลการเปรียบเทียบระดับแรงงูใจในการเลี้ยงผึ้งของผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์ในภาคตะวันออก เฉียงเหนือ ซึ่งรายละเอียดตามหัวข้อเรื่องที่ 4.4 พบว่า ผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์ที่มี อายุ ระดับการศึกษา อาชีพหลัก ระยะเวลาในการเลี้ยงผึ้ง รายได้จากการเลี้ยงผึ้ง จำนวนผึ้งที่เลี้ยง และระยะทางจากฟาร์มถึงสถานที่เก็บน้ำหวานในฤดูดอกไม้บาน แตกต่างกันมีระดับแรงงูใจในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์ แตกต่างกันในบางประเด็น (ตารางที่ 4.23)

ดังนั้นจึงปฏิเสธสมมติฐานที่ว่า ผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์ที่มีความแตกต่างกันในเรื่อง อายุ ระดับการศึกษา อาชีพหลัก ระยะเวลาในการเลี้ยงผึ้ง รายได้จากการเลี้ยงผึ้ง จำนวนผึ้งที่เลี้ยง และระยะทางจากฟาร์มถึงสถานที่เก็บน้ำหวานในฤดูดอกไม้บาน มีระดับแรงงูใจในการเลี้ยงผึ้งไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.23 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

แรงจูงใจในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์	จำแนกตามลักษณะพื้นฐานและสภาพการจัดการในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์						
	อายุ	ระดับการศึกษา	อาชีพหลัก	รายได้จากการเลี้ยงผึ้งพันธุ์	ระยะเวลาในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์	จำนวนผึ้งที่เลี้ยง	ระยะทางจากฟาร์มถึงสถานที่เก็บน้ำหวาน
แรงจูงใจภายในในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์							
1) การได้รับคำชมจากเจ้าหน้าที่และเพื่อนบ้านว่ามีความสามารถในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์	ไม่แตกต่าง	ไม่แตกต่าง	ไม่แตกต่าง	*	**	**	ไม่แตกต่าง
2) การได้รับการยอมรับจากสังคมหรือชุมชนว่าประสบความสำเร็จในชีวิต	ไม่แตกต่าง	ไม่แตกต่าง	ไม่แตกต่าง	**	***	***	ไม่แตกต่าง
3) การได้รับการยอมรับจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องว่าประสบความสำเร็จในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์	ไม่แตกต่าง	ไม่แตกต่าง	ไม่แตกต่าง	***	***	***	ไม่แตกต่าง
4) การได้รับการยอมรับว่ามีประสบการณ์ในการเลี้ยงผึ้ง	ไม่แตกต่าง	ไม่แตกต่าง	*	***	***	**	ไม่แตกต่าง
5) การได้รับการยอมรับว่าผลผลิตมีมาตรฐาน	ไม่แตกต่าง	ไม่แตกต่าง	ไม่แตกต่าง	***	**	**	ไม่แตกต่าง
6) การได้รับความไว้วางใจจากแหล่งเงินทุน	ไม่แตกต่าง	ไม่แตกต่าง	ไม่แตกต่าง	***	ไม่แตกต่าง	**	ไม่แตกต่าง
7) ฟาร์มเป็นที่คู่ใจของผู้เลี้ยงผึ้งรายอื่น	ไม่แตกต่าง	ไม่แตกต่าง	ไม่แตกต่าง	***	ไม่แตกต่าง	***	ไม่แตกต่าง
8) การได้รับการไว้วางใจในการเป็นวิทยากรพิเศษของศูนย์อนุรักษ์และขยายพันธุ์ผึ้ง	ไม่แตกต่าง	ไม่แตกต่าง	ไม่แตกต่าง	***	**	***	ไม่แตกต่าง

ตารางที่ 4.23 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน (ต่อ)

แรงจูงใจในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์	จำแนกตามลักษณะพื้นฐานและสภาพการจัดการในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์						
	อายุ	ระดับการศึกษา	อาชีพหลัก	รายได้จากการเลี้ยงผึ้งพันธุ์	ระยะเวลาในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์	จำนวนผึ้งที่เลี้ยง	ระยะทางจากฟาร์มถึงสถานที่เก็บน้ำหวาน
แรงจูงใจภายนอกในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์							
1) ความพอใจในรายได้จากการเลี้ยงผึ้ง	ไม่แตกต่าง	ไม่แตกต่าง	ไม่แตกต่าง	****	**	ไม่แตกต่าง	*
2) รายได้คุ้มค่าต่อการทุน	ไม่แตกต่าง	ไม่แตกต่าง	**	***	ไม่แตกต่าง	***	**
3) หลังจากเลี้ยงผึ้งแล้วมีรายได้สม่ำเสมอ	ไม่แตกต่าง	ไม่แตกต่าง	ไม่แตกต่าง	ไม่แตกต่าง	**	**	ไม่แตกต่าง
4) ความเป็นกันเองของเจ้าหน้าที่ส่งเสริม	ไม่แตกต่าง	ไม่แตกต่าง	*	*	ไม่แตกต่าง	ไม่แตกต่าง	ไม่แตกต่าง
5) การถ่ายทอดความรู้คำแนะนำ ของเจ้าหน้าที่เหมาะสมกับช่วงเวลา	ไม่แตกต่าง	ไม่แตกต่าง	ไม่แตกต่าง	ไม่แตกต่าง	ไม่แตกต่าง	ไม่แตกต่าง	ไม่แตกต่าง
6) การถ่ายทอดความรู้คำแนะนำ ของเจ้าหน้าที่ตรงกับความต้องการของผู้เลี้ยงผึ้ง	ไม่แตกต่าง	ไม่แตกต่าง	ไม่แตกต่าง	ไม่แตกต่าง	ไม่แตกต่าง	ไม่แตกต่าง	ไม่แตกต่าง
7) เจ้าหน้าที่ออกตรวจเยี่ยมชมสม่ำเสมอ	ไม่แตกต่าง	ไม่แตกต่าง	ไม่แตกต่าง	ไม่แตกต่าง	ไม่แตกต่าง	**	**
8) การสนับสนุนสารเคมีป้องกันและกำจัดศัตรูผึ้งได้รับทันต่อเวลา	ไม่แตกต่าง	ไม่แตกต่าง	ไม่แตกต่าง	*	ไม่แตกต่าง	**	ไม่แตกต่าง

ตารางที่ 4.23 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน (ต่อ)

แรงจูงใจในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์	จำแนกตามลักษณะพื้นฐานและสภาพการจัดการในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์						
	อายุ	ระดับการศึกษา	อาชีพหลัก	รายได้จากการเลี้ยงผึ้งพันธุ์	ระยะเวลาในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์	จำนวนผึ้งที่เลี้ยง	ระยะทางจากฟาร์มถึงสถานที่เก็บน้ำหวาน
9) เอกสารให้คำแนะนำเกี่ยวกับการเลี้ยงผึ้งมีเพียงพอ	ไม่แตกต่าง	ไม่แตกต่าง	ไม่แตกต่าง	ไม่แตกต่าง	ไม่แตกต่าง	**	ไม่แตกต่าง
10) วัสดุอุปกรณ์หาง่ายและมีคุณภาพ	**	ไม่แตกต่าง	ไม่แตกต่าง	ไม่แตกต่าง	ไม่แตกต่าง	ไม่แตกต่าง	**
11) การจัดหาพันธุ์และนางพญาผึ้งมีคุณภาพ	ไม่แตกต่าง	ไม่แตกต่าง	ไม่แตกต่าง	ไม่แตกต่าง	ไม่แตกต่าง	ไม่แตกต่าง	ไม่แตกต่าง
12) เครื่องสลับน้ำผึ้งขี้นง่าย	ไม่แตกต่าง	ไม่แตกต่าง	ไม่แตกต่าง	*	ไม่แตกต่าง	***	*
13) มีภูมิอากาศเหมาะสม	ไม่แตกต่าง	ไม่แตกต่าง	ไม่แตกต่าง	ไม่แตกต่าง	ไม่แตกต่าง	ไม่แตกต่าง	ไม่แตกต่าง
14) มีพื้นที่ในการเลี้ยงเหมาะสม	ไม่แตกต่าง	ไม่แตกต่าง	ไม่แตกต่าง	*	**	**	ไม่แตกต่าง
15) มีอาหารผึ้งในธรรมชาติเหมาะสม	ไม่แตกต่าง	**	***	ไม่แตกต่าง	*	ไม่แตกต่าง	ไม่แตกต่าง
16) ใช้พื้นที่ในการเลี้ยงน้อย	ไม่แตกต่าง	ไม่แตกต่าง	ไม่แตกต่าง	ไม่แตกต่าง	ไม่แตกต่าง	ไม่แตกต่าง	ไม่แตกต่าง
17) ใช้เวลาในการดูแลรักษาบ่อย	ไม่แตกต่าง	***	*	**	ไม่แตกต่าง	ไม่แตกต่าง	ไม่แตกต่าง
18) ใช้แรงงานในการเลี้ยงน้อย	ไม่แตกต่าง	ไม่แตกต่าง	ไม่แตกต่าง	ไม่แตกต่าง	ไม่แตกต่าง	**	ไม่แตกต่าง
19) การจัดการในการเลี้ยงไม่ยุ่งยาก	ไม่แตกต่าง	ไม่แตกต่าง	ไม่แตกต่าง	ไม่แตกต่าง	ไม่แตกต่าง	ไม่แตกต่าง	ไม่แตกต่าง

ตารางที่ 4.23 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน (ต่อ)

แรงจูงใจในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์	จำแนกตามลักษณะพื้นฐานและสภาพการจัดการในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์						
	อายุ	ระดับการศึกษา	อาชีพหลัก	รายได้จากการเลี้ยงผึ้งพันธุ์	ระยะเวลาในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์	จำนวนผึ้งที่เลี้ยง	ระยะทางจากฟาร์มถึงสถานที่เก็บน้ำหวาน
20) ราคาน้ำผึ้งหรือผลตอบแทนในการเลี้ยงสูง	ไม่แตกต่าง	ไม่แตกต่าง	ไม่แตกต่าง	ไม่แตกต่าง	ไม่แตกต่าง	ไม่แตกต่าง	*
21) มีตลาดรองรับผลผลิต	ไม่แตกต่าง	ไม่แตกต่าง	ไม่แตกต่าง	ไม่แตกต่าง	ไม่แตกต่าง	ไม่แตกต่าง	ไม่แตกต่าง
22) ระยะทางจากฟาร์มถึงแหล่งขายเหมาะสม	ไม่แตกต่าง	ไม่แตกต่าง	ไม่แตกต่าง	ไม่แตกต่าง	ไม่แตกต่าง	ไม่แตกต่าง	ไม่แตกต่าง

* แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

*** แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001